

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבן השדה

ירחון חסידי ברסלב

סיון תשפ"ב | גליון 60

תורה לכל אחד

כשההתקרבות לצדיק פוגשת בלימוד התורה זהו ה'גן עדן' ממש | הדרכה בהירה בדרכי לימוד התורה ופסיקת ההלכה בשיחת חג מיוחדת עם הרה"ג ר' יצחק רוזנבלט

אהללה ה' בחיי

גם לאחר ארבעה אירועיים מוחיים זכה הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלמכר לחזור לאהלה של תורה

נעשה ונשמע בגיא ההסתרה

כך הפיץ החסיד ר' נתן ב"ר אברהם שטרנהארץ יהדות בצל הדוב הרוסי

אוצר של יראת שמים

ספריית ספרי רבינו הגדול בעולם נחשפת לראשונה על ידי הר"ר מיכל חזן | וגם: הדרך אל אורו של הרבי

תורת ה'נצח' מתגלה מחדש בניו של הרה"ח ר' משה גולשבסקי מגלים את הספר שסולל את הדרך לתורתו של הנחל נובע

תוכן העניינים

14 יש נעימות בתורה

ראיון חג מיוחד עם הרה"ג ר' יצחק רזנבלט שליט"א בענין דרך הלימוד ואופן לימוד ההלכה, וגם: כיצד הפך למו"ץ הברסלבאי הראשון בעדה החרדית

24 תורה שלמדתי באף

גילויים חדשים וסיפורים מפעמים מקורות חייו של החסיד ר' נתן שטרנהארץ ז"ל מאחורי מסך הברזל

36 עיקר עיסקכם

הר"ר יחיאל מיכל חזן שליט"א מספר על התקרבות לרביה"ק ועל חזון הספריה הגדולה בעולם

46 מה אהבתי תורתך

הספר המיוחד "פניני נצח" שסולל ופותח דרך חדשה ללימוד יסודי וזכירת תורתו הקדושות של הספר 'ליקוטי מוהר"ן'

50 חיים שמעל לטבע

סיפור חייו הניסיים של הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלאמבר שליט"א שחלה בחולאים רבים וקשים, ובהשגחת ה' עליו יצא מכך בשלום

56 מדור אידיש

ליבשאפט צו תורה

א קלארקייט אין לימוד התורה על פי דעת רביה"ק אין א ספעציעלע פאנעל פון 'אבקה' מיט הרה"ג ר' שלום מייקאף שליט"א, הרה"ח ר' נתן פישער שליט"א, און הרה"ח ר' מאיר משמרת שליט"א

מחדש חדשים
תתיר צרורה

נפשי בשאלתי
תפילה או סדרי הישיבה

מדור חינוך
מי ראוי להיות מלמד

זכוית מגדלת
לראות הכל מחדש

חברים מקשיבים
התחזקות אמיתית או מדומה

ילדים:

לגלות את התורה - שעשועון

שבועות אצל הרב' - ספור

למה 'קבלת התורה' - מאמר

מדורים

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות דפוס - כל סוגי ההדפסות במחירים זולים
לקבלת הצעת מחיר משתלמת במיוחד פנו לטלפון 052-7631367

עיצוב גרפי: א. שפירא

לכל עניני אבקה בארה"ב: 845-288-0574

חלק מהתמונות בגליון זה ובגליונות קודמים הם באדיבותם הרבה של ר' אהרן ברגר מארכיונו של חמיו הרה"ח לייבל ברגר ומאת ר' שמואל יצחק רוזנבלד הי"ו | קרדיט תמונות: מתחדשים

יו"ל ע"י
מערכת אבקה

טל': 02-539-63-63

פקס: 077-318-0237

©

כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

לזכות ל'קיום התורה'

וכך מגלה רועה הדורות: אכן צודקים אתם בניי אהובי, שהרי מול היצר הרע ששולט בעולם בעקבתא דמשיחא אין אתם יכולים לעמוד לבדכם... שהרי יצר זה שם חדש יש לו 'כח המדמה'. ועבורו צריכים גם עצות חדשות שהצדיקים מגלים בכל קבלת התורה מחדש, ולהתגבר כנגדו תוכלו לזכות רק על ידי הצדיקים האמיתיים שמורידים לעולם את התורה מחדש כל הזמן.

'התבודדות', 'אזמרה', 'איה', 'תהילים', 'ריקודים', ועוד ועוד, הם העצות אותם מגלה ומאיר הרועה הנאמן בספריו הקדושים ובתלמידיו הנאמנים. בכוחם אנו יכולים להגיע לכל מה שאנו חפצים ומשתוקקים ומחכים אליו בעבודת ה', ובפרט שעל ידם אנו מקבלים מושגים חדשים ורצונות אדירים לעלות לגבהי מרומים.

גם מול מעברים קשים של נסיונות גמורים, ואף מול בלבולים וספיקות הנוצרים מכורח החיים, שלוקחים מאתנו את שארית דבקוננו בקדושה, עצתנו לזכות לקיום התורה אחת היא; להידבק בדרכיהם ועצותיהם של הצדיקים האמיתיים.

ואף אם ימים ושנים שנדמה לנו שאנו מקורבים אליהם זה מכבר, ועדיין אנו מונחים היכן שאנחנו... בסופו של יום כאשר נשכב עם הרגליים אל הדלת, נגלה עד כמה זכינו וחספנו בזכות אותה התקשרות ונאמנות לדרך האמת, ועל פי רוב אף בזה העולם יבוא היום שנזכה לראות מקצת ממה שזכינו ולהיכלל בקדושת הצדיקים בתכלית.

"להודיע ולהורות שְׁעַקְר הַמְּשַׁכֵּת קִדְשֵׁת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁהוּא בְּחִינַת קְבִלַת הַתּוֹרָה, עֲקָרָה נִמְשָׁךְ בְּכָל דּוֹר עַל-יְדֵי הַנְּבִיאִי אֱמֶת, שְׁהֵם בְּחִינַת בְּעַלְי רִיחַ הַקְּדוֹשׁ שְׂבִכְל דּוֹר, שְׁעַל יְדֵיהֶם לֹא תִשְׁתַּפַּח הַתּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל". (ליקו"ה קריאת התורה ו' כ"ו)

כלל ישראל מתגעגע לתורת ה'...

כל נשמה ונשמה היא חלק מתורת ה' ממש, שהרי שישים רבוא נשמות ישראל כנגד שישים רבוא אותיות התורה הם. ובנוסף, התורה אף היא כל חייו של האדם. שהרי 'אין אפשר לפרוש מן התורה אפילו שעה קלה, הלא היא חיינו, ומי הוא זה שירצה לפרוש מן החיים אפילו רגע קלה'. (ליקו"מ תנינא ע"ח)

עוד משחר ינקותינו כבר זכינו לשמוע את גדולתה של התורה, ועל האור והתקווה שהיא מנחילה ללומדיה. וככל שגדלנו יותר כבר הוסכם בליבנו ש'אותה אבקש'... בתורה אשים כל חשקי, וכל חפצי לא ישוו בה.

דא עקא, שאל מול חשקנו העצום המתחדש בכל יום, גבר והתחדש גם כוחו של השטן המסית שלא חסך אפילו רגע כדי להכניס בקרבנו עוד תאוה ועסק חיצוני, כדי שנהיה "מוכרחים" לעסוק כל העת בעוד ועוד דברים חשובים ונצרכים. עד שאנו מוצאים את עצמנו לאחר ימים ושנים, כשאנו מבלים את כל ימינו על הכרחיות לבד, ואנה אנו באים...

לא בכדי זוכים אנו לקבל בכל שנה את התורה מחדש. שכן אף שירדה התורה לעולם כבר מהר סיני לפני אלפי שנים, אולם בכל שנה אנו מוזמנים לקבל אותה על עצמנו מחדש. לא מיבעיא מי שכבר זכה לטעום טעם ערבות התורה מהו, שעתה יוכל להיכנס לעולמה מחדש, שהרי 'תמימה היא, כי לא נגע בה אדם מעולם'. אלא אף מי ששכח את טעמה יכול לקבל אותה על עצמו מחדש ומהתחלה.

כשם שבשעת נתינתה מסיני הייתה הדרך לקבלת התורה רק אצל משה רבינו, גם בדורינו אין לנו תקווה לזכות ל'קיום התורה' רק על ידי הצדיקים שבדורינו. וכשנחפש ונדלה מאוצרותיהם עצות מאירות, אזי יערב לנו, ובתקוות הנצח תיכלל נשמתנו.

הרב ש. סופר

תתיר צרורה

גם בדורינו
אין לנו
תקווה לזכות
לקיום
התורה'
רק על ידי
הצדיקים
שבדורינו.
וכשנחפש
ונדלה

הזעקות היוצאות מן הלב בוקעות ועולות, 'תתיר צרורה' 'טהרנו'. כולם כוספים משתוקקים ומבקשים מכל הלב, להתחיל מחדש, לחזור בתשובה, להתקרב לצדיק ולהתחיל לחיות חיים אמיתיים יותר. אין עוד מצוה שיקדמו לה כל כך הרבה הכנות ורצונות כחג השבועות, ארבעים ותשע ימי הכנה וציפייה. "כי הספירה מורה על גדל עוצם התשוקה והגעגועים כמו מי שמתגעגע וחושק מאד לאיזה דבר אזי סופר הימים עד שישגי תשוקתו, כמו כן אנו סופרים ומונים הימים והשבועות שהוא מורה על עוצם התשוקה והרצון החזק שנזכה להתקוה הקדושה הזאת לקבל את התורה, ועל כן באמת נוהגים כל ישראל לקיים מצוה הקדושה הזאת של ספירת העומר בהתעוררות גדול בתשוקה גדולה לה' יתברך ולהרבות בתפילות ותחנונים לטהר עצמנו מזוהמת מצרים, כי כל זה הוא הכנה לקבלת התורה" (ליקוטי הלכות, גזילה ה-כ"ב), זה מה שמעורר את הלב לצעוק ולרצות להיטהר, כדי שנהיה טהורים ומוכנים לקבל את התורה הקדושה.

הרצון להיטהר כולל את הכל, להיטהר מכל הטומאות ומכל התאוות הרעות ולהתקדש בכל הקדושות, אבל בכל זאת ישנה נקודה עיקרית ויסודית בטהרה זו שכדאי מאד שנשים את דעתנו עליה.

זוהמת מצרים שממנה אנו צריכים להיטהר כדי לקבל את התורה כוללת גם כן את כל הטומאות שבעולם, אבל הנקודה הפנימית שבטומאה זו היא הגאווה, "כי שם במצרים אחיזת הגאווה ביותר שהוא בחינת ישות, ופרעה היה בעל גאווה ביותר, כמו שכתוב אשר אמר לי יאורי ואני עשיתיני" (שם, תפילין ו-לא).

ע"י השפלות נמחלים החטאים

הגאווה היא השורש לכל החטאים, הכח להמרות פי מלך עליון נובעת מישות שנותנת עוז למרוד חלילה במי שכל נשימה ונשימה שלנו מסורה בידו בכל רגע, ומי שבא להיטהר ולשוב בתשובה צריך לשים לב ולעמול לשרש ולעקור גאווה זו שהיא השורש פורה ראש ולענה לכל דבר פשע ח"ו, "כי עיקר התשובה היא ההכנעה והשפלות, כי כל החטאים נמשכים על ידי גדלות, כי מהם אחיזת כל הדינים, שמשם אחיזת יצר הרע והקליפות שמהם כל החטאים, ועל כן עיקר התשובה על כל החטאים הוא שפלות, שישים

עצמו כעפר לדוש. וירגיש שפלותו וריחוקו מהשם יתברך וישפיל עצמו וישבר לבו לפני השם יתברך, שעל ידי זה מוחל לו השם יתברך" (שם, נטילת ידיים שחרית ה"ג).

מ"ט ימי הספירה מכוונים נגד מ"ט שערי תשובה, וחג השבועות מכוון נגד שער החמשים של תשובה (ראה לקו"מ ח"ב ע"ג), ובהם אנו עוסקים להיטהר מזוהמת מצרים, כאשר שיאם ושלמותם של ימים אלו מסתיימים בתיקון ספירת המלכות ובערב חג השבועות מתקנים את ספירת 'מלכות שבמלכות', פגם המלכות הוא כשהאדם מפריד את המלוכה מהשם יתברך ומגדיל יישותו ואומר לעצמו אני אמלך (שם, שם, פ"ב). ועל כן, נקודת התשובה העמוקה ביותר הנצרכת בימים אלו היא, להשיב את המלכות להשם יתברך. ובכך כלולים הרבה פנים, ולדוגמה, להתבייש ממנו ולא להעזי פנים נגדו לעשות שלא כרצונו חלילה, להתבייש ולהתחרט על העבר שמרדו נגדו, לא להשתמש עם השררה שזכינו לה - בבית או בשום תפקיד אחר - להנאתנו ולצרכנו ולמלאות תאוותנו אלא להשתמש עם המלכות שניתנה לנו אך ורק לעבודת השם יתברך (ראה שם ח"א נו-א'), ועוד כהנה.

אבל דומה שיש כאן נקודה יותר יסודית בענין התשובה על החזרת המלכות לה', רבינו הקדוש מאיר עינינו במהות ההמלכה הנדרשת מאיתנו אל מלכנו מלך העולם, וכה הם דבריו הקדושים: "מלכות הוא בחינת כבוד, כמו שכתוב כבוד מלכותך יאמרו, והוא בחינת רצון, כי רצונו של אדם זהו כבודו, וכשהאדם מתרצה ברצון השם יתברך, רק כמו שהוא יתברך רוצה, אזי 'ממליך מלכותיה', כי עיקר המלכות מהרצון, וצריך האדם לבטל רצונו לגמרי נגד רצון השם יתברך, שלא יהיה לו שום רצון אחר, רק כמו שרוצה השם יתברך" (שם, שם, קע"ז).

הבה נתרגם זאת לשפת המעשה, האדם קם בבוקר ולבו רוחש מחשבות ורצונות: 'מה יצליח את דרכי, איך אוכל להשיג את מבוקשי, מה יגרום להנאתי, באיזה אופן אמלא את סיפוקי' ועוד כהנה, הרצונות הללו גואים ומקיפים את המחשבה את הלב ואת המח, והם ממלאים את כל הישות. לכשנתבונן נראה שזוהי בעצם מלכות נפרדת, מלכות עצמית שלא שָׁמָּה במרכז חייה ורצונותיה את רצון ה', כמובן שהכל נעשה באופן כשר ואפילו מהודר על פי כללי ההלכה, אבל בסופו של דבר כל הפעילות המקיפה הזאת סובבת סביב הציר של מילוי הרצון העצמי, ולעומת

תהיר צרורה. ע"י הכיסופים והתפילות זוכים להיטהר מכל הטומאות ולהתקדש בכל הקדושות

כל ההרים, ולא נתן התורה אלא על הר סיני" (לקו"מ ח"א טו-ד), ומעמד זה חוזר וניעור כידוע בכל שנה ושנה בעת קריאת התורה בחג השבועות ובכל הארת היום טוב הזה.

אך יותר מכך זה נעשה אז על ידי משה רבינו בעצמו, וכפי שרבינו הקדוש מגלה (שם ח"ב ע"ב): "דע, שיש בכל אחד ואחד מישראל בחינת השפלות של משה בכל איבר ואיבר, וזה זכו ישראל במעמד הר סיני, שאז המשיך משה השפלות שלו בכל אחד ואחד מישראל בכל איבר ואיבר, אבל אותו השפלות מונח ושוכב אצל כל אחד ואחד בבחינת שכיבה ומיתה, כי זאת השפלות נתעלם אצל כל אחד, ואינו מתעורר ומתגלה אצלו אבל על ידי התשובה שהוא בחינת חיים נצחיים של עולם הבא, על ידי זה נחיה השפלות של כל אחד, ואז רואה ומרגיש כל אחד שפלותו, ועיקר התשובה על ידי הבושה, ועל ידי זה חוזר וקם לתחיה השפלות של משה רבנו שיש בכל אחד מישראל בכל איבר ואיבר, ועיקר התחיה לעתיד שיעמדו בתחיה ויחיו חיים נצחיים הוא השפלות של כל אחד, כי השפלות של כל אחד ואחד יהיה נחיה לעתיד."

משה רבינו כבר נטע בנו את השפלות הזאת, אבל היא שוכבת רדומה וחסרת חיות, אבל כשנתעורר לרצות להתבייש ולשוב ולהחזיר את המלכות לשם יתברך בימים אלו ונרצה לקבל עול מלכותו יתברך כראוי, כי אז בכח הצדיק יתעורר כח התחיה הטמון בנו בפנימיותנו, שהוא כח השפלות וההכרה במציאות הבלעדית של השם יתברך, והיא שתתן לנו חיים נצחיים לעד.

הבה נצעק אל ה' בימים אלו, נכסוף ונשתוקק בשמחה וברצון שכל מהותנו ומאויינו ורצוננו וכיסופנו ותשוקתנו ומחשבותנו יהיו אך ורק להידבק לרצון ה', ושנכלל בצדיק שנעשה שכן לעפר בחייו בביטול הכי עליון בלתי לה' לבדו (עי' לקו"מ ח"א ע'), ובכוח זכותנו נזכה גם אנו להארת משה רבינו לחיות חיי ענוה וביטול לרצון ה', שזה שורש התשובה על העבר ותיקון מהותנו לעתיד.

**אף מול
בלבולים
וספיקות
הנוצרים
מכורח
החיים,
שלוקחים
מאתנו את
שארית
דבקותנו
בקדושה,
עצתנו לזכות
לקיום התורה
אחת היא;
להידבק
בדרכיהם
ועצותיהם
של הצדיקים
האמיתיים**

זאת, תקון המלכות ועבודת התשובה היא, להשיב את המלכות לשרשה ולבעליה אמיתי, לשם יתברך. כלומר, להתחיל לעורר בליבנו את ההבנה והמחשבה שהרצון העיקרי שלנו צריך לסבב סביב הנקודה של מילוי רצון ה' בלבד, עלינו לזכור את אפסיות מציאותנו מולו ושאינו אנו כי אם עבדים שנולדו ונתהוו רק למלאות רצונו, אין זה אומר שאין עלינו לדאוג עבור חיינו והצלחתנו, אבל כל זה אך ורק כטפל וכהכשר מצוה כדי שיתמלא רצונו, זוהי עבודה עצומה שמצריכה הרבה מאמץ במחשבה ובדיבור, להיזכר על מה באנו כאן לעולם ועבור מי באנו כאן לעולם, ושזה יתחיל לתפוס את עיקר דאגתנו ומחשבתנו.

וזוהי כאמור, נקודת התשובה העיקרית של ימי הספירה וחג השבועות, מהותו ושמו של יום מרמז על מדת המלכות, וכמו שרבינו הקדוש מגלה (לקו"מ ח"א נ"ו): "וביום הבכורים, זה בחינת מלכות, כמו שכתוב אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ", "ועל כן נקרא שבועות עצרת, מלשון מלכות, כמו זה יעצור בעמי", זהו עיקרו של יום להחזיר את המלכות לשם יתברך ולקבל עול מלכותו ותורתו באהבה ולבטל ישותנו מול מלכותו.

אלא שמרוב השתרשות מדת הגאווה ביסוד האדם כמעט ואפס תקווה להגיע לביטול זה בכוחות עצמנו, זהו שורש הנחש הטבוע בדמנו ובנפשנו בעמקי עמקים, ועל כך ניתנו לנו סגולת קדושת הימים הללו בכחו של משה רבינו וצדיקי האמת שבכל הדורות, שמשרישים את מדת השפלות באופן סגולי למי שחפץ ומשתוקק לכך.

רק השפלות תקום לתחיה

מעמד הר סיני גרם לכך שתפסוק מישראל זוהמת הנחש הקדמוני (שבת קמו.), זוהמא זו היתה כידוע מדת הגאווה של 'והייתם כאלוקים', במעמד זה זכו ישראל להארת 'סיני', "ובחינת סיני הוא בחינת שפלות, כמו שאמרנו חז"ל (סוטה ה.), שהניח הקדוש ברוך הוא

אחת ההתנגדויות הגדולות שישנם בנוגע למידת ההתחזקות, היא הטענה שנשמעת מהעולם והן מהאדם עצמו: הרי אם אתחזק כל הזמן, הרי אני מסוגל לחוש שהכל טוב ולהפסיק להתייגע. אם כן, כיצד נוכל להבדיל בין התחזקות אמיתית שמקרב את האדם לה', לבין 'התחזקות מדומה' - אדם שבא לפטור את עצמו ולומר 'שלום עלי נפשי'...?

ובני אדם מזלזלין בהן...

תשובת הר"ר אורי שור הי"ו, מודיעין עילית

אכן, אצל העולם קיימת חשיבה כזאת על המושג 'התחזקות'. כאילו זה סוג של 'שלום עלי נפשי'... 'הכל טוב'... והם מסתכלים על 'הברסלבער'ס האלו שמתחזקים... במעין צורה של זלזול. אבל אנו יודעים שגם על כל הצדיקים עברו כל ה'שבעה מימות', וכל מי שזכה להיכנס באמת לעבודת ה' זה רק בגלל שהיה לו הרבה 'התחזקות'.

חובת ההתחזקות היא בכל מצב: הן אדם שרוצה להתקדם בעבודת ה' ולעלות מדרגה לדרגה. או אחד שצריך אותה בשביל להישאר קיים על עמדו ולא ליסוג לאחור. ויש את התחזקות שלאחר נפילה, שאפילו אם האדם כבר נפל ונמצא היכן שנמצא, שלא יניח את עצמו ליפול עוד, ולא יסתכל כלל על מה שעבר, אלא רק להפוך את הנפילה כמנוף להתקדמות ולהתחזקות מחודשת - בכל אלו המצבים אם יתחזק בדרך הנכונה יזכה להתקדם בדרך העולה בית א-ל.

אמנם וודאי שהתחזקות אמיתית היא התחזקות שמביאה להתרוממות ולהתעלות. אדם שמתחזק רק מן השפה ולחוץ, לאט לאט תלך ותדעך ההתחזקות אצלו, ובהמשך גם הוא בעצמו יחוש שאין לו שום תועלת מכך. להבדיל, כמו שאדם שמעשן לא יכול להטיף מוסר על גודל האיסור והסכנה שבדבר, וגם אם יאמר זאת דבריו לא ישמעו. כן אדם שהתחזקותו אינה אמיתית זה לא ישיפע עליו כלום, ועם הזמן הוא יפסיק לגמרי מלהתחזק.

תורת ההתחזקות

תשובת הר"ר יגאל תורג'מן הי"ו, אלעד

יודעים דברי ר' נתן בהלכות השכמת הבוקר (הלכה א' אות י"ב): וְזֶה בְּחִינַת מְטֵהָר טְמֵאִים וּמְטֵמֵא טְהוֹרִים, כִּי זֹאת הַבְּחִינָה מֵה שְׂדֵן אֶת עֲצָמוֹ לְכַף זְכוּת וּמוֹצֵא בְּעֲצָמוֹ נְקֻדֹת טוֹבוֹת, זֹאת הַבְּחִינָה מְטַהֶרֶת טְמֵאִים וּמְטֵמֵא טְהוֹרִים, כִּי מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרָגָה הַתְּחִלְתוֹנָה צְרִיךְ דִּיקָא לְמַצֵּא זְכוּת בְּעֲצָמוֹ כְּדִי שְׂלֵא יפֹל לְגַמְרֵי ח"ו, וְעֵשֶׂר טְהוֹרָתוֹ וְתִשְׁנֹבְתוֹ עַל-יְדֵי זֶה דִּיקָא בְּנִל, אֲבָל מִי הוּא טְהוֹר קְשִׁיחִיזִיק עֲצָמוֹ בְּמַדְרָגַת הַטּוֹב בְּוֹדָי נְפֻשָׁם וכו'.

ר' נתן כאן מתווה לנו את הדרך איך להשתמש בתורת ההתחזקות, והלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות.

לדוגמא, אדם שקם אחרי זמן קר"ש ותפילה, והוא עצוב מכך שלא זכה להתפלל בזמן וגם ביטל מצוות עשה של ק"ש דאורייתא - בוודאי כעת מוטלת עליו החובה להשתמש בכל דברי ההתחזקות, וישמח שעכ"פ יש לו את האפשרות להתפלל ולהניח תפילין - שהם 'כתרי דמלאך' (וכמובן יעשה אח"כ חשבון נפשו ויבקש על כך מה').

אבל אדם שהתרגל לקום מאוחר, ונעשה לו הכל כמישור, בין אם קרא קר"ש בזמנה ובין אם ח"ו לא קרא, ולא איכפת לו מהמצב שלו ורוצה להיות בשמחה, והוא תולה את זה בהתחזקות ...

ודאי שזו הפקרות ולא התחזקות. כי ההתחזקות היא למי שרוצה להתחזק ולהתעלות בעבודת ה', רק שעובר עליו מה שעובר.

אדם יכול לבחון בזה את עצמו ולראות - אם ע"י ההתחזקות ומציאת נקודה טובה, הוא מרגיש יותר שמחה וקרבת ה' - זה סימן שהוא משתמש בתורת ההתחזקות בדרך הנכונה, ואם לא, אז להיפך ח"ו.

ואולי, הדבר החשוב ביותר שיכול להציל את האדם מההתחזקות שמביאה רפיון - הוא ע"י שעושה מזה תפילה. דהיינו, שכשעובר עליו מה שעובר והוא מספר צערו ושברונו לפני ה', ומתחנן לה' שיזכהו לצאת מהמצב והנפילה הזאת, ובתוך הוא מזכיר ומודה לה' על כל הטובות שזכה בכל יום... שהוא זוכה להתעטף בטלית ותפילין ולשמור ושבתי וכו'. בצורה כזאת וודאי שלא יגרם לו שום פגם ורפיון מההתחזקות ומהנקודות טובות. כי כל זמן שהאדם משתוקק ורוצה לתקן מעשיו ולהיטיב דרכיו, יש לו תקווה לעולם. ועל ידי כל מה שמרבה לחזק ולשמח את עצמו, בוודאי סוף כל סוף יתהפכו לו הירידות לעליות גדולות.

השי"ת יחזקנו ויאיר עינינו בזכות וכח הצדיקים האמיתיים. אכ"ר.

דבר המדור

זכינו מזה תקופה ללבן ולעוסק ב'שבעה משיבי טעם', הלא היא 'תורת ההתחזקות' שגילה רבינו הקדוש, שעליה אומר מוהר"ן בליקו"ה: שכדי להכניס בלב בני אדם את הבקיות הזאת שלא יפלו משום דבר שבעולם - צריך לשקוד הרבה על דלתי בית המדרש של אנשי אמת העוסקים בלימוד הקדוש הזה. השי"ת יזכנו לזה.

אך כבר מובא בתורה קצרה בליקו"מ: "כשאחד צועק להשי"ת - אומרים לו ליסע". ולענייננו, לא תמיד ריבוי החקירה והדרישה מהי ההתחזקות האמיתית ואיך באמת זוכים להתחזק - זה מה שיביא את האדם לחיות 'חיים טובים' של התחזקות...

אחר שהתברר אצל האדם מהות ההתחזקות ועניינה, הוא צריך פשוט להטות אוזן לדיבורים הללו ולקיים אותם בפשיטות - להתחיל 'ליסוע', ובהמשך דרכו יתבאר ויתברר לאדם עוד ועוד עד כמה יקרה וחשובה כל נקודה ונקודה שלו לפני ה'.

לכן מעתה נעבור לנושאים שונים בעבודת ה', כשבכל חודש תעלה שאלה חדשה לדיון, בתקווה ותפילה שנזכה לברר מקחו של צדיק ולכוון לרצונו בשלמות.

אשרינו שזכינו עד כה!

גם אני, ככל חסידי ברסלב, מייחל ומקווה שהדרכים לקיבוץ הקדוש יהיו פתוחים השנה בלי שום מניעות, הרי מי יודע מה ילד יום. אך חוץ מהתפילות שאותם אנו מתפללים לזכות להגיע לאומן לראש השנה, האם מוטל עלינו לברר את הנתונים המציאותיים בשטח כל הזמן, ולנסות לתכנן כבר מעכשיו פתרונות אפשריים לנסיעה הקרובה?

השאלה
לחודש
הבא

תשובות ניתן לשלוח למספר פקס: 077-3180237 או להקליט הודעה בקו המערכת: 02-5396363
ניתן לשלוח גם שאלות בנושא ההתחזקות

פרק ט'

דרוש גם "מלמד" – גם יר"ש

את הפרק הנוכחי נקדיש לנושא 'הדרכת מלמדים'

משום מה, המודעות לנושא לוקה בחסר גדול, רבים נוטים - בטעות - לחשוב שלא נדרש מהמלמד לדעת את אמנות החינוך, אלא העיקר שהוא ירא שמים ויודע להסתדר טכנית עם התנהלות הכיתה. כמובן שהמלמד צריך להיות יר"ש, אך הוא גם אמור להיות "מלמד" ו"אין כל אדם מסוגל ללמד לאחרים" (ספר אבות על בנים פ"ה)

התנאים שהתורה דורשת

מי אכן ראוי להיות מלמד?

אספתי לכך ממקורות תורניים, מספר נקודות, כדלהלן:

מי שהוא חכם ויר"ש יותר מדאי, מדקדק במצוות ובמילי דרבנו, מומחה באומנות המלמדות, גריס ודייק (לומד הרבה עם ילדים ומדקדק בהבנתם שלא ישתבשו) שלם במידותיו ואינו כעסן, אינו עושה מלאכת ה' רמיה, ואין בני אדם רגילין אצלו (כדוגמת פלאפון המטריד באמצע עבודת הקודש) משכים ומעריב בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ומתפלל בציבור,

וכלשון מוהרנ"ת בתפילתו (ליקו"ת ח"א תפילה לז') תזמין לנו מלמדים טובים והגונים לבנינו שיהיו עוסקים במלאכתם באמונה, ללמוד הרבה עם בנינו בתכלית המועיל באמת, ויהיו כל המלמדי תינוקות אנשים כשרים וצדיקים שלא יקלקלו ח"ו את ההבל הקדוש של התשב"ר שהוא הבל פה שאין בו חטא, עכ"ל.

נקודות הדורשות מומחיות

אם כי בכל הדורות לא היתה נדרשת אומנות מיוחדת בהוראה ובחינוך, וכל חינוך שהוא היה מועיל, הרי שלא כן הדבר בדורות האחרונים, כן כתב בספר חובת התלמידים (בהקדמתו) שעם ירידת הדורות, הילדים מרגישים עצמם כבוגרים ובעלי דעה עצמאית, בעודם בוסרים בטרם התבגרו באמת, ולכן נדרש מההורים ומהמחנכים, ידע ובקיאיות בחינוך (עי"ש עוד).

להלן נקודות שנדרש בהם ידע, בשני חלקים,

1) חלק ההוראה - איך ללמד אותיות, נקודות, קריאה בשטף ללא טעויות, פירוש המילות, הבנת הפסוקים, משניות, גמרא, כל גיל לפי רמת הבנתו. [ושההבנה תהיה אמיתית ולא דקלום המילים שהמלמד אמר...], איך למסור שיעור, כיצד לפעול במקרה של ילד דל כשרונות, איך מאזנים בין כל סוגי התלמידים, כמו שכותב רביז"ל (ליקו"מ ח"א תו' ל') "המלמד כשרוצה להסביר שכל גדול להתלמיד, הוא צריך להלביש אותו בשכל תחתון וקטן כדי שיוכל התלמיד להבין, דהיינו שמציע לו מתחילה הקדמות ושכליות קטנים שמסבב לו תחילה, כדי להבינו עי"ז המכוון שהוא שכל עליון וגדול"

2) חלק החינוך - כיצד "לחבר" את התלמיד לתורה תפילה ומעשים טובים, איך ללמד משמעת (לא השתלטות) באיזו צורה להעביר תוכחה וביקורת כאשר מתעורר צורך לכך, מה וכמה לדרוש מהתלמידים, מתי יש להעניש ואיך לעשות זאת, להוציא

ילד מהכיתה או לא, כיצד לעודד תלמיד (מבלי שירגיש שרוצים לסחוט ממנו עוד באמצעות ה"עידוד") איך להגיב להפרעות באמצע השיעור, ועוד ועוד,

מבלי ללמוד ולקבל הדרכה, כמעט ולא יתכן לצלוח כל נקודות אלו מבלי להיכשל, וקרוב לוודאי שיעשה מלאכת ה' רמיה.

הרי איש לא יביא אל ביתו איש מקצוע שלא למד טוב את מקצועו, ורק בנושא החינוך ישנם שמחפשים דווקא את אלה שלא למדו, בחשיבה מוטעית שהלימוד וההדרכה סותרים את היראת שמים, אך האמת היא שאדרבה - דווקא בגלל היראת שמים יש להקפיד לקבל הדרכה כדי שח"ו לא יעשה מלאכת ה' רמיה.

אני מכיר אישית כיתה שקיימים בה שני מלמדים (לפנה"צ ואחה"צ) אחד מהם יר"ש מופלג שתולה בכיתה על הקיר מולו שם הוי"ה (שיויתי) והשני ירא שמים 'אברך רגיל', ואצלו קיימת משמעת והכיתה מתנהלת למופת, ואילו אצל הראשון אין משמעת...

הערה: לפעמים מלמד מתייעץ עם מלמדים ותיקים, אך לדאבונינו יש להם ניסיון של שנים עם טעויות. לכן יש להיות עירני ולבדוק בכל מקרה האם הדברים תואמים דעת תורה ומידות טובות. למותר לציין כי יש ללמוד זאת אך ורק ממלמדים ומחנכים תורניים בעלי ניסיון אשר מקורם טהור, וח"ו לא ממקורות הפסיכולוגיה וענפיה המרובים.

עדות אישית

להלן שתי דוגמאות מני רבות, על מחנכים שהלכו לייעוץ תורני ומציינים תפנית בהנהגת הכיתה.

1) לפני ההדרכה: הייתי עובד מאוד קשה בכיתה וכל יום חזרתי הביתה סחוט לגמרי ומותש בלי טיפת כח ליום המחרת. הייתי צועק הרבה על הילדים ומעניש אותם, אך כל עונש גרר בעקבותיו עונשים נוספים, ולא הגעתי לתוצאות סבירות, ולא היו מרוצים ממני.

אחרי ההדרכה: אני כבר לא צועק על הילדים, ומעט העונשים שאני מעניש מגיעים מתוך רוגע וישוב הדעת, והם מועילים הרבה יותר, הנושאים שהיו טעונים שיפור השתפרו, ואני נהנה מכל רגע בכיתה, והולך הביתה ברוגע, מחכה כבר ליום הבא, נהייתי בן אדם אחר לגמרי, רגוע ומשפיע, כמובן שמי שהרויח בעיקר הם הילדים.

2) ההדרכה הובילה אותי לחשוב על דברים שבכלל לא ידעתי על קיומם ונחיצותם, והתקדמתי למקומות שלא חלמתי להגיע אליהם, גם במשמעת, וגם באופן העברת והפשטת חומר מורכב לתלמידים, המשמעת בכיתה השתפרה פלאים, וכן הבנת הנלמד עלתה לאין ערוך.

הערה: לפעמים נדמה למלמד שתלמיד פלוני "בעייתי" והוא כמלמד פשוט לא אמור לפתור בעיות קשות אלו. אך האמת היא שברוב המקרים, "הבעיות" הרציניות הם תוצאה ישירה מהזנחת משמעת, חוסר בעידוד ומחמאות, והתנהגות בלתי אנושית כלפי הילד, וכאשר אלה משתפרים, הכל בס"ד מסתדר.

תרי"ג נפילות

מאוחרת מעט מהמתוכנן וכדו' אנו רגילים לישב שבעה, ולעתים מחליטים, לאות מחאה, או מתוך "וודאות", כי אין אנו מוצאים עוד חן בעיני אלוקים - לא לקום כלל מהמיטה.

"כי לא מחשבותי מחשבותיכם". כל כך הרבה מוסר ודרך חיים, טמונים בנבואה זו, אותה אנו קוראים בימי צום ותשובה. אכן, חטא השוואת מחשבותינו ית', כביכול למחשבותינו, הינו שורשם של חטאים רבים וראוי לשוב עליו מתוך חרטה שלימה וקבלה לעתיד.

כלפי מה הדברים אמורים?

האדם, משחר בריאתו, סיגל לעצמו וחקק במוחו, כתוצאה ממאורעות חיי, תבניות ונוסחאות חשיבה שונות ומגוונות. מן הסתם כוונתו הטובה היתה לקצר את מאמץ החשיבה ולהקל מעליו את הצורך בבחינה מחודשת של המציאות בכל עת.

אחת הנוסחאות הללו אומרת, למשל כך: אם ראובן חוטא כנגד שמעון ויורד לחייו - אזי שמעון בוודאי שונא אותו שנאה גדולה. חטא = שנאה. המשוואה הזו אכן מדויקת ברוב המקרים. ימצא, אולי אחד מאלף, המעביר על מידותיו ומקיים בלב שלם את המצוות: "לא תקום ולא תיטור". "הוי דן את כל אדם לכף זכות". צדיק המסוגל להרעיף אהבה גם על רודפיו.

גרורותיה ותוצאותיה, של תבנית חשיבה זו הן, שרובם ככולם של בני אנוש, מנהלים בראשם ארכיון פנימי ובו פנקסים וכרטיסיות המקטלגים את רשימות אוהביהם ושונאיהם. כל אחד לפי רמתו, למחצה, לשליש ולרביע. הארכיון הזה, יש לציין, מפגין על פי רוב גמישות ומסוגל לשינויים מרגע לרגע, בהתאם לאירוע המתמשך של חייו.

עד כאן "טוב ויפה". זוהי, הרי עבודתו של האדם עלי אדמות, לברר את דמיונותיו ומחשבותיו, אלא שהדברים מסתבכים לאין שיעור, כאשר האדם - וכך עושים רבים וטובים - משליך את צורת החשיבה הזו, על הבורא יתברך שמו, ומייחס לו ית', באופן לא תמיד מודע, את אותן נוסחאות והליכי המחשבה האנושיים המתרוצצים ומרוצצים במוחו. במקרה כזה התוצאה היא הרת אסון.

כל כישלון שלנו בשמירת המצוות, הופך אותנו, ע"פ הנוסחא הנ"ל, ל"עושי רע וחוטאים כלפי הקב"ה ח"ו, ואת הקב"ה, ח"ו, לשונא שלנו. זה חשבון פשוט, אחד ועוד אחד - ציערנו את פלוני (הקב"ה במקרה הזה) אז פלוני שונא אותנו. ומשם קצרה הדרך למסקנה כי "הלא בשנאת ה' אותנו הוציאנו ממצרים וכו"

מעשה שהיה באמת - באחת מעיירות אוקראינה ישב יהודי ת"ח גדול ועובד ה' מופלג על התורה ועל העבודה. בעבודתו הגדולה היה מסגף עצמו וצם הפסקות משבת לשבת. בשלהי אחד מהצומות הללו, ממש שעות ספורות לפני סיומו, בעודו יושב לבדו בבית המדרש ולומד, תקפו ל"ע בולמוס. מחמת פיקוח נפשו ומאיבוד השליטה, זינק באחת על אחד משולחנות בית המדרש, תלש את מצת העירוב מהקיר ו"כביכורה בטרם קיץ. בעודה בידו יבלענה". רצו משמיים, ובאותו רגע בדיוק הזדמן למקום שמש בית המדרש. הוא הביט במחזה בתדהמה ולמחרת ידעו כל תושבי העיירה כי המתמיד הגדול שלהם נתפש בקלקלתו. סופו העצוב של הסיפור הוא, שאותו עובד ה' חלשה דעתו ונפל ברוחו, ירד מדחי אל דחי וסופו שהמיר דתו ר"ל. רלוי"צ ז"ל רגיל היה לספר מעשה זה והוא מסיים בה: מה היה חסר לו לאותו יהודי? מעט התחזקות.

עכשיו, הבה נפליג קצת על כנפי הדמיון. ולצורך ביאור נושא המאמר, נשאלה את פי הקוראים: אילו היה חטאו, של אותו יהודי, חמור הרבה יותר מאכילת מצה ביום הששי לצומו. בוא נאמר שמישהו הקניט והתקוטט עימו. חמתו בערה בו והוא היכה את המקניט ורצחו נפש ר"ל. אדהכי והכי, בעודם מתקוטטים, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית ועליו לעמוד ולהתפלל. מה תאמר? האם עליו להתפלל שחרית או לא? (כיצד יעמוד בתפילה לפני בוראו וידיו דמים מלאו?)

אם תמצו לומר שעליו להתפלל. האם עליו להתפלל בכוונה או רק כלאחר יד כדי לצאת ידי חובה? אם תמצו לומר שעליו להתפלל בכוונה, איזו תפילה עדיפה, בשמחה והתלהבות, או בעצב, בכיה ושברון לב? (כדי להראות ולהפגין בכך את צערו על המכשול הנורא שאינה ה' לידו.)

אל לקוראים לייגע את מוחם, את התשובה, כבר סיפק לנו רבינו הק'. בשני מקומות (ליקו"ה אונאה ג' ב' ועל"ת) מעיד מוהרנ"ת: "שְׁמַעְנוּ מִפִּי רַבֵּינוּ ז"ל בְּעֶצְמוֹ שְׁאֵמַר לָנוּ בְּפִרְשֵׁי: 'כְּמוֹ שְׁאֵתֶם רֹאִין אוֹתִי, [כְּלוּמַר שְׁאֵתֶם יוֹדְעִין קְדֻשְׁתִּי הַגְּדוּלָה שְׁאֵנִי צְדִיק גָּמוּר וְכוּ'], אף-על-פי-כן אִם הֵייתִי עֹשֶׂה עוֹבֵר עַבְרָה גְּדוּלָה מְמַשׁ, לֹא הֵייתִי נּוֹפֵל בְּדַעְתִּי כָּלָל, רַק הֵייתִי אִישׁ כְּשֶׁר אַחַר הַעֲבָרָה כְּמוֹ קֶדֶם, רַק אַחַר-כֵּן הֵייתִי עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה'."

בפועל, הדברים קשים מאוד לביצוע. הרי גם על כישלונות זעירים - ביחס לאיבוד נפש, כגון קימה

הרי גם על כישלונות זעירים - ביחס לאיבוד נפש, כגון קימה מאוחרת מעט מהמתוכנן וכדו' אנו רגילים לישב שבעה, ולעתים מחליטים, לאות מחאה, או מתוך "וודאות", כי אין אנו מוצאים עוד חן בעיני אלוקים - לא לקום כלל מהמיטה

גם לאחר ששכחו הקולות צריך להמשיך לשמור שבת כהלכתה. האזור המשוער של קבלת התורה

היו שנכשלו
בשוגג או
באונס
ההרגל, כבר
בשעות
הראשונות
של לאחר
קבלת התורה.
כישלונות
שאמש לא
היו קיימים
ועתה הם
מתכון
לשיברון לב,
עצב ויאוש
מהסיכוי
להצלח
בקיום התורה

להיכשל ולעבור עליהן. תרי"ג המצוות, יכולות להיות ל"ע גם תרי"ג כישלונות ר"ל שעד לנתינת התורה, לא היו קיימים. לשם ההמחשה - ב'ו' סיון, שבת בבוקר. אחרי שכבו האורות, ושכחו הקולות, צריכים היו עכשיו לשמור את השבת כהלכתה, לפתע אסור ללכת לכאן או לכאן ולעשות פעולות שעד לפני שעה קלה, היו רגילים בהן. ניתן לומר בסבירות גבוהה, כי היו שנכשלו בשוגג או באונס ההרגל, כבר בשעות הראשונות של לאחר קבלת התורה. כישלונות שאמש לא היו קיימים ועתה הם מתכון לשיברון לב, עצב ויאוש מהסיכוי להצליח בקיום התורה.

ידע הקב"ה שעם ישראל עומד על סף סערת כישלונות ומערבולת נפילות. מה עשה הקב"ה? עמד והקדים להם מ"ט ימי הכנה של ספירת העומר. ולמה מ"ט? כנגד מ"ט סוגי המוחין, הכוללים בתוכם את כל סוגי המוחין והמצבים המשתלשלים מהם. אליהם עלול האדם להיקלע בימי חייו. בכל יום ממ"ט הימים הללו, השפיע הקב"ה לישראל דעת ומוחין מסוימים של התחזקות. כל יום של ספירת העומר, הוא אבן בניין דעת ההתחזקות. עוד קומה המובילה אל ההחלטה הנחושה והתקיפה כברזל - יהיה אשר יהיה אני על משמרתי אעמודה, לא אסור ימין ושמאל מהדרך העולה בית א-ל. גם אם יעבור עלי מה, מיד אתנער ואתחיל מחדש. אשכח הכול כלא היה ואתייצב לעבודת בוראי מתוך ידיעה ברורה וצלולה, "כי לא מחשבותי מחשבותיכם" והקב"ה חפץ בעבודתי בכל רגע ורגע ומשתוקק לשמוע את קולי. "כי זה עקר הנסיון שכל האדם, שיתחזק את עצמו בכל הירידות שבעולם, רחמנא לצלן, בכל מה שיעבר עליו שיתמיד בכל יום ובכל עת יתחיל מחדש וינגיל את עצמו בשכחה לנפח מה שיעבר עליו וידעמו בידעמו נולד היום" (פסח ט' כ"א).

כן, גם אם רצחתי חלילה. תשובה לחוד ואהבת הקב"ה לישראל לחוד. הא בהא לא! תליא. זו הטהרה האמיתית אליבא דמוהרנ"ת.

אין לך דבר המרחיק את האדם מהקב"ה יותר מהשקר הנורא הזה.

כי באמת לא מחשבות הקב"ה מחשבותינו. הקב"ה אינו בעל מחשבות ואינו רגיל ב'איבער טראכטיג' (-) מחשבות עודפות ומיותרות) כמונו. הקב"ה, העיד לפנינו רביה"ק, הוא פשוט בתכלית הפשיטות - "ופשיטות הוא גבוה מן הכל. כי השם יתברך ברוך הוא, הוא בנדיאי גבוה מן הכל. והוא יתברך הוא פשוט בתכלית הפשיטות" (שיהר"ו ק"א). משמעות פשיטותו ית' היא, שאין לו לקב"ה, לא פנקסי אוהבים ולא רשימות חיסול של שונאים. "דבר השם יתברך - להביט על הטובות שעושים, ואף שגמץא בהם גם כן מה שאינו טוב, אינו מסתכל על זה" (לקומ"ת י"ז) הקב"ה אינו מוותר כמ"ש חז"ל, אבל גם אינו נוטר.

הקב"ה אומר לנו: "ועתה ישראל! תנו לי את ה'עתה'. חפצו ית' הפשוט בתכלית, הוא : שכמה שיותר יהודים יעבדו אותו בכל רגע נתון, יבררו את ניצוצות הטוב מהרע ויקדמו את העולם אל תיקונו וגאולתו. ועתה, אם מתנערים ומשתחררים מכל המשוואות למיניהן, הרי ברור שגם אם אדם, ל"ע, נכשל בעוון שפיכות דמים כנ"ל וגרוע מזה ר"ל, הוא, כמובן צריך לעשות תשובה ולתקן את חטאו, אבל יחד עם זאת, להמשיך בעבודת הבורא כמו מקודם החטא ללא שום שינוי. כאילו עכשיו נולד וכלום לא קרה.

הדברים מיועדים כמובן למי שרוצה ומעוניין לדעת ולעשות את רצון השי"ת ולא את גחמותיו שלו.

ההכנה הנכונה לקבלת התורה, אומר מוהרנ"ת (פסח ט'), היא ההתחזקות. ומדוע? כי התורה הקדושה, על שלל מצוותיה ואיסוריה, מספקת לנו מחד גיסא, אין ספור זכויות והזדמנויות לקרבת ה' - "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות". אמנם, גם צד שני למטבע, האומר, כי כל מצוה היא, בעצם גם פוטנציאל לכישלון. אם אין מצוות אין כישלונות. לפני מתן תורה הכול היה הפקר ומותר, כמעט כל דרך שיבור לו האדם, הייתה כשרה ועכ"פ, בוודאי לא בגדר כישלון. כיוון שניתנה תורה ותרי"ג מצוותיה, על רבבות ענפיהם וסעיפיהם, ניתנה עימה גם האפשרות

סדרת מאמרים מיוחדת לעורך לבבינו בגעגועים למקום מנוחת קודשו של רבינו הק' במיוחד לאור המניעות המתגברות על הנסיעה וההשתטחות

הנני מוכן ומוזמן

לו, מולידה בלב הנחשק, חפץ בכיוון ההפוך - ממנו - אל הצדיק. הרצון הזה הוא המנוע הדוחף ומניע את הצדיק ממדרגה למדרגה. והוא גם נועם המדרגה בעצמה. "כי כל העליות והמדרגות הם בבחינת 'הרצון', כמוכן מדברי רבינו ז"ל (ערב ד')."

כל ימיו של הצדיק, הוא אינו עומד על מדרגה אחת, אלא עולה ממדרגה למדרגה ללא הפסקה. הולך ומגביר את תשוקתו ורצונו, את כח המושך שלו. תנאי הכרחי להגברת הרצון הזו, היא המניעה הניצבת בפניו. המניעה היא המאתגרת את רצון הצדיק וגורמת לו להתגבר בעבודתו, כדי לגבור עליה. וכך הוא עולה לרצון עליון יותר. הוא שאמר רבינו: אין עליה ללא ירידה (ליקו"מ כ"ב). הירידה היא בעצם, המצב, בו מתגלה ומתגברת מניעה חדשה המכניסה בלב, מטבע הדברים, רצונות סותרים ונפולים, המקררים מעט את הרצון הק'. והיא היוצרת את תחושת הרפיון וחלישות הדעת בלב האדם המוצא עצמו פתאום, עם רצונות שכבר חשב שחלפו ועברו ממנו, ועם קרירות ואי חשק לדברים שבקדושה. במצב שכזה זה, הנדרש מהאדם הוא, לא להתבלבל, אלא להבין שזה סדר הדברים בעולמו של הקב"ה ולא באה הירידה הזו, אלא לזכותו בהתחדשות הרצון, במדרגה גבוהה יותר ונעלה.

זוהי שגרת החיים בעולמו. אך מה יעשה הצדיק שכבר נפטר והסתלק לעולמו? והלא שם, בעולם הנשמות, אין מניעות. ואם אין מניעות, אין אתגר שיגביר את הרצון, ואם אין התחדשות והתגברות ברצון, אין עליה למדרגה חדשה. וזהו מצב, שמבחינת הצדיק הוא בלתי נסבל ולא יתכן. כמו שאמר רבינו: "שאם היה יודע, שהיה עכשו באותה המעלה ומדרגה של אשתקד, אינו רוצה את עצמו כלל (ואמר בלשון גנאי על-עצמו על ענין הנ"ל אם היה נשאר במדרגה של אשתקד) רק בכל פעם הוא עולה ממדרגה למדרגה." (שבחי הר"ן ל"ד)

כי הצדיק עוסק כל ימיו לעזור ולהושיע את ישראל. ולשם כך הוא חייב לעלות תדיר ממדרגה למדרגה, ולגלות בכל עת חסדים חדשים. חסד הוא אהבתו של הבורא ית' לעם סגולתו. והתגלות אהבה, "כמים הפנים אל הפנים", תוליד, בלב הנאהב, אהבה נגדית ותחזק את רצונו, עד שיגבר על המניעה שגרמה העבירה, ויוכל לחזור בתשובה. "וזה עקר תענוג ושעשוע הצדיק יותר מכל תענוג"

"הצדיק הזמין... הצדיק לא הזמין..." אלו מילים שהפכו בעת האחרונה למטבע לשון ולא דווקא בין חסידי ברסלב.

אינני יודע מבטן מי יצאה הפנינה הלשונית הזו, אבל ברי לי שאינה עולה בקנה אחד עם המקובל מרבינו הק' אודות רצונו העז לראות את כלל ישראל משתטחים על קברו. ואת שיחתו הק' על גודל התענוגים והשעשועים שיהיו לו מזה. "כששפכב במדינתנו, בודאי נבוא על קברו ללמוד ולהתפלל שם ויהיה לו *שעשועים ותענוג גדול מזה*. ואמר שכשאתה יבוא על קברו ויאמר קפיטל תהלים בהתעוררות הלב והיה לו תענוג גדול מזה ועשה תנועות בגופו ובעצמותיו אז, ורמז שיהיה לו *חלופ עצמות* *אז בקברו כשיאמרו תהלים על קברו (חיי מוהר"ן קס"ב)

בכלל, עצם הדיבור: "אני מוזמן, ופלוני אינו", טומן בחובו מלכוד של גאווה. ואם להיפך (כלומר, אני לא הוזמנתי) - פח של עצבות. גם רמז גס יש בו, שכביכול אני איני אחראי על נסיעותיי לצדיק, וזה, כידוע סותר את אחד מעיקרי הדת - שאין מקום לביטחון במקום מצוה. בפרט "כשצריך לו לעשות דבר גדול הצריך להידוותו, שכל ידוותו תלוי בזה, כגון לנסע לצדיק אמת. (ליקו"מ ס"ו).

בשורה התחתונה - רבינו הק' לא מנהל רשימת מוזמנים ולא עוסק בשאלה מי ראוי ומי לא. "כל ישראל ראויים לאותה איצטלא". כולם אהובים, כולם ברורים, כולם מוזמנים וכולם עושים נחת רוח וחילופ עצמות לצדיק ע"י כל פרק תהלים או תפילה מעומק לב.

מה יש בה בתפילת קטנים כמונו שבכוחה לגרום לצדיק כל כך נחת וחילופ עצמות?

לצדיק, אומר רבינו, יש כוח המושך. הנמשל לכוח הכבידה של כדור הארץ. הוא מושך את כולם בשווה, בלי להבחין בין גודל, סוג וערך הנמשכים. אם משהו מונע את האדם מליסע אל צדיק, אין זה הצדיק חלילה, אלא הכוח המכריח. הלא הוא הכח המתנגד ומתגבר לעתים על כוח המשיכה של הצדיק.

כמובן שאין זה אלא משל. כי כוח המושך של הצדיק אינו כוח גשמי. מדובר ברצון המתגבר בלב כתוצאה מהמחשבה המתעוררת - בגדולת הצדיק ואהבתו לכל אחד. גם לגרוע שבגרועים. הרצון והמשיכה האדירה, שחש הצדיק אל כל נפש יהודי, לעזור ולסייע

כי הצדיק נוטק כל ימיו לעזור ולהושיע את ישראל ולשם כך הוא חייב לעלות תדיר ממדרגה למדרגה. התפילות בציון בער"ה

אֶת עֲצֻמוֹ מִכָּל וְכָל וְסָלַק מִמֶּנּוּ כָּל הַחֲכָמוֹת הַכְּלוּלִים
בְּשִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה *וְהִפִּיל אֶת עֲצֻמוֹ לְמָקוֹם
יְרִידַת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתֵיהֶם*... וְעַל -יְדֵי זֶה
דִּיקָא הָיָה כָּל הַתְּקוּוֹ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבַח אוֹתוֹ עַל
זֶה וְאָמַר לוֹ, יִישֶׁר כַּחַךְ שְׁשִׁבְרָתְךָ, יִישֶׁר כַּחַךְ דִּיקָא, כִּי
בְּיָדָי הוּא כַח גְּדוֹל וְעֲצוֹם לְבָטַח בְּכחוֹ עַד שְׁפִיל
אֶת עֲצֻמוֹ כָּל כֶּף לְסָלַק מִמֶּנּוּ כָּל הַפְּנִים שֶׁל תּוֹרָה,
שֶׁהוּא גְּחִינַת שְׁבִירַת לוחוֹת, כִּי מִשָּׁה הוּא בְּעֲצֻמוֹ
הַתּוֹרָה וְכִשְׁהִשְׁלִיךְ אֶת הַלּוּחוֹת מִיָּדוֹ וְשִׁבְרָם הָרִי
הוּא כְּאֵלוֹ הִפִּיל וְהִשְׁלִיךְ אֶת עֲצֻמוֹ מִשָּׁמַיִם לְאָרֶץ
(נפילת אפיים ו')

העולה מדברים אלו ואחרים (מתנה ה' כ"א תורה ח' ועוד), הוא שרבינו הק' משליך את עצמו ומשווה את מדרגתו למדרגת העומד על קברו ומבקש לשוב, גם הוא הגרוע שבגרועים, הוא, בקדושתו, נכנס ללא מורא אל תוך צינורות חיותו - הלא הם המידות הרעות והמחשבות הלא טובות המנסות להזין את לבו - כמובן מבלי לחטוא כהוא זה, אלא כרוח אלוקים המרחפת על פני המים ולא נוגעת - ובמיאוננו המוחלט לשמוע לפיתוי התאוות הללו - מנתץ אותן. מקשר את עצמו, בבחינת אתדבקות רוחא ברוחא ברוח הרשע, תולש אותו ממעי הס"א ומושך אותו בפיאות עימו. עד שמציב את רגליו על קרקע מוצקה.

על דרך משל - ממש כשם שעושים מחלצי המטיילים מוואדיות עמוקים, המשתלשלים בחבלים ממרומים, קושרים אליהם את האבודים ומעלים אותם עימם אל מקום מבטחים.

סוף דבר -

כולם! מוזמנים איש בל ייעדר!

עוֹלָם הֵבֵא שְׂיֵשׁ לוֹ כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה טוֹבָה נְצַחִית
לְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי שֶׁיֵּרֵד לְמָקוֹם שְׂיָרֵד (מתנה ה' כ"א)
והמניעה בפני סיפוק "תאוותו" הזו, הינה הייסורים הגדולים ביותר עבורו.

מי אם כן יושיע את הצדיק ממצוקתו?

ישועת הצדיק באה בדמותו של האדם הקטן, הגרוע שבגרועים, הבא על קברו ומבקש, מעומק לב, ישועה לנפשו.

אז נחלץ הצדיק חושים (בחילוץ עצמותיו כנ"ל), לסייע לאותו יהודי, והרשות נתונה לו. כי כל חייו עסק בטובת ישראל, ע"כ, גם אחרי הסתלקותו, הוא עומד ומשמש במרום לסייע לישראל ולחלצם מצרותיהם.

מניח הצדיק לכל מדרגותיו ותענוגיו גן העדן, ופונה אל התענוג האמתי והגדול ביותר עבורו - להאזין ליהודי שבור לב, אשר כיתת את רגליו וטלטל עצמו ממרחקים וכעת משתטח על קברו ומנסה לספר לו את חסרונו ולבקש את עזרתו. וזה, כמובן לא נגמר בהאזנה. כדי להציל את נשמתו של אותו יהודי, הלכודה בעמקי עשרה כתרין דמסאבותא, עושה הצדיק דבר אשר לא יאומן. הוא משליך את כל מדרגותיו והשגותיו, מפיל את עצמו מאיגרא רמא דרמא, מפסגת השגותיו, אל המקום הנמוך והשפל בו נמצא אותו יהודי, אל עמקי הקליפות. בתחילה - מסייע לו לפתוח את פיו, ממציא לו דיבורים, נוגע בנקודה הפנימית שבלבו ומעוררו לתשובה, פותח את מעיין דמעותיו.

היירידה הזו, של הצדיק, למצולות, אינה מלאכה פשוטה כל עיקר, זוהי המלאכה הקשה והמייסרת שבמקדש. כך מתאר מוהרנ"ת את ירידתו של מרע"ה להצלת עם ישראל אחר חטא העגל. כִּי בְּטָל

**אם משהו
מונע את
האדם מליסע
אל צדיק, אין
זה הצדיק
חלילה,
אלא הכוח
המכריח.
הלא הוא
הכח המתנגד
ומתגבר
לעתים על
כוח המשיכה
של הצדיק**

חיים של 'ספירה'

עבודת הקודש של ימי הספירה מלמדת אותנו כיצד מחד נדרשים אנו לצפות ולהשתוקק שימי חיינו יהיו נעלים וקדושים כרצון ה', ומאיך אינה מתעלמת מהעובדה שאנו נמצאים בעולם של ניסיונות בו ישנה אפשרות חלילה לשגות בבחירה לא טובה חס ושלום, אדרבה, הצדיק האמת משה רבינו ע"ה, מלמדינו את הדרך הנכונה להתמודד בתוך כל הרפתקאות והתלאות והירידות והמדבריות - 'מקום נחש שרף ועקרב'.

ודרך זו חדשה לגמרי ומתאימה ושווה לכל נפש ממש, דרך נוראה שנקראת 'דרך ההמתן' - - -

דרך שבה כל מה שעושים, זה פשוט לספור את הימים והלילות עד שנזכה לצאת מכל המידות הרעות והפגמים שבהם אנו שרויים געוואלד ה"י!.. הדרך הזו היא פשוט לספור, להמתין, ולא לאבד תקווה, לא לאבד את האמונה והתשוקה לכל הטוב הזה שאנו ראוים לו,

מצוות 'ספירת העומר' מלמדת אותנו דרך חדשה לגמרי בעבודת ה', דרך חדשה שמזכירה לנו שבסוף יהיה איתנו טוב, שבסוף נזכה ל'חג השבועות', שבסוף נזכה לקבל עלינו עול התורה באמת באמת בתכלית תכלית השלימות, במדריגת שער החמישים, כמו שרבינו הקדוש אמר 'אני יכול לעשות איש כשר כמוני ממש'.

כל מה שאנו צריכים לעשות זה פשוט לספור, להמתין, ולא לשכוח, וכמו שאנו אומרים ביהי רצון שאחר הספירה 'שבזכות ספירת העומר שספרתי היום יתוקן מה שפגמתי בספירה'.. בעצם כוספי למצווה, זוכים, אפילו שעדיין לא זכיתי לזה, אבל אני מבקש מהקב"ה 'בזכות שספרתי יתוקן מה שפגמתי'.

ימי ספירת העומר משולים לתקופת חיינו, כשכולנו תקווה שיסתיימו לבסוף ביום ההוא הגדול והנורא אחר המאה ועשרים באופן הדומה לסיום ימי הספירה, בחג הנפלא 'חג השבועות' - - -

בלב כל אחד מאתנו מקננת לה תקווה עליונה וציפייה דרוכה ששירת חיינו לאחר המאה ועשרים תסתיים מתוך דביקות נעלה בהקב"ה, ובהתכללות באור העליון הצח והמצוחצח, להתקטר בקשר אמיץ וחזק בה' יתברך, נקי מכל התאוות ושלם בכל מידותיו, מאיך מקנן בליבנו חשש כבד שמא נחטיא את המטרה ושמא נפספס את המכוון וחלילה לא נזכה לכך, בלב כולנו נמצאת אם כן תהייה קבועה כיצד מחזיקים את המתח בין שתי הקטבים הללו? כיצד ממשיכים לכסוף ולהשתוקק לשלמות מחד, ומאיך ממשיכים להמתין בסבלנות שמחה ויישוב הדעת גם אם טרם השגנו את אותה שלימות?

סוד זה מונח במצוות ספירת העומר - - -

רבי נתן מלמדינו, שמצוות ספירת העומר וחג שבועות מהווים לימוד לסיפור הכי גדול, סיפורו של חיינו. ימי ספירת העומר משולים לתקופת חיינו, כשכולנו תקווה שהם יסתיימו לבסוף ביום הגדול והנורא עם החג הנורא והנפלא 'חג השבועות', ולא חלילה יסתיימו אחרת ח"ו.

המסר החזק ביותר של ארבעים ותשעה ימי הספירה הוא שנלמד כיצד להמשיך ולהמתין להתגשמות של כל אותם כיסופים למדרגות נעלות למרות שנראה לעיתים שאנו רחוקים מהם עד למאוד.

תכליתה היא לספור את הימים ולהתגעגע מתי אני אזכה לקיים את התרי"ג מצוות' מתי אזכה לתקן את מה שפגמתי בספירה פלונית ומה שפגמתי בספירה אלמונית', ומתי אזכה ל'ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה'..

כמה פשוט, כל כך גבוה - - -

וכשהולכים בדרך הנפלאה הזו ולא נשברים כלל באמצע, 'ולא ייכפת ליה כלל' כלשון רבינו בתורה קנ"ה, אלא מה שרק יהיה נעשה עימי, אני ממשיך לרצות את המידות והמדרגות הנפלאות, על אף שבאמת אני רחוק מהם לגמרי, אזי בוודאי זוכים בסוף לקבלת התורה ולשמוח ולחגוג את חג השבועות באמת, ולהגיע לביה"ד של מעלה אחרי ה-120 שנה, במדרגת שער החמישים - -

זוהי הדרך הנפלאה שהנחילנו משה רבינו ע"ה הצדיק האמת, מיד עם צאתנו מארץ מצרים למדבר הנוראי, זו היתה ההנהגה אותה הנחיל לנו לדורות כיצד להגיע בסופו של דבר אל השלימות, כי הקב"ה זוכר מאוד לטובה את אלו שהולכים אחריו 'במדבר בארץ לא זרועה' על אף שעדיין לא רואים שום הארת פנים.

ואולי לכך רמז לנו רבינו הקדוש שיש אנשים שרק ביום האחרון של חייהם מראים להם לאיזה מדריגות נפלאות הם זכו...

"ברוך הוא שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים קרבנו לרביה"ק ונתן לנו תורת אמת!

החלום הנורא של כל אחד מאיתנו להיות מושלם באמת יכול ממש בקלות להתקיים!

בתנאי שנציית ונאמין לרבינו הקדוש, שהדרך העיקרית והיחידה להגיע לשלימות, ליום ושער החמישים, זה רק עם נלך ונדע שהדבר הכי חשוב בעולם, זה להתמתין ולצפות..

להמתין ללא סוף בלי שום ייאוש - - -

ובינתיים מה עושים?!?!?

בינתיים יתרחשו בקרבנו שני תהליכים במקביל, מצד אחד מסתבר שימשיכו לעבור עלינו כל מיני דברים רצויים יותר ורצויים פחות, אולם - וזה העיקר - מצד שני אותי לא מעניין כלום, אני רוצה רק דבר אחד, כל רצוני הוא רק את הקב"ה ותורתו, ואינני מרפה מהרצון הזה כלל וכלל.

וזאת יש לדעת, העובדה הזו שאיננו מוותרים על הקב"ה בשום אופן, המצווה הזו של הרצון התמידי, נחשבת מאד מאד אצל הקב"ה, ובעצם אנו יכולים לקיים את המצווה הזו בכל עת במשך כל ימי חייו.

אולם בספירת העומר אף אנו ממש מברכים על המצווה הזו ברכה בשם ומלכות, ומודים להקב"ה שנתן לנו כזו מצווה נפלאה לספור את הימים - - -

כן, כן, פשוט מאד, המצווה של ברכת 'ספירת העומר' היא בעצם לא ברכה לקראת עשיית איזו מצוה כלשהי שאנו הולכים לעשות, ספירת העומר היא מצוה נוראית ונפלאה שהקב"ה בגודל חמלתו נתן לנו, מצווה שכל

התורה שליכת לכל יהודי

שיחת חג מיוחדת שהיא הזדמנות מיוחדת לקבל בהירות וחיות
מייוחדת במצוות ז'הגית בו יומם ולילה' בדרכו של רבינו הקדוש יחד עם
הדרכות מאירות ועצות ישרות // בפרוס חג 'מתן תורה' זכינו לשעה
של קורת רוח במחיצתו של הרה"ג ר' יצחק רוזנבלט שליט"א מיקרי
אנ"ש מו"ץ בעדה החרדית ובעמח"ס 'הרי הלכות' // כי הם חיינו

בנימין גולד

הרה"ג ר' יצחק רוזנבלט שליט"א

בטרם נרד לגופם של דברים, חפצים או לשמוע כיצד התגלגל העניין עד שזכיתם לעסוק בהוראת דבר ה' רבים ולהיות לכתובת כה מרכזית לכל ענייני ההלכה אצל אנ"ש ובציבור הרחב?

ר' יצחק: למעשה, מי שעודד והמריץ אותי להמשיך גם בלימוד שו"ע 'יורה דעה', לאחר שגמרתי את חלק 'אורח חיים' היה הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר שליט"א, שעודד אותי מאוד להמשיך הן בתהליך הלימוד להוראה, והן לקבלת היתר הוראה בפועל. ר' יעקב מאיר סיפר לי בכאב שעוד בהיותו צעיר למד את לימודי ההוראה, ואף נבחן עליהם, אך כשרצה להמשיך ולהתקדם לשלב הבא - ולעשות "שימוש" (=שיבה בצילם של מורי הוראה מובהקים בעת שהם פוסקים הלכה, בכדי שמהם ילמד המבקש ללמוד הוראה כיצד לפסוק ולהכריע במקרים שונים) אצל מורי הוראה, נתקל להפתעתו בקשיים רבים.

היה זה לפני כ שמונים שנה, תקופה בה שמשו כמורי הוראה, מספר מצומצם של רבנים, אשר הם כמובן היו עסוקים מכף רגל ועד ראש בפסיקת הלכה לעם ה'. למרבה הצער מרוב העומס שהונח על כתפיהם, לא הייתה להם האפשרות לפנות מזמנם לסייע לאברכים המבקשים להיכנס לעולם ההוראה, לזמן את האברכים הצעירים שביקשו לראות את מהלך הפסיקה, לשאול, וללמוד כיצד באמת ניתן "לדמות מילתא למילתא", וכן מה הם המנהגים בכל נידון ודבר. לאור המצב ששרר בתחום ההוראה באותה התקופה, נטש הגרי"מ את תחום ההוראה, והדבר כאב לו מאוד. זו הסיבה, שבמשך השנים, עמד לצדם של כל אלו שביקשו ללמוד להורות הוראה בישראל, ועודד אותם להמשיך ולהתקדם הלאה...

לקדם את העניין בכל תוקף.

כשהתהליך עמד לקראת סיום, היה צורך לכנס דיון מיוחד של כל חברי הנהלת העדה החרדית, אך בדיוק באותו הזמן, קיבל ר' גרשון ארוע מוחי, ואושפז בבית החולים.

במסירות נפש עילאית הוא ביקש לזמן אליו את כל חברי ההנהלה למיטת חוליו לביה"ח, ושם, בעוד פלג גופו משותק רח"ל עמד וביקש לזרז ככל שניתן את צירופי למו"ץ מטעם העדה החרדית!! אכן, תקופה קצרה לאחר שהתמנתי למורה הוראה בעדה החרדית, נסעתי יחד עם יבדלחט"א הרה"ח ר' משה גדליה אנשין ז"ל לבית החולים בהר הצופים, בכדי לאחל לר' גרשון "מזל טוב" על המינוי החדש, שהוא כה התמסר והשתדל בעבורו...

כמי שעוסקים זה שנים רבות בלימוד ההלכה ובבירור ההלכה, ולנוכח חוסר הבהירות הקיימת בחושקים לגשת אל הקודש לתחום עמוק ונפלא זה, רצינו לשאול: האם יש מקום לומר שאברך כולל המשקיע את רוב שעות היום בלימוד ההלכה, יוכל להגיע אי פעם לרמת ידיעה של מורה הוראה, או שזהו תחום המיועד מלכתחילה לעילויים גרידא ותו לא? ומה היא אכן הדרך לזכות ולהגיע לכך?

ר' יצחק: כל חסיד ברסלב, יודע בוודאי מהוראתו הנחרצת והמפורשת של רביז"ל ללמוד הלכה בכל יום, חוק ולא יעבור. ממילא השאיפה הברורה של כל חסיד ברסלב היא להיכנס בשערי ההלכה. ולכן, כל מי שרק יחפוץ לקנות את לימוד ההלכה כקניין, יתחיל ללמוד על הסדר ב"משנה ברורה" סעיף אחר סעיף, דף אחר דף, ולאחר זמן מה, הוא יגלה להפתעתו שבידו יש כבר כמחצית מהידיעות הנצרכות על מנת להורות הוראה ברבים!

אחרי שלומדים ועוברים היטב על כל חלק אורח חיים, ניתן להמשיך הלאה, ולהתקדם לחלק יורה

הוא יתחיל ללמוד על הסדר ב"משנה ברורה" סעיף אחר סעיף, דף אחר דף, ולאחר זמן מה, הוא יגלה להפתעתו שבידו יש כבר כמחצית מהידיעות הנצרכות על מנת להורות הוראה ברבים

מסירות נפש של ר' גרשון

לאחר שלמדתי את ההלכות, ונבחנתי אצל הדיינים, ביקשו זקני אנ"ש מנהלת העדה החרדית למנות אותי כמו"ץ. בזמן זה, עוד הייתי צעיר לימים, והנהלת העדה החרדית מסרה לזקני אנ"ש שלא מקובל אצלם לקבל להוראה אברכים בגיל צעיר שכזה...

ברם, זכור אותו האיש לטוב, ור' גרשון שטעמער ז"ל שמו. ר' גרשון היה ת"ח מובהק וגאון גדול, והוא שימש כיו"ר הנהלת העדה החרדית דאז. והוא היה זה שפעל בכל המרץ בכדי שאכנס לשמש כמו"ץ בעדה החרדית, ולדבריו - בכך הוא מקיים את צוואתו של בעל המנחת יצחק ז"ל, ומעשה שהיה כך היה;

באחת ההזדמנויות בהן נפגשו ר' לוי יצחק בנדר ז"ל, ובעל ה"מנחת יצחק" ז"ל בישר ר' לוי יצחק למנחת יצחק שב"ה קיים כולל להוראה בבית מדרשו במא"ש, השיב לו בעל ה"מנחת יצחק" שרצונו שיהיו רבנים בעדה החרדית גם מחסידי ברסלב... אך בפועל עברו שנים מספר, ולא נעשה דבר עם הבקשה, ובניתיים נסתלק ר' לוי יצחק לבית עולמו... כעת, לאחר שעברה עוד תקופה, ושום רב בעדה"ח לא השתייך לאנשיו של רביה"ק, החליט ר' גרשון לקום ולעשות מעשה, לכן- מששמע ר' גרשון שאכן למדתי הוראה ואף עמדתי בכור הבחינה, לא התייחס כלל לגילי הצעיר, והחל

או קצר - יוצא לנו למעשה חידוש דין או פסק אחד. ברור ופשוט - שאם הדבר מתאפשר - כדאי ומומלץ להגות בדברים המובאים בביאור "ל ושעה"צ, אך מצד שני - ברור ג"כ שגם מי שלא משקיע די הצורך בלימוד הביאור"ל - עדיין סוף כל סוף יודע את פסק ההלכה הפשוטה.

הדרך של רבינו: לשלב את המעלות שבשני סוגי הלימוד - העיון והבקיאות...

כחסידי ברסלב, שלימוד ההלכה הינו חלק יסודי מסדר יומם - אנו חפצים לברר את הדרך הנכונה בדרכי לימוד ההלכה; האם נכון יותר להעמיק בסוגיית הלכתית אחת, ולהקיף את כל מקורותיה, או שמא עדיף לעבור במהירות ובבקיאות על ספרי הלכה רבים, בכדי לרכוש בקיאות רבה בכמה שיותר תחומים הלכתיים?

ר' יצחק: שאלה יסודית זו, צריכה להישאל גם על כל חלק אחר מחלקי התורה, ולא דווקא על לימוד ההלכה; האם ללמוד בעיון - ולהרוויח מחד את הידיעות הברורות והעמוקות בכל נושא, למרות שהזמן הנדרש לכך - ארוך יותר, או להעדיף על פני העיון את דרך הבקיאות - ולהגיע על ידי כך להרבה 'ידיעות הלכתיות' בפרק זמן קצר יחסית?

ובכן, במשך הדורות היו שתי שיטות מרכזיות בנושא; בני ליטא - למדו רק בדרך העיון ולעומתם - החסידים למדו בעיקר בדרך הבקיאות. וכאמור - לכל אחת מהדרכים, יש את המעלות הייחודיות שלה, ולדוגמא;

מי שלומד בדרך העיון - מוחו מונח תמיד בלימוד התורה הק', הוא מתעמק בסוגייה - וזוכה למוח אחר, מוח קדוש... כאשר הוא "מותש" מהמחשבות על התורה הק', ואף כאשר הוא צריך לצאת אל הרחוב - הראש ממשין "לעסוק בדברי תורה", וזו מעלה עצומה וגדולה מאוד - כי באופן הזה כל הרמ"ח איברים ושס"ה הגידים של האדם - מחוברים לתורה. זהו הצד הראשון של המטבע.

אך יש לזכור - את מעלת ההספק, שהיא מעלה גדולה בפני עצמה, אליה לא זוכים כלל ההולכים בדרך העיון לבדה, זו המציאות. מלבד זאת, קיים בה בלימוד העיון חיסרון נוסף: הרי

דעה. מי שלומד את שני החלקים הללו היטב על בוריים, יכול להחלט להתקדם בהמשך הדרך, ובסופו של דבר, אף להורות הוראה בישראל בס"ד!

כי קרוב אליך הדבר מאוד

ברור לי, כי כל מי שילמד היטב וישקיע בלימודו, יוכל להגיע להישגים נפלאים ומיוחדים! ככל שלומדים בצורה ברורה וטובה יותר, יודעים טוב יותר כיצד יש לנהוג בכל מקרה ומקרה לגופו.

למעשה, הסיבה המונעת רבים מלגשת למקצוע ההוראה, היא היכולת "לדמות מילתא למילתא", שלא קיימת באופן טבעי אצל כל אחד, כי הרי את ההלכות שכל אחד למד במשנה ברורה והוא זוכר אותן - אין סיבה שהוא לא יקיים כמשפטו, הקושי מתחיל אפוא דווקא באותן השאלות שלא מופיעות בפירוש בספרי ההלכה.

אך בדיוק לשם כך, קיים המושג "שימוש" - בו לומדים אצל מורי הוראה וותיקים כיצד לפסוק, וכיצד באמת לדמות עניין לעניין, עד שגם המקרים שאינם מופיעים בפירוש בספרי ההלכה, כבר יהיו ברורים - לאור המהלך שראה אצל מורי ההוראה הוותיקים, שישב אצלם, וראה את אופן פסיקתם. אמנם, יש לחזור ולהדגיש כי רוב ההלכות (למעט המקרים המיוחדים יוצאי הדופן הנ"ל) כתובות בפירוש בספרי ההלכה, וממילא כל מי שילמד וישקיע היטב בלימוד ההלכה, יצליח ויוכל לדעת כיצד לנהוג כהלכה בחיי היום יום.

"ביאור הלכה" ו"שער הציון" - חלק מלימוד המשנה ברורה?

< רבים שואלים, היות ולימוד המשנ"ב שווה לכל נפש ממש, אך מכיוון שברצונם לדעת את ההלכה לאשורה, הם מתחילים להתבונן גם בדברי הביאור"ל ושעה"צ, שם הם נתקלים לעיתים בקשיים שלא נתקלו בהם במהלך לימוד המשנ"ב, האם חשוב וכדאי שישקיעו בכל זאת בהבנת דברי הח"ח בביאור הלכה ושער הציון?

ר' יצחק: ביאור הלכה, הרי הוא כספר שו"ת; מכל קטע ארוך

ברסלב לומדים גם עיון וגם בקיאות. א"ש לומדים באומן (תמונת אילוסטרציה)

כאמור, הלימוד בעמקות ובעיון מקיף את כל מוח האדם, אך המוחין דגדלות הנדרשים בכדי להעמיק ולעסוק בסוגיות הקשות שבש"ס - לא מצויים אצל כל אחד...

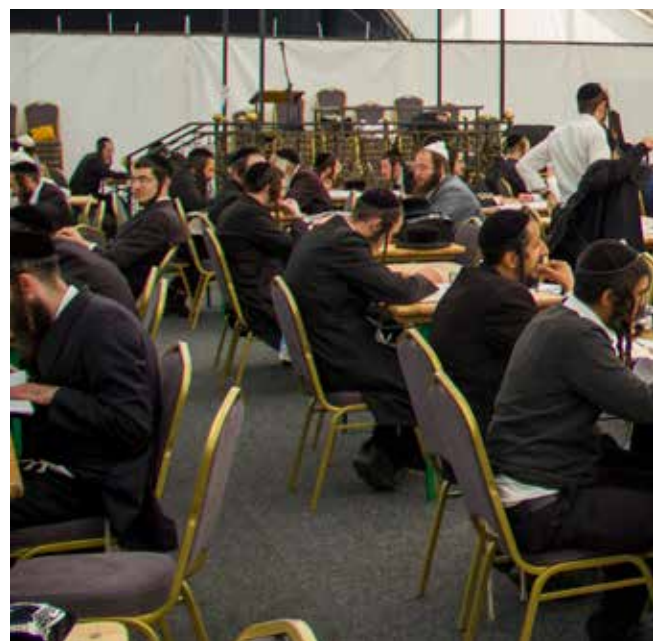
יתרה מכך; הלימוד בעיון בנוי בד"כ על לימוד בחברותא דווקא. ולכן בימים בהם בלתי אפשרי כמעט ללמוד כראוי בחברותא אם בימי שישי ושבת, או בשאר יומי דפגרא ותקופות בין הזמנים - ההולך בדרך העיון מרגיש שאין ביכולתו ללמוד כלל... או חברותא או מיתותא... או לימוד בחברותא או חסל סדר לימוד...

ועוד למעלה מכך; ישנם ת"ח רבים, שהורגלו משחר נעוריהם בלימוד העיון, וכאשר התבגרו והקימו בתים, כבר לא היו יכולים להמשיך ולהתעמק כפי שעשו בשנות הבחורות, מחמת טרדות החיים - ובמצב זה נמצא שהרי הם בטלים לגמרי מן התורה, רח"ל. כלומר - למרות שבפועל אין לו שום מניעה מלקחת לימוד קל יותר, אותו הוא יכול ללמוד גם בלי מוחין דגדלות/ חברותא/ יישוב הדעת/ וכו' - אך שורש הבעיה היא שמבחינתו - לימוד בבקיאיות הרי הוא נחשב כלא כלום ובבח' הולך בטל כישן דמי... לימוד בקלילות מבלי להתעמק די הצורך - הוא מבחינתו כמעשה קוף בעלמא. כקריאה ללא הבנה. במצב כזה, לצערנו יוצאים אנשים קרחים מכאן ומכאן, ולא מנצלים את זמנם כראוי.

עדיין לא למד 700 דפי גמרא...

ונעבור למעלות הרבות הקיימות בלימוד הבקיאיות: ראשית, בזכות הלימוד המהיר יחסית, הוא זוכה לגעת באין סוף נושאים רבים ומגוונים. ה"ידיעות" שלו בתורה אינן ברות אומדן! דודי, הרה"ח ר' יוסף שמואל רוזנבלט ז"ל, נפטר לפני שנים מספר בגיל 85, אדם זה למד בישיבה עד יומו האחרון!

הוא היה מתלמידיה הראשונים של ישיבת פוניבז' שקמה לאחר השואה בבני ברק, וחזו"א ז"ל שהיה חי

מי שלומד
בדרך העיון
- מוחו
מונח תמיד
בלימוד
התורה הקי,
הוא מתעמק
בסוגיית
וזוכה למוח
אחר, מוח
קדוש...
כאשר הוא
"מותש"
מהמחשבות
על התורה
הקי, ואף
כאשר הוא
צריך לצאת
אל הרחוב
- הראש
ממשיך
"לעסוק
בדברי
תורה"

אז, הרגיש שהוא צריך להשתדל בכל כוחותיו לבנות מחדש את עולם התורה שחרב במלחמה. זו הסיבה שהוא היה מקרב מאוד את בחורי פוניבז' שהיו באים אליו לשוחח בלימוד. בהזדמנות אחת אמר לדודי שעלה אליו יחד עם כמה בחורים מהישיבה: כל זמן שיהודי לא למד 700 דף גמרא לכל הפחות, הוא עדיין לא מבין מה הגמרא אומרת... כאשר הוא עוסק בקושיית הגמרא - הוא כלל לא ירד לעומק השאלה, וכן כאשר הגמרא מתרצת - הוא לא יורד לעומק התירוץ, והטעם לכך, משום שהמוח שלו עדיין לא נקרא "מוח של תורה!"

אדם יכול להתייגע רבות על דף אחד בש"ס - וללמוד אותו במשך כל החיים... ברור שהוא יקבל על כך שכר מן השמיים, אך מאידך - ייתכן מאוד והוא כלל לא הבין את כוונת הגמרא באותו הדף שלמד במשך כל חייו...

בכדי להבין כראוי וכנכון את דברי הגמרא יש צורך להקיף כמה שיותר נושאים, מכמה שיותר מסכתות שונות בש"ס, דבר שזוכים אליו בעיקר באמצעות לימוד הבקיאיות! למסקנת הדברים; בוודאי שיש מעלות בלימוד העיון, אך בוודאי שיש גם מעלות בלימוד הבקיאיות, והחכמה היא לציית לרבינו הקדוש (שיחות הר"ן, שיחה ע"ו) שמלמד אותנו בחכמתו לשלב את שני הלימודים יחדיו... ללמוד כראוי גם בבקיאיות וגם בקצת עיון, בכדי להרוויח מכל הצדדים.

ב"ה שבדור האחרון, הקב"ה עזר, שכל תפיסת העולם של בני ליטא והחסידים-השתנתה, וכולם מבינים בימינו שסוד ההצלחה היחיד - הוא האור שגילה לנו רבינו לפני יותר ממאתיים שנה - כך שב"ה בימינו בכל הישיבות הליטאיות לומדים גם בדרך הבקיאיות, ובכל הישיבות החסידיות-לומדים גם בעיון...

כעת נתייחס לשאלה שנשאלה לגבי לימוד ההלכה, מה עדיף על פני מה, האם עיון גדול בסוגיות עד לפסיקת ההלכה, או שמא ידיעה מקיפה בספרי הלכה רבים, והעשרת הידיעות ההלכתיות?

כאמור, התשובה היא - "מזה ומזה אל תנח ידך", מחד - הלימוד בעיון חשוב מאוד, משום שכאמור לעיל, רק בצורת לימוד כזו, האדם חי את הדברים שהוא מעיין בהם, וכך הלימוד נכנס למקומות העמוקים ביותר במוח. ומאידך - בצורה שכזו כמעט ואין שום אפשרות להקיף את כל חלקי ההלכה. ואילו הלימוד בבקיאיות מיישב את העניין הזה, וכך באפשרותו גם לגעת בנושאים רבים, ואם יתמיד בשיון וחזרה על הלימוד, אזי אט אט יתחיל גם לזכור היטב את מה שלמד!

רבינו מתייחס בסוגיית העיון והבקיאיות באופן מיוחד גם ללימוד ההלכה, כי הרי מצד אחד - רבינו מצווה עלינו ללמוד לפחות סעיף אחד בשו"ע על הסדר, חוק ולא יעבור - ומשמע שאף אם אין הלימוד בעיון גדול, מעלה וחשיבות בפני עצמה יש בעצם ההתקדמות כפי יכולתו על הסדר.

להינצל ממחשבות של כפירה ע"פ תורה ס"ב

אמנם מצד שני - רבינו מדבר רבות על המעלה הנפלאה של "לאסוקי שמעתתא אליבא

ההלכתא" – כלומר, להתעמק בסוגיא השנויה במחלוקת, ולהגיע עד להכרעה ההלכתית, הלכה למעשה.

בתורה ס"ב בליקו"מ רבינו מביא שלפעמים מגיעות לאדם מחשבות של כפירה שהן גדולות ממנו וממדרגתו. ובעת שהן מגיעות אל האדם – הוא מתפלא; איך ייתכן שיגיעו אלי מחשבות כפירה כאלה, שמעולם לא חשבתי עליהן, על מחשבות הבל ורעות רוח כאלה? ומה זאת עשה ה' לי, שנמשכתי למחשבות כפירה כאלה?

על כך מיישב רביה"ק שבאמת האדם לא אשם בזה כלל. כי הן אכן אינם שייכות אליו! ומה יעשה האדם וינצל מהן? על כך מייעץ לנו רביה"ק להתבונן בשורש הדברים; כי שורש הבלבולים האלו שהגיעו אליו – נעוץ במחלוקת דקדושה כגון מחלוקת תנאים או אמוראים, שהיא הדבר הקדוש ביותר בעולם. והס"א נמשכת ויונקת מהמחלוקת הזאת, וגורמת לאדם מחלוקת דסטרא אחרא של מחשבות זרות ובלבולים, רעיונות זרים ומרים עד מאוד רח"ל.

לכן, מגלה רביה"ק; מי שיזכה וילמד סוגיא הלכתית – מחלוקת של תנאים ואמוראים, ובעקבותיהם כמובן גם מחלוקת הפוסקים הבאים אחריהם וכו' הוא לומד מחלוקת דקדושה, זה אוסר וזה מתיר, זה מחייב וזה פוטר והוא לא נשאר עם המחלוקת, כי אם מתקדם הלאה, בעקבות רבותינו הגאונים הראשונים והאחרונים וכו' עד להלכה למעשה ממש באותה סוגיא, ובהמשך הוא מברר מה עושים בימינו במקרה דנן, או במקרה שדומה למקרה המוזכר בש"ס המצוי ושייך יותר בימינו וכו' – בכך הוא משכין שלום במחלוקת דקדושה, כי הוא מברר מה עושים למעשה במחלוקת הזאת, וממילא יותר כבר אין מחלוקת ובלבול, כי הכרעת ההלכה היא כך וכך וכו', וכשיש שלום ואין יותר מחלוקת דקדושה, אזי כבר אין ג"כ יותר מחלוקת דסטרא אחרא, וכל הבלבולים והרעיונות הקשים והזרים עוזבים אותו, והוא זוכה להינצל מהם!

< אחד המפריעים המרכזיים לסיפוק מלימוד ההלכה, כידוע לכל מי שניסה את כוחו בלימוד זה, הוא ריבוי השיטות והמחלוקות בין הפוסקים, עד שכמעט ולא מצאנו "הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד" (שבת קל"ח:) וא"כ כיצד אפשר להוציא מן הלימוד פסק הלכה ברור, לאור כל הסברות והשיטות שנלמדו? >

ר' יצחק: בממוצע, מי שלומד הלכה, כבר יודע מה לעשות ולנהוג הלכה למעשה בכחמישים אחוז מהשאלות בהלכה – והחשבון פשוט; בדרך כלל – אנחנו פוסקים כהכרעת המשנ"ב, כך שמי שלמד משנה ברורה – כבר פחות או יותר יודע מה לעשות למעשה ממש! זהו בחלק אורח חיים.

בחלק יורה דעה – פוסקים בדרך כלל כפי הכרעת הפרי מגדים והפתחי תשובה, שמקובל לפסוק הלכה כמותם ברוב המקרים.

מי שיושב ולומד הקבה עוזר לו. אנש בלימוד התורה (תמונת אילוסטרציה)

סדרת הספרים שזכה ר' יצחק להוציא לאור עולם "הרי הלכות", מתבדרן בכל בי מדרשא, ומאירים את עיני ישראל בהלכה. ואנו שואלים כיצד זכיתם לכתוב ספרים כה מאירים במקצועות ההלכה?

ר' יצחק: ראשית כל, באופן אישי, בכל פעם שלמדתי, סיכמתי את הדברים ע"ג הכתב. זוהי גם המלצה לרבים, וכל אחד צריך להשתדל בזה, שעם סיום הלימוד יכתוב ע"ג הדף את מסקנותיו מן הלימוד, את סיכום דברי השו"ע וכו', וכו' ובעז"ה ברבות הימים יראה כל אחד שהדברים יבואו לידי תועלת ושימוש, אך אני חפץ דווקא לספר איך התחלתי להוציא את כתבי היד לאור, למרות שהם היו מונחים אצלי במשך שנים ע"ג שנים ולא נעשה בהם דבר.

מתנה מרשב"י

ניתן לומר שאני מרגיש שספריי הם ממש 'מתנה מרשב"י', ממש כך! היה זה לפני כ- 12 שנה. התעורר פולמוס אודות הר מירון האם הר מירון מותר בעליית הכהנים או לא.

בתור חסיד ברסלב כאב לי הדבר מאוד, כי הרי מי כמונו חסידי ברסלב יודע ומרגיש בלבבו עוצם המעלה לזכות ולהגיע לציוה"ק של רשב"י וכמה קדושה נשפעת שם, ואיך אפשר שם להתקשר ולהתחבר לצדיק האמת. ואם אין הדברים "כצעקתה", ובאמת מותר לכהנים לעלות למירון, איך נמנע במחי יד מכמעט עשירית מכלל ישראל לערוך לעלות להר הקודש מירון?

בדרך אגב, הרי ר' חיים ויטאל זי"ע עצמו מספר שהאר"י הק' היה נוסע למירון עם תלמידיו, וביניהם תלמידו ר' *יוסף הכהן* ויחד היו יושבים ולומדים בהר מירון סמוך לציון הקדוש, וכך עשו הם עם כל הכהנים ישיבה על קברו של רשב"י וכו'. כך מספר ר' חיים ויטאל.

גם אנו – לא היום הגענו לא"י... כבר מזה דורי דורות של יהודים יראים ושלמים שגרו כאן והיו עולים למירון, וביניהם גם כהנים צדיקים יראים וחסידים, והיה מקובל במסורת שאפשר לעלות למירון. ואם אמנם פשוט שאין לכהן להתחיל לטפס על ההרים ועל הגבעות שסביבות מירון כי הרבה מההרים סביב יש בהם מערות קבורה, אמנם הר הקודש עצמו, והדרך הרגילה העולה אליו – היו כשרים ונקיים מקדמת דנא.

ומכיוון שיש לנו את עדות תלמיד האריז"ל וכל הצדיקים והחסידים שבירושלים מימות עולם, לכן אזרתי עוז וביררתי היטב את כל העניין, ובסיום הדברים – כתבתי על כך "תשובה" ארוכה מאוד של כ 15 דפים, שהתפרסמה בקרב בני היישוב כאן בארה"ק, וגם זכיתי שהבד"ץ של העדה החרדית קראו את הדברים בכובד ראש ואישרו את הדברים שכתבתי להלכה, ופסקו שמותר לכהנים לעלות למירון.

ולאחר תקופה ארוכה של פולמוס בנושא כשהוצאתי את התשובה בנידון – תשובה שהתפרסמה בכל שכבות הציבור, לפתע פתאום בלי שום הסבר הגיוני,

הרי הלכות

קיבלתי עזות דקדושה והתחלתי להוציא לאור את הספרים שעמדו אצלי עד אז בתור כתיב יד, והרגשתי שזאת ממש מתנה מרשב".

עד אז, למרות שידעתי שרבינו דיבר על כך רבות שלכל אחד צריך שיהיה איזה חיבור, שיוציא לאור עולם, וכן שיש עניין שיהיו כמה שיותר ספרי קודש וכו' ושכל אחד חייב להשתדל בזה וכו' אעפ"כ עד אז הייתה לי אימה ופחד מלעשות זאת, ולא התכוננתי כלל לכך. אולם אחר הדברים האלה, ובעקבות הדברים שכתבתי לכבודו של רשב", הרגשתי צורך להוציא לאור עולם את הדברים שכתבתי.

כמוכן שאין כוונת הדברים שכל מה שעולה על דעת האדם- מיד הוא צריך לרוץ ולהדפיסו בשער בת רבים ח"ו. ולכן, לפני שאני מוציא כל ספר אני עובר על כל סעיף וסעיף למעלה מ 20 פעמים, בנוסף אני שולח את הספר להגהה אצל רבנים ודיינים אחרים שיעברו על הדברים, כי ייתכן ובכל זאת טעיתי במשהו שלא שמתי לב אליו. ובאמת יש הרבה פעמים חילוקי דעות בין הדיינים, ודנים בזה כדרכה של תורה לכאן ולכאן, ואחרי ככלות הכל- אזי מוציאים את הספר לאור עולם בס"ד. ולכן אין כוונתי שמיד שכתבתי התשובה לכבוד רשב"י קמתי והדפסתי, רק שמאז התעוררה בי העזות דקדושה להוציא את הספר ביישוב הדעת כראוי, וכפי שכתבתי, וזאת הייתה לי במתנה מאת הש"י, והרגשתי שזכותיה דבר יוחאי סייעה לי בדבר הזה, להתגבר על הפחד, ולהתחיל להוציא לאור למעשה.

◀ איך הספרים בנויים, ומה הייחודיות שלהם אם כן?

ר' יצחק: כפי שכבר הזכרתי מקודם, צורת הלימוד הנכונה למי שזוכה - היא לסכם כל דבר בכתב לאחר הלימוד. 'למדת סעיף בשו"ע'? כתוב ברשימותיך ששיטת המחבר היא כך, והרמ"א חולק עליו וסובר כך... וכן ע"ז הדרך, עד שמגיעים להכרעת הסמ"ע שמחלק בין מקרה כזה למקרה כזה, וממילא למעשה- יוצא לנו כך וכך.

בצורה כזו, כשזוכים וכותבים סיכום פשוט על דף מהחומר הנלמד- מכינים למעשה את השלב הראשון של הספר... במשך הזמן, מזדמן אל הכותב לפתוח כמה ספרי שו"ת ולהתבונן אילו מסקנות הם הסיקו מתוך דברי השו"ע וכו', וכך מתבררים ומצטרפים עוד דברים מעניינים הקשורים לנושאים שנכתבו בדף.

עם הזמן, כאשר כבר למד נניח 10 דפים בשו"ע, מצטברים אצלו פסקי הלכות רבים מאוד, מאחר שהוא עמל ולא התעצל מלכתוב את כל הדברים העולים למסקנא- הן בשו"ע וכו', והן בספרי השו"ת שראה במהלך הזמן- בשיטה הזו בנויים ספרי "הרי הלכות", וכאמור- זהו דבר שכל אחד יכול להגיע אליו! בסיכום ושינון הדברים, בליבון העניינים הנוגעים למעשה ובצירוף כל אלו ע"ג הכתב, עד לקבלת סיכום ותמצית הדברים שבס"ד יאירו את עיניהם של ישראל בהלכה!

◀ אחת הנקודות שללא כל ספק מפריעות מאוד לחפצים להתקדם בלימוד ההלכה מעלה מעלה, היא העובדה המצערת שככל שיתקדמו לסוגיית אחרת- ממילא כפועל יוצא - ישכחו את הסוגיית הקודמת... וממילא כיצד יוכלו לזכור לאחר מכן את השיטות עד להלכה למעשה, כשהם כבר לא עוסקים באותו הנושא?

ר' יצחק: נושא זה הינו כאוב מאוד. כל אחד מרגיש זאת; אני

לומד ולומד, ובד"כ אחרי הלימוד- כשמתקדמים לנושא הבא, כבר שוכחים את הנושא הקודם, ומה אפשר לעשות בנידון?

ראשית כל- יש לנו את הסגולות שכתבו לנו חז"ל בגמרא, והראשונה שביין הסגולות, היא החזרה על הלימוד, ואסור בשום אופן שייגרם מצב בו כשהוא כבר התקדם הלאה הוא "סיים" עם הלימוד הקודם והניח אותו מזכרונו, כי בצורה כזאת קרוב לוודאי שאף אם למד היטב- לא ירחק היום והוא ישכח את כל אשר למד וקנה בעמל רב... ובפירוש איתא בגמ' שאם יחזור אדם מדי פעם על הסוגיות שלמד בעבר- הרי שע"ז יזכה שלא ישכח את לימודו. (וחוץ מהדבר הטבעי שע"י לימוד שוב ושוב- המוח לא ישכח זאת מהר כ"כ, עוד נוסף בזה עניין סגולי, שטבע הקב"ה בעולמו, שע"י החזרה זוכה לקניין נצח).

עוד עניין ועצה יש לזה, אשר אנחנו ברסלב'ר חסידים מרגישים קשר מיוחד עם העצה הזאת, היא כמוכן עצת התפילה. כאשר ברסלב'ר חסיד עומד ומבקש באהבת עולם, ובברכת התורה "והערב נא" וכו' אין כוונתו רק על דברים חדשים, שיזכה להרגיש עונג המתיקות שבהם, אלא שהקב"ה ישלח לנו סייעתא ולב להבין ולהשכיל גם במה שכבר זכינו ולמדנו... שאזכה להבין את הדברים, שיהיה לי חשק ללמוד אותם וחשק להמשיך ולחזור, וממילא שאזכה לקנות את הדברים שזכיתי ללמוד בקניין עולם, וח"ו לא אשכח דבר ממשנתי לעולם.

לקדש את המוח, ולהפוך לרוחני יותר- מועיל גם לזיכרון הלימוד...

בנוסף יש משהו נפלא מאוד שרביז"ל מגלה לנו בתורה ק"י בחלק ראשון בליקו"מ, זו תורה קצרה ונפלאה מאוד; רבינו מגלה שם שהמוח, השכל של האדם הוא כלי מוגבל וכאשר אדם זוכה ולומד דברים חדשים- זה עצמו שומר על המוח שלא ישכח גם את הדברים הישנים שלמד! אמנם אם ח"ו אדם מנצל את מוחו באופן השלילי- ומכניס לתוכו הבלי העוה"ז פוליטיקה וכדו' רח"ל, ממילא ע"י כל דבר שטות שהכניס למוחו- בזה הוא "מגרש" עוד חלק מוח דקדושה שהיה בו, כי הרי המוח הוא כלי מוגבל וכו"ל, ה' יצילנו מזה. חוהי כוונת חז"ל שאדם אינו חייב במה שהוא שוכח דבר ממשנתו, עד שיישב ויסירם מליבו- שהעניין הוא כנ"ל, כי בזה שמכניס דברי הבל ורעות רוח למוחו בזה בעצמו- הוא מסיר מליבו את דברי התורה שקנה, וא"כ על זה כבר אין שום תירוץ, וח"ו יכול להיענש ע"ז ששכח דברים ממשנתו, ה' ירחם. כמוכן שמידה טובה מרובה- וכל דבר של קדושה שהוא מכניס אל המוח- גורם לעוד דבר גשמי של הבל לצאת ממנו- כי כאמור, המוח הוא מוגבל... וע"ז נמצא שיכול לקדש ולטהר את מוחו באמצעות התורה שיזכה לקנות ולהחזיר למוחו!

ויש עוד עניין שמבואר בדברי רביז"ל, והוא שככל שהאדם רוחני יותר, דהיינו ככל שהוא יותר קדוש, ככל שהוא רציני יותר בעבודת ה', ככל שהוא מנסה לעבוד את ה' בכל יכולתו, וככל שהוא שואף יותר לקיים רצון הש"י והוא הולך ומסתובב עם רצונותיו- אזי הוא רוחני יותר, וממילא המוח שלו זך ורוחני יותר, ואז גם אם ילך ויטייל מסוגיא לסוגיית בכל התורה כולה- שוב לא ישכח מאומה, היות ודבר רוחני- איננו תופס מקום, ואינו בורח ויוצא ממוחו. ולכן הכל לפי מה שהוא אדם. אם הוא לא כ"כ רוחני... אזי גם תפיסת התורה שלו, וזיכרון דברי התורה שלו- הם בהתאם... אך ככל שיקדש ויטהר את עצמו, ויהפוך לרוחני יותר, ממילא לא יתפוס הלימוד מקום כלל, כיוון שדבר רוחני איננו תופס מקום, וממילא לעולם לא ייווצר מצב שבעקבות דבר אחד שנכנס למוחו- כבר נדחה לחוץ הדבר הקודם שהיה בו!

לשבת וללמוד מוסיף קדושה בנפשו. אג"ש ברייתחא דאורייתא (תמונת אילוסטרציה)

שעמום מביא לידי חטא - הגרוע מכל אפשרות אחרת...

ובכל זאת, בכל מקום קיימים אנשים שקשה להם מאוד לשבת זמן רב כ"כ במקום אחד וללמוד, וכעת השאלה נשאלת: מה עדיף יותר? אם קשה להם ללמוד, האם כדאי שישתובבו חסרי מעש ברחובות? ללכת בטל ח"ו? וודאי שלא! חז"ל כותבים ששעמום מביא לידי חטא וכו' וכן הבטלה היא מקור העבירה וכו'.

לכן, מי שמרגיש שאין ביכולתו ללמוד כראוי, אזי תלוי היכן הוא עומד, אם עדיין ביכולתו לשבת בביהמ"ד ולהסתופף בין הלומדים. אזי אע"פ שאיננו יכול ללמוד כראוי כמותם - כדאי וכדאי שישב שם ביניהם כי סגולה מיוחדת יש בעצם ישיבתו במקום קדוש כזה, שהוא נכלל בכלל "יושבי בית המדרש", וזה מוסיף קדושה בנפשו. אמנם מי שאיננו מסוגל לשבת בביהמ"ד ותמורת זאת הוא מסתובב באפס מעש ברחובות קריה - פשוט שבמצב כזה כדאי שיעבוד לפרנסתו.

וכי תאמרו מה נאכל- הברכה דווקא בזכות לימוד התורה!

< אמנם שאלת רבים היא באופן שביכולתו לשבת וללמוד כראוי, אך לדאבונו מצב הפרנסה בביתו לא מאפשר את ישיבתו בביהמ"ד על התורה ועל העבודה, וא"כ מה יעשה? >

הנה בוודאי שמעט פרנסה והשתדלות צריך האדם לעשות, ובדורנו הקב"ה עזר לנו שישנו מושג של 'כולל' בעולם, ואף שלעיתים קשה להיכנס ולהתקבל בכוללים, אך לרוב, זו ההשתדלות לפרנסה שנדרשת מאברך בימינו, לנסות ולהתקבל לכולל, שע"ז יוכל לפרנס את משפחתו, וגם ללמוד את תורת ה'.

ואם אמנם אין הקומץ משיביע את הארי כלל, והמשכורת שמביא לביתו, איננו מספיק אפ' בעבור טרף ואוכל נפש לביתו ומכש"כ שאר הוצאות המרובות, ולכאורה בעבור אדם שחפץ בחיים רגילים ומסודרים לא תמיד די במשכורת מהכולל... אך ב"ה אנו יהודים מאמינים, ואנו יודעים שלפני כמה אלפי שנים היו אבותינו במדבר בארץ לא זרועה, ולא היה להם שום מקור פרנסה, והש"י הוריד להם לחם מן השמיים דבר יום ביומו, וציווה הש"י שיזהרו ולא יותירו מן המן מיום אל יום, כדי שבכל יום ייתלו עיניהם בציפיה אליו, ויתפללו אליו שלא יעזבם, וייתן

ואם כן, לפחות חמישים אחוז מהחומר הנלמד הן באורח חיים והן ביו"ד - הן במשנ"ב והן בפתי תשובה, יכול לשמש כהלכה למעשה.

אמנם במקומות רבים עדיין קיימות מחלוקות בין הפוסקים, ופשוט הדבר שכל לומד מתחיל עדיין לא יודע ולא מסוגל לפסוק ולהכריע, כמי לפסוק ואימתו... וזהו באמת התפקיד של מורה ההוראה.

ה'מורה הוראה' אחרי שישב זה כמה שנים אצל מורי הוראה וותיקים ומובהקים שיש להם שכל הישר, והם מקובלים דור אחר דור מן הדורות הקודמים, כיצד לפסוק ולהכריע בכל נדון ונדון לגופו - או אז, מתחיל המורה הוראה הטרי לקבל את את הכלל והקו המנחה לאורך כל מהלך הפסיקה, כיצד לפסוק בכל עניין ביישוב הדעת כראוי, וכפי המקובל מדורי דורות.

דבר נוסף אותו לומד המו"ץ המתלמד אצל המורים המובהקים, הוא 'לדמות מילתא למילתא'. ולמשל אם בנושא מסוים בשו"ע קיימים 40 סעיפים שונים השייכים אליו, אך לפתע מגיעה שאלה אל המו"ץ שלא מופיעה בשום אחד מהסעיפים, והיא גם לא זהה לשום סעיף בפני עצמו... כאן חשובה מאוד ההדמיה וההיקש בין מילתא למילתא, האם השאלה הנוכחית דומה לסעיף כ"א, או אולי דומה יותר בבחינה מסוימת לסעיף כ"ב?

גם בכדי לענות על השאלה הזו, זקוק המו"ץ לשימוש רב. או אז לומד המו"ץ הצעיר איך בונים מתוך *ההלכה את ה'פסק הלכה*', ואז, גם אם בכל שנה מתווספות 100 שאלות חדשות שאינן תואמות במדויק לנכתב בספרי ההלכה, הוא בעז"ה יידע איך לדמות מילתא למילתא כראוי.

בפרט בדורנו שבכל יום ויום מתחדשים כלים חדשים, ומציאויות חדשות הולכות ומתחדשות נוגע פרט זה מאוד לעולמו של המתחיל את דרכו בהוראה, ובעז"ה אלו שיעשו שימוש זמן רב יותר, וילמדו ביישוב הדעת יותר, יזכו להגיע גם לזה, וח"ו לא ייכשלו בהוראה, כתוצאה מטעות בהבנה, או דימוי מוטעה ושגוי מעיקרו, וכדו'.

לסיום, אנחנו שואלים כיצד ניתן לחזק את כל אותם האברכים היקרים שנפשו חשקה בתורה מחד, אך למעשה, בעקבות טרדות הפרנסה וכו' הם נאלצים לעזוב את ספסלי ביהמ"ד, האם הדרך הנפלאה ללימוד ופסיקת הלכה, יכולה להיות שייכת גם אליהם?

ר' יצחק: ראשית כל אקדים ואומר שגם בנושא הזה, ניכר לעין כל ההבדל וההפרש בין אנשי הצדיק האמת, לאלו שעדיין לא זכו לטעום מן האור... חסיד ברסלב מטבעו מסתובב כל היום עם שאיפות להתקרב אל הקדושה כמה שיותר, ולהיות רוחני כמה שיותר, ולכן גם כשהדברים נוגעים ללימוד התורה, הרי שלא אותה תשובה השייכת לאדם מן השורה, שייכת לברסלב'ר חסיד...

גם במציאות - רואים אנו ב"ה שבקרב אנשיו של הצדיק האמת, יש אחוזים גדולים של אנשים הממיתים עצמם באוהלה של תורה, ויושבים ולומדים את תורת ה' ביגיעה ובמסירות נפש, הרבה יותר משאר המקומות והקהילות הקדושות שבכלל ישראל, זאת משום שברסלב'ר חסיד יודע שהתפקיד שלו בעולם הוא לא רק לקיים את התורה ותו לא, כי אם להשתדל מאוד להיות דבוק בתורה הקדושה בכל עת מצוא, ועי"ז לדבוק בהש"י באמת.

כי גם אם באמת כל אחד מחויב ראשית כל לקיים את התורה כפשוטה, אך למעלה מזה - משתוקק כל אחד לבלתי היפרד מתורתנו הק', ולהיות קשור אליה בכל עת, וזהו ההסבר לתופעה הברוכה שאנחנו רואים בעינינו איך אברכים מחסידי ברסלב מוסרים נפשם למען ה' יתברך ותורתנו הק'.

טרדותיו, זוכה ורואה בחוש איך שהקב"ה עוזרו ושולח לו מן כפשוטו ממש!

אפשר לשאול בדבר זה המוני אברכים היושבים באוהל התורה יומם ולילה, ואין שום הסבר ע"פ טבע איך יש ביכולתם "להתחיל את החודש" ולא רק "לגמור" אותו... ורואים בחוש שנכנסת ברכה בכסף! כמובן שאין כוונת הדברים לומר שמותר לאדם לקחת הלוואות גדולות על החשבון... כמובן שהוא צריך לחיות בצמצום, כשיהיה לו שפע- הוא יחיה בהרווחה גדולה יותר, אך באופן שאין לו- פשוט שעליו לחיות בצמצום, והוא יראה איך שהש"י מכניס ברכה לכספו.

תרומה תרימו- קביעת עתים לתורה במסירות נפש

כל הדברים האלה, אמורים באורך הלומד תורה. אך גם מי שכבר עובד לפרנסתו - צריך בכל אופן לזכור כי עדיין עיקר התפקיד שלנו בעולם, הוא להתקרב לה' ולהיות מקושר אליו, וזה מתקיים בוודאי גם ע"י הלימוד התורה.

הגמרא (שבת לא.) מפליגה מאוד בגודל החיוב לעסוק בתורה בכל יום, ושזו השאלה הראשונה ששואלים אדם בבי"ד של מעלה; 'קבעת עתים לתורה?'. החיוב ללמוד תורה הוא ממש כל יום! ואם הלימוד יהיה קודם יציאתו לעבודה, הרי זה משובח. וזו המדרגה הגדולה ביותר למי שעובד לפרנסתו, שעכ"פ את היום הוא מתחיל עם עבודת ה' ועם התקשרות לה', בבחינת "ראשית עריסותיכם תרימו תרומה לה'" - את תחילת היום אני מקציב בשביל הקב"ה. אחר כך- בליט ברירה, אני גם יוצא לעבוד לפרנסתי...

ומה שאין כן, אם רק בסוף היום, כשהוא מותש לחלוטין מהעבודה הוא הולך לשמוע שיעור, או ללמוד משהו בעצמו, כמובן שזאת זכות עצומה. אבל אין ערוך למעלה הגדולה של ראשית היום קודש לה'.

כך או כך, הכלל העולה על הכל הוא עניין הקביעות'. כל אחד חייב לקבוע לעצמו ש'הוא לומד כל יום!' לא רק 'במקרה אם יש לי חופש והפסקה קצרה, אז אלמד בחטף עמוד משנה ברורה וכדו'. אפשר לקבוע זמן בהפסקה - אך חשוב לקבוע את הדבר, באופן של חוק ולא יעבור.

השלימות: לגזול עתים לתורה גם כשאי אפשר בשום אופן!

רבינו הקדוש, הוסיף לנו עוד פירוש בעניין שאלת "קבעת עתים לתורה". בתנ"ך אנו מוצאים כמה פעמים ש'קביעה' היא לשון 'גזילה'. ומכך מדייק רבינו שפעמים רבות אדם נמצא במצב שהוא אנוס כ"כ, ואין לו זמן כלל לקביעות עתים שלו, וגם על זמן כזה שואלים אותו - האם קבעת עתים לתורה?

כלומר, אכן אתה צודק... יש לך תירוץ נפלאים מדוע לא ללמוד היום... אבל האם בכל זאת גזלת זמן למען הש"י? האם ניסית בכל זאת לגזול

כולם
מבינים
בימינו
ססוד
ההצלחה
היחידה
הוא האור
שגילה
לנו רבינו
לפני יותר
ממאתיים
שנה- כך
שב"ה
בימינו בכל
הישיבות
הליטאיות
לומדים
גם בדרך
הבקיאות,
ובכל
הישיבות
החסידיות-
לומדים
גם בעיון

להם מן גם למחרת...

כך היה משך 40 שנה. והנה, לאחר מכן, ציווה הש"י למשה ואהרן ציווי הפוך בתכלית לא די שלא ישאירו סתם מיום לחברו, כי אם גם יוסיפו לשמור אותו בצנצנת מיוחדת בה אספו מן המן, ואותה הכניסו לקודש הקדשים! בתוך הארון ציווה ה' לשמור את הצנצנת, כדי שתישאר לדורות למשמרת.

הגמרא מסבירה שכונת השם הייתה שידעו לדורות שמי שזוכה ולומד תורה, הוא אוכל מהמן הזה! ואין הכוונה שכל מי שלומד מוצא אש שיוורת מן השמיים עם שטרות כסף בעבורו... אלא המן ניתן באופן אחר- שרואים סגולה וברכה בכסף.

כי תיתכן לפעמים מציאות שהאדם עובד כחמור וכשור כל החודש, ויביא לביתו 10,000 ₪, אך בתוך זמן קצר- הוא מגלה שמכל הכסף לא נותר אצלו מאומה. הנה כאן מתקלקלת המכונת כביסה, או פתאום הוא צריך לשלם לאברכים כסף שילמדו עם בניו שלא מצליחים כ"כ בלימודיהם וכו' וכל זה כי לא הייתה ברכה בכספו.

ירידת מן - גם בדורנו

ולעומתו, מי שהקב"ה עוזרו, הברכה מצויה בכיסו. לפעמים הוא מחזיק רק 200 ₪ בכיסו, והנה באופן פלאי הכסף מתברר, והשטר נשאר שם למשך שבועות ארוכים... כי זו הצורה שהקב"ה מוריד לנו היום מן...

הן אמת שבדרך כלל בתקופה הראשונה שלאחר שמתחילים לחיות באמונה ותפילה, עדיין אין רואים את הברכה בכסף, כי מינימום של "בחירה" הרי מוכרח להיות... כי הרי אם כל אחד שהיה מתיישב בללמוד כל היום היה רואה מיד את כל השפע והברכה הסגולית שבכספו, הלא הייתה מתבטלת הבחירה, ואם כן לשם מה הגענו לעולם נמוך ורחוק כ"כ מהקב"ה, אם לא בשביל לעבדו יתברך עם הניסיונות וכוח הבחירה... וכדי שנתגבר על היצה"ר. לכן מינימום בחירה מקבל כל אחד... אמנם מי שמתגבר בעקשנותו ויושב ולומד למרות

מהזמן המצומצם שלך עבור לימוד התורה הק' זוהי השלימות- שאדם גוזל מעצמו גם בתכלית הצמצום והדחק, ממש בבח' מסירות נפש שקורע חתיכות מסדר יומו עבור הנשמה שלו הצמאה לדברי תורה, ועבור ההתקשרות שלו עם ה' יתברך.

להכין כלים לחג השבועות - כדי לקבל את שפע התורה

אנחנו קרובים כעת ליו"ט של שבועות, זה היום שבכל שנה מחדש אנחנו זוכים לקבל בו את התורה הק'. צדיקים גדולים, ובתוכם רביה"ק זכו לשמוע ממש את הקולות והברקים של מעמד הר סיני באשמורת הבוקר של שבועות וראו את זה באופן מוחשי. וכפי שהאריז"ל מגלה, שלמרות שהיו מועדים רבים בעם ישראל, קבעו יו"ט לדורות רק את המועדים האלו שההארה העצומה שלהם מתחדשת בכל שנה ושנה מחדש, וכפי שהיה ביציאת מצרים, וקבלת התורה וכו'.

כל אחד מתכוון לקבל את התורה מחדש בעז"ה, והשאלה היחידה היא רק כמה כלים האדם מוכן להשקיע ולהכין בשביל התורה... מי שמכין כוס, או כלי קיבול קטן, יקבל את השפע של מתן תורה באופן מצומצם, ומי שמכין לעצמו חבית... זוכה ומקבל שפע עצום יותר ויותר, והכנת הכלים, כפי שלימד אותנו רבינו הק', היא ע"י התפילות, הרצונות, והכיסופים שלו, לזכות לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, ה' יזכנו שנזכה באמת להתחדש בלימוד וקיום התורה, וממילא נזכה להשפעות טובות ברוחניות ובגשמיות, ובכל העניינים, אמן!

#אחת הנקודות שלא כל ספק מפריעות מאוד לחפצים להתקדם בלימוד ההלכה מעלה מעלה, היא העובדה המצערת שכל שיתקדמו לסוגיית אחרת- ממילא כפועל יוצא - ישכחו את הסוגיית הקודמת... וממילא כיצד יוכלו לזכור לאחר מכן את השיטות עד להלכה למעשה, כשהם כבר לא עוסקים באותו הנושא?

ר' יצחק: נושא זה הינו כאוב מאוד. כל אחד מרגיש זאת; אני לומד ולומד, ובד"כ אחרי הלימוד- כשמתקדמים לנושא הבא, כבר שוכחים את הנושא הקודם, ומה אפשר לעשות בנידון?

ראשית כל- יש לנו את הסגולות שכתבו לנו חז"ל בגמרא, והראשונה שבין הסגולות, היא החזרה על הלימוד, ואסור בשום אופן שייגרם מצב בו כשהוא

כבר התקדם הלאה הוא "סיים" עם הלימוד הקודם והניח אותו מזכרונו, כי בצורה כזאת קרוב לוודאי שאף אם למד היטב- לא ירחק היום והוא ישכח את כל אשר למד וקנה בעמל רב... ובפירוש איתא בגמ' שאם יחזור אדם מדי פעם על הסוגיות שלמד בעבר- הרי שע"ז יזכה שלא ישכח את לימודו. (וחוץ מהדבר הטבעי שע"י לימוד שוב ושוב- המוח לא ישכח זאת מהר כ"כ, עוד נוסף בזה עניין סגולי, שטבע הקב"ה בעולמו, שע"י החזרה זוכה לקניין נצח).

עוד עניין ועצה ישלזה, אשר אנחנו ברסלב'ר חסידים מרגישים קשר מיוחד עם העצה הזאת, היא כמובן עצת התפילה. כאשר ברסלב'ר חסיד עומד ומבקש באהבת עולם, ובברכת התורה "והערב נא" וכו' אין כוונתו רק על דברים חדשים, שיזכה להרגיש עונג המתיקות שבהם, אלא שהקב"ה ישלח לנו סייעתא ולב להבין ולהשכיל גם במה שכבר זכינו ולמדנו... שאזכה להבין את הדברים, שיהיה לי חשק ללמוד אותם וחשק להמשיך ולחזור, וממילא שאזכה לקנות את הדברים שזכיתי ללמוד בקניין עולם, וח"ו לא אשכח דבר ממשנתי לעולם.

לקדש את המוח, ולהפוך לרוחני יותר- מועיל גם לזיכרון הלימוד...

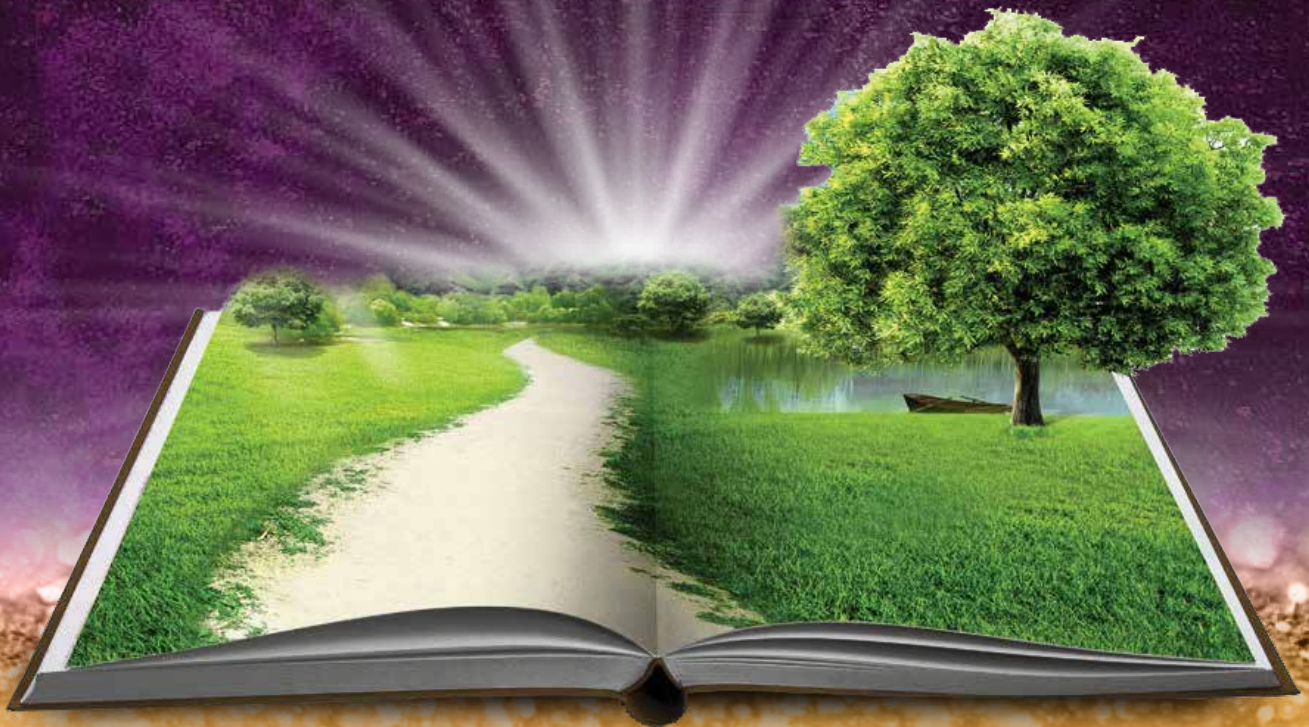
בנוסף יש משהו נפלא מאוד שרביז"ל מגלה לנו בתורה ק"י בחלק ראשון בליקו"מ, זו תורה קצרה ונפלאה מאוד; רבינו מגלה שם שהמוח, השכל של האדם הוא כלי מוגבל וכאשר אדם זוכה ולומד דברים חדשים- זה עצמו שומר על המוח שלא ישכח גם את הדברים הישנים שלמד! אמנם אם ח"ו אדם מנצל את מוחו באופן השלילי- ומכניס לתוכו הבלי העוה"ז פוליטיקה וכדו' רח"ל, ממילא ע"י כל דבר שטות שהכניס למוחו- בזה הוא "מגרש" עוד חלק מוח דקדושה שהיה בו, כי הרי המוח הוא כלי מוגבל וכנ"ל, ה' יצילנו מזה. זוהי כוונת חז"ל שאדם אינו חייב במה שהוא שוכח דבר ממשנתו, עד שיישב ויסירם מליבו- שהעניין הוא כנ"ל, כי בזה שמכניס דברי הבל ורעות רוח למוחו בזה בעצמו- הוא מסיר מליבו את דברי התורה שקנה, וא"כ על זה כבר אין שום תירוץ, וח"ו יכול להיענש ע"ז ששכח דברים ממשנתו, ה' ירחם. כמובן שמידה טובה מרובה- וכל דבר של קדושה שהוא מכניס אל המוח- גורם לעוד דבר גשמי של הבל לצאת ממנו- כי כאמור, המוח הוא מוגבל... וע"ז נמצא שיכול לקדש ולטהר את מוחו באמצעות התורה שיזכה לקנות ולהחדיר למוחו!

יש עוד עניין שמבואר בדברי רביז"ל, והוא שכל שהאדם רוחני יותר, דהיינו ככל שהוא יותר קדוש, ככל שהוא רציני יותר בעבודת ה', ככל שהוא מנסה לעבוד את ה' בכל יכולתו, וככל שהוא שואף יותר לקיים רצון הש"י והוא הולך ומסתובב עם רצונותיו- אזי הוא רוחני יותר, וממילא המוח שלו זך ורוחני יותר, ואז גם אם ילך ויטייל מסוגיית לסוגיית בכל התורה כולה- שוב לא ישכח מאומה, היות ודבר רוחני- איננו תופס מקום, ואינו בורח ויוצא ממוחו. ולכן הכל לפי מה שהוא אדם. אם הוא לא כ"כ רוחני... אזי גם תפיסת התורה שלו, וזיכרון דברי התורה שלו- הם בהתאם... אך ככל שיקדש ויטהר את עצמו, ויהפוך לרוחני יותר, ממילא לא יתפוס הלימוד מקום כלל, כיוון שדבר רוחני איננו תופס מקום, וממילא לעולם לא ייווצר מצב שבעקבות דבר אחד שנכנס למוח- כבר נדחה לחוץ הדבר הקודם שהיה בו!

משום
שברסלב'ר
חסיד יודע
שהתפקיד
שלו בעולם
הוא לא רק
לקיים את
התורה ותו
לא, כי אם
להשתדל
מאוד
להיות דבוק
בתורה
הקדושה
בכל עת
מצוא, ועייז
לדבוק
בהש"י
באמת

גם אני יכול!

לטעום, להתבונן, להתעמק, לעיין,
להבין, לגלות, להתפעל, לחדש.

כי כל אחד יכול

הרבי גילה את תורותיו הק' לכל אחד ואחד מגדול
ועד קטן כל אחד ואחד לפי דרגתו, אם רק יסכים
להתמיד ולחפש, אז יזכה לגלות אור פנימי
שאין נראה על פי פשוטו כלל.
(עיין חיי מוהר"ן שמו)

לטיול
בתורתו

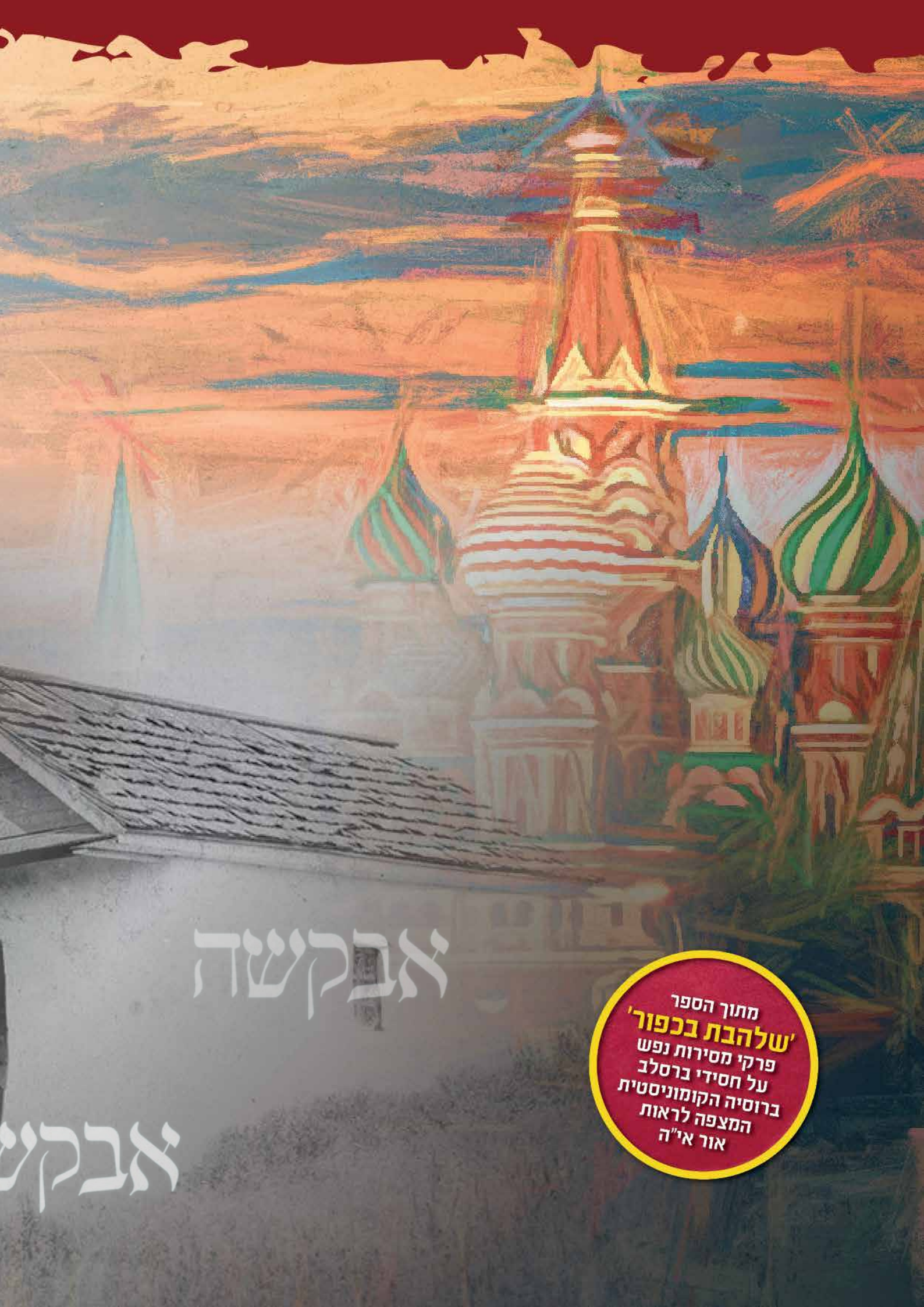
מדויקט לעידוד העמקה
והתבוננות בליקוטי מוהר"ן

lb046277313@gmail.com

ליקוטי
מוהר"ן

התחילת חוברת
ליקוטי מוהר"ן בעק

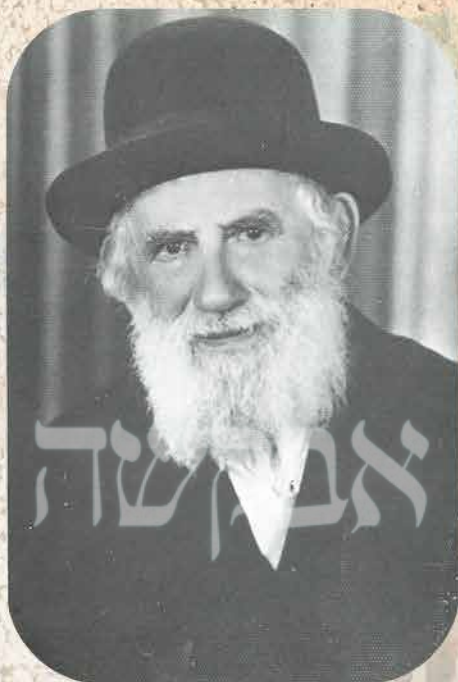
כי עקר הצדיק הוא תורתו הקדושה (ליקוטי חו"מ שלוחין ה יב)

אבקשה

אבקש

מתוך הספר
'שלהבת בכפור'
פרקי מסירות נפש
על חסידי ברסלב
ברוסיה הקומוניסטית
המצפה לראות
אור אי"ה

יהדות בצל האימה

הריקודים שהמתיקו את הדינים והוסיפו שנות חיים, ילדות
בטשעהרין, מגורים בברסלב, ונס ההצלה מהפוגרומים של
הפטלורציס | גזירת סגירת הציון הקדוש, מאסר אני"ש, מכתבים
בשפת סתרים, הבריחה מאומן למוסקבה, השמירה על גחלת
היהדות בצל רדיפות הקומוניזם והפצת היהדות במסירות נפש |
לדמותו של החסיד ר' נתן שטרנהארץ זצ"ל

דוד דגן

אמנה

הוטר מגזע הקודש

בימי מגוריו של רבי אברהם שטרנהארץ בעיר ברסלב, בשנת תרמ"א, נולד לו בנו בכורו, לו קרא על שם זקנו הגדול והקדוש, מורנו רבי נתן. מדי שנה נהג לצום בערבי פסחים 'תענית בכורים' עבורו, עד הגיעו לגיל מצוות.

חמשה עשר ילדים נולדו להם לרבי אברהם ולזוגתו הצדקת מרת יוטא-בתיה. שנים עשר מילדיהם הלכו לעולמם בעודם קטנים, ורק שלושה נותרו בחיים. אחד מהם הוא בנם הבכור, ר' נתן.

זכה ר' נות'לה להכיר בילדותו כמה מגדולי תלמידי מוהרנ"ת, במיוחד הסתופף במחיצת הסבא-רבא שלו, רבי נחמן אב"ד טשעהרין. מחזה שנחקק בזיכרונו מימי ילדותו, היה מתאר: "כשביקר פעם זקננו הרב מטשעהרין בביתנו, הצמיד את הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן אל לבו וקרא בחום וברגש: 'דָאס אַיז מִיר מְחִיָה' - 'זה מחיה אותי!'".

אף זכה לגדול בצילם של עוד מיקירי אנ"ש, חלקם מקרב משפחתו; היה מתאר כיצד סבו, אבי אמו, רבי יוסף יונה צעיר בנו של מוהרנ"ת, היה עומד בכל יום לפנות ערב מול החלון ועורך את חשבון נפשו על היום שחלף ולאחר מכן נושא עיניו השמימה: "ריבונו של עולם, עשה שביום המחר אזכה לעבוד אותך עוד טוב יותר", וזאת אחרי שבמשך כל היום עסק בתורה ותפילה.

כן היה מרבה לספר על אותו חסיד תם וישר ר' זושא גאט' מברסלב, בעל מכולת לפרנסתו, שכינהו כך מפני ששם שמים שגור היה בפיו ולא פסק מלדבר על השם יתברך.

בהגיע עת דודים, הקים ר' נתן את ביתו עם בת החסיד הנלבב רבי מוטל (מרדכי) שוחט, מיקירי אנ"ש בברסלב. זוגתו של רבי מוטל מרת לאה, אשה יראת ה', היתה בתו של רבי נחמן בן מוהרנ"ת. כך שמלבד היות ר' נות'לה נכד רבי נתן מצד אביו ואמו, גם זוגתו היתה נכדת מוהרנ"ת.

לאחר נישואיו התגורר בברסלב, בה דרו רבים מבני משפחתו. חמיו ר' מוטל שוחט, שהיה בר אוריין ואיש מעשה, נהג ללמוד בשבתות וימים טובים בקלויז של אנ"ש בברסלב בפני אנ"ש בספרו של הרבי.

רבי אברהם הביט בעיניים כלות בבנו השוכב חלוש ומיוסר. מגפת הטיפוס המשתוללת, שכבר הפילה חללים רבים בטשעהרין ובסביבותיה, ביניהם כמה מילדיו שלו, לא פסחה על נות'לה בנו בכורו.

הילד מוטל במיטתו, מבלי יכולת להניע אבר, קודח מחום גבוה וגונח חלושות. עם כל גניחה וגניחה, פג לבם של הוריו בקרבם מחרדה.

מפעם לפעם מקרבת אמו לפיו כף מרק חם, שמא ייטיב עמו מעט, אך נות'לה אינו מצליח להכניס כמעט מאומה לפיו. לפי גוון פניו, נראה כי עומד הוא בין חיים למוות.

ואביו ואמו רואים ואין לאל ידם להושיע. האם חלילה ייקטף גם בנם מחמדם נות'לה, בעודו שתיל רך?

לעת ערב, בעוד רבי אברהם שקוע בשרעפיו, הגיע אל הבית אורח יקר, היה זה החסיד רבי ישראל קרדונר ששהה באותה עת בטשעהרין ונכנס לבקר את ידידו הדגול. מיד בהיכנסו הבחין כי פניו אינן כתמול שלשום.

"הבט וראה ר' ישראל" נם לו רעהו כשמצחו חרוש קמטי דאגה, "עוד רגע וכבר ילד נוסף הולך לעולמו... מה אפשר לעשות כדי להצילו?"

פני רבי אברהם הפיקו צער עמוק.

"הרי הרבי אומר בתורה י" השיבו רבי ישראל, "שעל ידי המחאת כף וריקודים ממתקים את הדינים. אם כן, זוהי העצה ויש לקיימה", ומדי דברו קרא אליו "הבה נרקוד!"

רבי אברהם לא היסס, נתן ידיו בידי רבי ישראל, והם החלו לרקד.

רקדו שניהם כל אותו הלילה, מתוך אמונה פשוטה בדברי רבינו. רק כשעלה עמוד השחר פסקו מריקודם ופנו להתפלל תפילת שחרית.

והנה, הפלא ופלא. כבר עם אור הבוקר ניכרה הטובה משמעותית במצב הילד. הוא הצליח להתיישב על המיטה ואף לאכול!

משעה לשעה חזר הצבע בהדרגה לפניו החיוורת, לשמחתם העצומה של הוריו.

לא יצאו אלא ימים ספורים, ונות'לה התהלך בריא ושלם. ולא זו בלבד, אלא שזכה לאריכות ימים מופלגת. הוא עלה לארץ הקודש וחי עד גיל תשעים ושתיים, קרוב לשני חיי אביו הגדול.

העיר טשעהרין כיום

תמונה עתיקה של העיר טשעהרין

"אך עבר הזעם, יצאתי ממחבואי וראיתי את רבי אלטר יושב כמחייה, אך עד מהרה הבחנתי כי כדור מוות נעוץ בפיו וכי נשמתו כבר היא למעלה למעלה".

(ר' ישראל בול שניטה להסתתר תחת השולחן, נורה ונהרג אף הוא על ידי המרצחים. הוא בא להתחבא בביתו הדל של גיסו ר' אלטר שהתגורר בשכונתו, היות והוא עצמו התגורר בבית נאה וחשש שהפורעים יפרצו לתוכו כדי לשדודו, אולם נגזרה הגזרה, ה' יקום דמו)

"כשעזבו ה'פטלורצ'ס הללו את העיר, החלו היהודים להוביל את המתים לקבורה. הלכנו בלב מר אחר מיטתו של רבי אלטר, והנה לפתע שוב שאגות מוות - כנופיה אחרת הגיעה ושוב הריגות, בעיצומה של הלוויה! עזבנו את המיטה כך בשדה, ונסנו על נפשנו..."

"והנה לגודל חרדתנו נתפסנו, אני ויהודי נוסף. אחד הרשעים כיוון את רובהו אל צווארי ולחץ על ההדק, אולם קנה הרובה סטה הצדה והקליע פגע באדם שהיה לידי, הי"ד".

"לאחר שחיי ניצלו בנס, נסעתי בחזרה לברסלב עירי כשכולי נרעד ונפחד, חשבתני כי שם אנשום לרווחה, והנה התברר שגם כאן פרצה 'באנדע' לבית חמי ר' מוטל שוחט, הוא הסתתר מתחת למיטה, אך שייגץ צעיר דקר אותו תוך שהוא צועק 'קומוניסט!'. חמי, שנפצע קשות, נלקח לבית החולים, שם שכב ליד אחד מאנ"ש בשם ר' מרדכי בוז. כשעה לפני מותו כששאלו ר' מרדכי לשלומו, ענה 'ברוך השם, מיט גרויס חסד' (בחסד גדול), לאחר שעה השיב חמי את נשמתו ליוצרו".

הבט וראה
ר' ישראל,
עוד רגע
וכבר ילך
נוסף הולך
לעולמו...
מה אפשר
לעשות
כדי
להצילו?

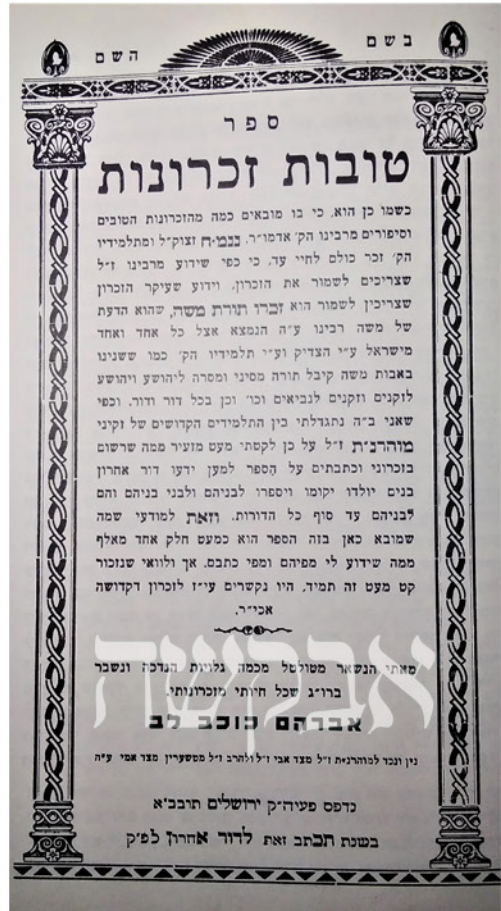

בעל תפילה בקיבוץ

כאביו, היה רבי נתן בעל תפילה מלא רגש. רבי שמואל הורביץ מזכיר את תפילתו בקיבוץ באומן

ר' יונה לבל בחתונת בתו בתשי"ח, נראה מאחור ר' נתן שטרנהארץ (אוסף ברנד)

שער ספרו של רבי אברהם שטרנהארץ 'טובות זכרונות' שנדפס בירושלים בשנת תשי"א

הצלה בנס מן הפוגרום

ר' נות'לה התמיד בתורה ובעבודה שבלב זו תפילה, וכאביו ורבים ממשפחתו שימש לפרנסתו כסופר סת"ם ומגיה. כך נתגלגל הדבר והוא היה נוכח בעת הריגתו של החסיד הדגול רבי אלטר טפליקר הי"ד על קידוש ה'. וכך סיפר ר' נתן:

"בשנת תרע"ט, בעת המהפכה שהתחוללה ברוסיה לפני שהקומוניסטים תפסו את השלטון, כשהשתוללו כנופיות פורעים בכל מקום וטבחו ביהודים, הזדמנתי לטפליק לרגל תיקון ספרי תורה. וכשהספרים בחיקי, סרתי לביתו של רבי אלטר. הנחתי את ספרי התורה על השולחן, והתיישבנו ללמוד בצוותא תורה מליקוטי מוהר"ן.

"לפתע בוקעות שאגות פרא דרך החלונות, קול מלחמה, ירי והריגות; אחת ה'באנדעס' (כנופיות) הגיעה העירה ומשתוללת. אני ור' ישראל בול גיסו של רבי אלטר (אחיו של רבי אברהם ב"ר נחמן חזן) מתושבי העיר, שהיה אף הוא בבית, נחרדנו, ורבי אלטר צועק לנו 'התחבאו!'

"מרוב פחד ובהלה - אחזתי בארון הספרים הכבד שמשופקני אם שלשה אנשים היו יכולים להזיזו, הזזתי אותו ונחבאתי מאחוריו. בתוך כך פרצו הרוצחים הביתה - ירו ירייה ויצאו.

העיר טפליק

צילום נושן בו נראה ר' אלטר מטפליק יושב בפתח אוהל ציון רבינו באומן

להתפלל
עבור
בן ציון
מהננמ"ח
אשר נפל
למשכב
והי יסעדנו
ויקום
מחליו, כי
מדברים
ממנו
שהוא
בסכנה

בספרו 'ימי שמואל':

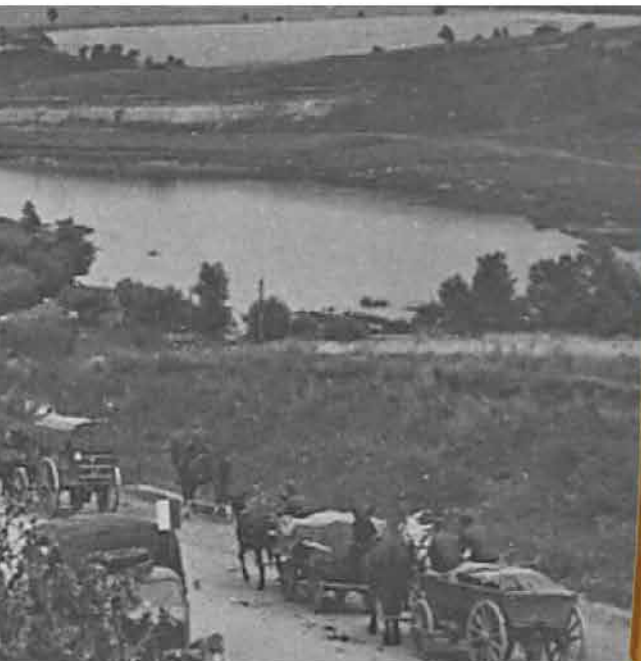
"...ואחר כך הריקוד הגדול, והאכילה בשמחה והריקודין, ולימוד תורות רבינו הקדוש, והריקודין עד קודם חצות לילה, והתפללנו מעריב ואכלנו סעודת יום טוב, והשכמנו בבוקר וגם כן היה כנזכר לעיל, וביום זה התפלל שחרית בנו של רבי אברהם חזן, ורבי אברהם בעצמו מוסף, והתקיעות וכו', והלכנו לתשליך, ואחר כך השמחה והריקודין כל הלילה, והרבה נוסעים כבר לביתם, ובצום גדליה עדיין הציון מלא כל היום מצעקת האורחים, ויש שנשארים עד אחר יום כיפור, ובעשרת ימי תשובה היינו מרבים בעבודה כנזכר לעיל..." (ימי שמואל, פרק ר"ד)

לאחר עלייתו הנסית של רבי אברהם שטרנהארץ לארץ ישראל בשנת תרצ"ו, בנו, שהתגורר אז באומן, עסק במסירות נפש של ממש בהפצת יהדות תחת אפם של הקומוניסטים. בקיבוץ באומן בראש השנה תרצ"ז, הראשון לאחר נעילת שערי הקלויז בצו השלטונות, כששכרו אנ"ש דירה לקיום התפילות, עבר רבי נתן לפני התיבה בתפילת שחרית.

בשל מסך הברזל, קשרי המכתבים היו משובשים, רק לעתים רחוקות שלח מכתב לאביו שבירושלים. באחד מהם, חודשים ספורים אחרי עליית רבי אברהם לארץ ישראל, סיפר לו בנו כי שמועה לא טובה הגיעה לאוזני אנ"ש, לפיה האוניה עמה הפליג רבי אליהו חיים רוזין עם בני ביתו מאודסה ארצה - לאחר הצלתו בנס מהכלא הסובייטי - טבעה בים (מה שהתברר אחר כך כשמועת שווא), בהוסיפו: "חבל על דאבדין ולא משתכחין, נראה שהבעל-דבר לטש עיניו עליהם..."

המכתב הגיע ארצה כבר לאחר עלייתו של רבי אליהו חיים, לשמחתם הגדולה של אנ"ש, ורבי אברהם הראה לו את המכתב שקיבל מבנו.

כתיבת יד בנו של ר' אלטר על הריגת אביו על קידוש ה' (ארכיון ברנר, הצילום באדיבות מכון 'שיבולים')

מכתבים בשפת-סתרים

מעט מהמכתבים ששלח רבי נתן מתוככי רוסיה הקומוניסטית, לאביו שבירושלים ולידידיו מאנ"ש, נותרו למשמרת. הם נכתבו בשפת-סתרים וברמזים, מאימת ה'בולשת' שעקבה אחר התכתבויות אזרחי ברית המועצות.

באביב שנת תרצ"ח, נפל דבר באומן. כעשרים מגדולי חסידי ברסלב הושמו במעצר בכלא העירוני, באשמת חתירה נגד הממשל הקומוניסטי. בנוסף, באותה תקופה סגרו השלטונות את ציון רבינו הקדוש והקיפוהו גדר, למגינת לב אנ"ש.

רבי נתן מספר לאביו ברמז על הנעשה באומן:

"בע"ה, יום ג' אסרו חג, פה אומאן. לכבוד אבי יקירי ה"ה מו"ה הרב ר' אברהם נ"ל. להתפלל עבור בן ציון מהננמ"ח אשר נפל למשכב וה' יסעדנו ויקום מחלו, כי מדברים ממנו שהוא בסכנה. יתן ה' הטוב כי ה"ה ר' בן ציון ישאר מקום מקודש, ונתפלל עבורו, כי הרב ר' ב"צ הננמ"ח אמר מיין פ. וועט ט. ביז מ.ו. קומען (=מיין פייעריל וועט טליען ביז משיח וועט קומען - האש שלי תוקד עד ביאת המשיח), והוא חולה כעת מסוכן - לעשות שליח מיוחד להרב הבן ציון למירון, כי שניהם שייכים זה לזה. בנכם המעתיך בעדכם, נתן ש." (נדפס בספר 'דינת ציון' מכתב א')

הפחד באומן היה גדול ומבין אלו שלא נעצרו, מי שיכול היה - ברח מהעיר. ר' נתן שטרנהארץ נמלט למוסקבה, שם התגורר עד לעלייתו ארצה.

במכתב נוסף מאותם ימים, הוא מספר על מעצרו של אנ"ש, אשר לפי השמועה עשרים ושבעה מהם נשפטו לחמש שנות מאסר (למעשה הם הוצאו להורג תקופה קצרה אחרי מעצרו, ה' יקום דמם, כפי שפורסם באבקשה חודש אדר), הוא מכנה את הציון הקדוש 'בן ציון' ואת העצורים 'חולים', מספר כי בית ציון רבינו הקדוש סגור, ורומז כי יש לעורר רחמי שמים:

"בע"ה, לסדר אמור"ר, מאסקווע. טהיירי פריינד ליבער גוטע פריינד, ר' בן ציון'ס קינדער זענין שטארק שלאף, זיי זאנען אין באלניצע אויף א גרויסע היטץ, השי"ת זאל זיך מרחם זיין

אויף זיי. אין איך דיין פריינד בין ניט אין ר' בן ציון'ס שטוב מחמת דיזינפעקציע האט מען דארט גימאכט, השי"ת יזכנו עוד לבריאיות הגוף. [=חברים יקרים, חברים טובים ונלבבים, הילדים של ר' בן ציון חולים מאוד, הם בבית חולים עם חום גבוה. שה' יתברך ירחם עליהם, ואני חברך הטוב אינני בבית של בן ציון, מחמת שעשו שם חטוי].

"ז.מ. איז אויך דא מחמת דעם שלאפקייט, אין מ.מ. איז אויך אין באלניצע, נאר מיר דאכט זיך אז ער איז ערגיר שלאף. דער דאקטער זאגט אז ביז ער וועט זיין גיזינד קען אוועק גייען צייטן צייטן, השי"ת זאל זיין שענקען דאס לעבען, אין איניץ ניט שלאף ווערין ח"ו. 27 נשפטו לשלחם על חמשה שנים. פנחס בן ר' געצי ע"ה איז געזונד גיווארין. והציון סגור ומסוגר, תפלה" [=ז.מ. גם כן כאן, מחמת החולי, ומ.מ. גם כן בבית החולים, רק נדמה לי שהוא חולה יותר. הדוקטור אומר שעד שהוא יבריא יכול לעבור זמן רב, שה' יתברך ישיבם לחיים ושנחנו לא נחלה ח"ו. 27 נשפטו לשלחם על חמשה שנים, פנחס בן ר' געצי ע"ה הבריא, והציון סגור ומסוגר, תפלה"]. (שם מכתב ב')

הידיעות על סגירת הציון הגיעו לארץ ישראל, ומשם לפולין. במכתבו של רבי יצחק ברייטר לרבי יצחק מאיר קורמן אשר בירושלים, הוא נרעש ותמה:

"גם אין אנו מבינים, במכתב אחד אשר כתבים כי הציון פתוח שלא כדרך הטבע, ובמכתב השני כתוב כי סגור ומסוגר בגדר, ולמה אתם יראים לכתוב מפורש? הלא אינכם ברוסיא המאוררת ולמה אינכם כותבים בפירוש מה שאתם יודעים, לכן יתן ר' יחיאל על מרקאות (=כסף לבולים למכתבים) ותשיבו לנו מפורש משלום הציון". (מכתב מיום ה' פנחס כ"ב תמוז תרצ"ח ורשה, שארית יצחק מהדורה חדשה)

הניצול מסיביר

הרבה משברים ראה ר' נתן בחייו. חתנו האחד ר' ישעיה משה פיינבאום, מיקירי אנ"ש באומן, היה בין העצורים שנתפסו

מבט על נהר הבוג מכיוון בית העלמין בברסלב, כיום

מבט על העיר ברסלב

לתוך הנהר הקר כקרח.

"מזווית עיני, הבחנתי ברפסודה ענקית השטה על המים במהירות למקום בו אני מוטל ומאיימת לרוצץ את ראשי... ברגעי אימה אלו, שהיו נראים כרגעיי האחרונים, נאבקתי במי הנהר הזורמים ובחסידי שמים עלה בידי לקפוץ בשארית כוחותי על גבי הרפסודה, רגע לפני שנמחצתי על ידה למוות. ביתר זהירות המשכתי לנתר על העצים, עד שהצלחתי לקפוץ לשפתו השניה של הנהר, ומשם עשיתי את דרכי לתחנת הרכבת. היתה זו אחת הפעמים בהן הרגשתי כיצד ניתנו לי חיי במתנה.

"לאחר שעליתי לרכבת, המשיכה זו בנסיעתה המהירה. ימים ולילות נסעה כשהיא גומאת בדרכה מאות קילומטרים. מידי פעם עצרה בתחנה לזמן לא ידוע. בתחנות אלו ניצב דוד ענק שסיפק מים חמים חיונים, הנוסעים הזדרזו למלאות כליהם ולשוב למקומם טרם תמשיך הרכבת בדרכה ללא הודעה מוקדמת והם יישארו על אם הדרך, כפי שאכן קרה לא פעם.

"כל אותם ימים ישבתי על מקומי ולא ירדתי בשום תחנה. מנת הלחם שלי אזלה כבר מזמן, והרעב הציק לי מאוד.

"אולם הבורא יתברך לא עזבני גם הפעם. הוא שלח לי את הישועה בדמות קצין שישב עמי באותו קרון, הלה שאלני בפליאה מדוע איני יורד לשתות או לקנות אוכל כלשהו, כשעניתני לו כי אין לי לא מזון ולא כסף, ואפילו לא כלי למלאות בו מים חמים, נכמרו רחמיו עלי ובנימת ידידות אמר לי כי מעכשיו אהיה שותף עמו בכל אשר לו בצקלונו.

"כשהגיעה הרכבת לתחנה בה היה עליו לרדת, הותיר הקצין בידי את כל מזונו, ובאותם רגעים גילה לי: 'אני יהודי. זה שמי וזה שם אבי. זכור ואל תשכח אותי'. (ר' יצחק זכר לאותו יהודי את חסדו עמו, ועד סוף ימיו היה אומר קדיש לטובת נשמתו).

"עוד תלאות רבות עברו עלי בנסיעה ברכבת, שנמשכה שבועיים. באחת התחנות, בעודי ממתין לתורי למלא את הספל שהותיר לי הקצין, במים, החלה הרכבת לזוז וברגע האחרון הצלחתי לקפוץ אליה כשאני נותר עומד בחוץ בין שני קרונות, חשוף לרוחות מקפאות הדם. כל הדרך שפשפתי את ידי והנעתי את גופי כדי שלא אקפא למוות, עד ששוב עצרה הרכבת וחזרתי למקומי.

ונרצחו בתרצ"ח, חתנו האחר, בנו של ר' חיים וואדאוואז, נהרג בעת שירותו בצבא הרוסי במלחמת העולם השנייה.

הוא התמודד יום יום מול רוחות הזעף הקומוניסטיות שאיימו לכבות את הניצוץ, עליו שמר בשארית כוחותיו. אך אמונתו ליהטה בקרבו גם בימי אפילה אלו. ידעו החסידים, כי במוסקבה מתגורר יהודי של מסירות נפש השומר על הגחלת לבל תכבה, ורבי נתן שטרנהארץ שמו.

על הכנסת האורחים הנולבת שלו, סיפר רבי יצחק גלבך, שכבחור צעיר הוגלה לסיביר, שם ריצה חמש שנות עבודת פרך:

"לאחר שחרורי מסיביר, שולחתי לגורלי כאשר הממונים עלי מציידיים אותי בכרטיס נסיעה ברכבת ובמנת לחם דלה, ותו לא. המזון בו צוידתי הספיק בקושי עד לתחנה הקרובה, ויתרה מזו: איש לא דאג להדריך אותי היכן בדיוק נמצאת התחנה ומתי אמורה הרכבת לעבור דרכה.

"הלכתי ותרתי אחר סימן כלשהו לתחנה או לרכבת, ואין. חלפו כבר מספר ימים, הלחם שברשותי הולך ואוזל, ועדיין איני יודע האם אני מתקרב ליעדי, או להיפך.

"לאחר מספר ימים הגעתי לגדת נהר שמימיו זרמו באותה עונה. הבנתי שהתחנה נמצאת בעברו השני, אך כיצד אחצה את הנהר הזורם?

"התבוננתי וראיתי כי קיים גשר מעץ המשמש למעבר, אלא שהגשר מורם אל על, כדי לאפשר לרפסודות עץ לזרום בחופשיות עם מי הנהר. היו אלו עצים כבדים המחוברים זה לזה. כאסיר סיביר עד לא מכבר, ידעתי כי בעצים אלו ספוגים הרבה דם ויזע של אסירים מעונים הנאלצים לכרות אותם מדי יום שעות ארוכות, תמורת פרוסת לחם עלובה. הרפסודות עשו את דרכן לתוככי בריה"מ וכעת זרמו בזו אחר זו, כשהאחרונה שבהן איננה נראית באופק.

"עמד שם אדם שתפקידו ליישר את הרפסודות, אך הוא לא ידע לענות לשאלתי מתי מסתיים המשלוח והגשר המורם ישוב למקומו. עמדתי אובד עצות. דבר אחד היה ברור לי: אם אעמוד כך מספר שעות, עלול אני לקפוא למוות.

"בלית ברירה החלטתי לחצות את הנהר על גבי העצים הזורמים... בזריזות קפצתי לתוך הנהר אל עבר הרפסודה הקרובה וממנה לסמוכה אליה, כשבכוונתי להגיע בדרך זו אל הגדה השנייה. אלא, שבאחד הניתורים מעדו רגלי ונפלתי היישר

משמאל לימין ר' נתן שטרנהארץ, ר' נחמן בורשטיין, ר' משה בורשטיין, קטמון (אוסף ברג)

ר' נתן בביהמ"ד ברסלב מאה-שערים (צילום ר' יצחק רוזנפלד)

הושיבני ליד השולחן והגיש לפניי מאכל ומשקה. לראשונה מזה זמן רב, טעמתי טעמה של ארוחה ביתית חמה.

"לאחר מכן, הציע לי מיטה לשינה. גם זה היה דבר שלא זכיתי לו מזה תקופה ארוכה. הנחתי את עצמותי היגעות על המיטה ועד מהרה נעצמו שמורות עיניי.

"כשהתעוררתי באמצע הלילה, הופתעתי לראות את בעל הבית, רבי נתן, ישן על הרצפה. התברר לי שהוא נתן לי את מיטתו שלו.

"בבוקר הפנה אותי אל חתנו רבי מיכל דורפמן, המתגורר ב'מלאחובקה' הסמוכה, שעבד במוסקבה בתפקיד מנהל המכבסה של הצבא האדום, שם כיבסו את בגדי החיילים.

"המראה שלי היה מעורר רחמים. בגדיי היו קרועים, ולרגלי לא היו נעליים, אלא חתיכות צמיגי גומי, קשורות בחוטי ברזל. אמר לי רבי מיכל: 'בוא אלי למכבסה, הנמצאת ברחוב זה וזה, אבל אל תביא אתך שקיות'.

"כשהגעתי למכבסה, מצאתי שם את רבי מיכל. הוא לקחני לחדר צדדי, ציווה עלי להוריד את בגדיי הבלויים, ונתן לי במקומם בגדים חדשים. לאחר מכן אמר לי לחלוץ את הצמיגים שלרגליי, ותחתינהן נתן לי נעלים צבאיות, שהיו שם בשפע. שאלתי אותו האם יתן להיכנס ללא בדיקה, אולם הסביר לי שלכאן ניתן להיכנס ללא בדיקה, אולם ביציאה בודקים את חפצי היוצאים, אם לא נטלו בכליהם מהבגדים והחפצים שבמכבסה. 'לכן אמרתי לך לבוא בלי שקיות'.

"כך עשה כחכמתו ושילח אותי כשאני לבוש מכף רגל ועד ראש בבגדים טובים, ואילו ידיי ריקות, בלי לעורר חשד ביציאתי.

"אצל רבי מיכל זכיתי גם להניח תפילין, לראשונה לאחר חמש שנים. ממוסקבה המשכתי ברכבות, עד שהגעתי לאחר יממה לאומן, עירו של רבינו הקדוש".

העוד אבי חי?

בשנת תש"ח, אחרי הפגזות קשות על הרובע היהודי בירושלים העתיקה, נכנעו התושבים הנצורים לגיוורים הירדנים ורבים מהם, ביניהם חבורה מאנ"ש, נלקחו לשבי בעבר הירדן, ממנו שבו רק כעבור חודשים ארוכים.

לקח זמן עד שהידיעות על הנעשה בירושלים הגיעו לרוסיה הרחוקה, וכשאלו הגיעו, לא ידע ר' נתן את נפשו מדאגה לאביו. מכתביו אליו לא נענו במשך תקופה ארוכה, והוא חרד לשלומו.

חלפה עוד תקופה של אי-וודאות, ואז הוא נזכר כי בידו כתובתו של ר' משה ירוסלבסקי בירושלים, המתגורר בעיר החדשה.

באחד הימים מגיע ר' משה ירוסלבסקי אל ביתו של ר' משה בורשטיין בקטמון, שם התגורר רבי

ר' נתן שטרנהארץ ליד ציון אביו רבי אברהם, נראים גם ר' גדליה קעניג ור' משה בורשטיין (באדיבות גב.)

ר' נתן בארץ הקודש (אוסף ברגר)

כשהתעוררתי
באמצע
הלילה,
הופתעתי
לראות את
בעל הבית,
רבי נתן, ישן
על הרצפה.
התברר
לי שהוא
נתן לי את
מיטתו שלו

הצעת המיטה לאורח

"עד שלבסוף הגעתי למוסקבה. באין לי מכר וגואל, הסתובבתי ימים מספר בעיר הגדולה, עד שבהשגחה פרטית הפנה אותי מאן דהו אל ביתו של רבי נתן שטרנהארץ.

"כשראני רבי נתן, ראשית דבר הכניסני לביתו,

משמאל לימין ר' הירש לייב, ר' נחמן שותק וכינורו בידו, ר' נתן שטרנהארץ (אוסף ברנר)

במכתב הבא סיפר ר' נות'לה לאביו כי הנו עוסק בשחיטה. בתשובה כתב לו אביו שלדעתו מבוגר הוא מכדי לאחוז בסכין השחיטה, שכן בגילו, למעלה משבעים, הידיים עלולות לרעוד.

ר' נתן השיב לאביו כי הוא השוחט היחיד באזור, ואם יפסיק משחיטתו עלולים יהודים להיכשל בטריפות חלילה, ולכן ממשיך הוא בתפקידו זה מחוסר ברירה. (כיסופים - תולדות הרה"ח ר' משה בורשטיין ז"ל, עמ' 79)

במכתבים אלו סיפר ר' נתן לאביו על כיסופי הגדולים לעלות עם זוגתו לארץ הקודש. רבי אברהם פנה אל הסוכנות ומילא טופס בקשה עבור בנו ל'איחוד משפחות', כדי שיוכל לצאת מבריה"מ ולעלות ארצה. אולם יחלוף זמן רב עד שהאשרות הנכספות יגיעו לידי ר' נתן. וכאשר יזכה לעלות ארצה, יהיה זה חודשים ספורים אחרי הסתלקות אביו למרומים.

לא רק בשחיטה עסק רבי נתן שטרנהארץ, הוא גם מל תינוקות, כשבשעות הלילה הוא יושב וכותב תפילין ומזוזות עבור יהודים. הוא היה ידוע כמומחה לתיקון ספרי תורה שנפסלו ועסק רבות בתחום זה.

כן עמד רבי נתן לימינו של הרב שלמה שליפר, רבה של מוסקבה, בעניינים שונים הקשורים לחיי הדת, כמו סידורי נישואין וגיטין ועוד.

'עולה ישיש מרוסיה'

בעקבות מאמצי אביו, הצליח ר' נתן לקבל אישורי יציאה מבריה"מ, לו ולזוגתו, בימים בהם כמעט ולא ניתנו אישורים כאלו.

בראש חודש אייר תשט"ז נחת בלוד מטוס שיצא מווינה, ממנו ירדו ר' נתן וזוגתו. אנשי תקשורת

לדברי
מר מאזור
'אינני דואג
כלל וכלל
לפרנסתי
בישראל',
אם השם
ידע לדאוג
לי ברוסיה,
אין ספק
כי ידאג לי
גם בארץ
הקודש'
אמר
הישיש

ר' נתן יחד עם ר' אליהו חיים רוזין (אוסף ברנר)

אברהם שטרנהארץ. "יש בידי מכתב מבונם ר' נתן!" סיפר בהתרגשות.

"מניין המכתב?" שאלו רבי אברהם בפליאה. "ממוסקבה" - הוסיף ר' משה ירוסלבסקי את המכתב לרבי אברהם.

במכתב שיועד תחילה לר' משה ירוסלבסקי, כתב ר' נתן שטרנהארץ שלוש מילים בלבד באותיות גדולות: "העוד אבי חי?"

לאחר שש שנים של דממה משני עברי מסך הברזל, לא ידע איש בירושלים מה עלה בגורל ר' נות'לה, ולא ידע הבן ברוסיה, האם אביו הצדיק עודנו בחיים. והנה, הגיעה דרישת השלום מהבן שמעבר למסך.

רבי אברהם הנורגש, מיהר לשגר טלגרמה למוסקבה, ולהודיע לבנו כי עודנו חי ושלום לו.

מכאן ואילך חודש קשר המכתבים בין האב היושב בירושלים, לבנו יקירו שמעבר למסך הברזל.

ממתפללים, וביניהם נראו גם בני נוער. החזן הראשי בבית הכנסת ה'כוראלי' הגדול, ברקאן, עובר לפני התיבה בשבתות ובמועדים.

"אביו של י. מאזור עלה בשנת 1937 לפי אישור מיוחד שניתן לו לשם כך על ידי יו"ר נשיאות הסובייט העליון המנוח, קאלינין. אישורו של מאזור ליציאה הגיע לאחר פניות לראש ממשלת ברה"מ נ. א. בולגאנין, אולם הוא איחר את המועד לפגישה עם אביו אשר נפטר בגיל 93 באוגוסט אשתקד. יחד עם י. מאזור הגיעה רעייתו מאריאסיה בת 74".

כתבי עת אחרים סיפרו:

"עוד בצהרי יום א' השבוע, עסק האיש בכתיבת ספרי-תורה בבית-הכנסת הגדול במוסקבה; בשעות אחרי הצהרים של אותו יום עזר לרב הראשי של מוסקבה, הרב שליפר, בבידור בקשת גט; היום לפנות בוקר הגיע עם רעייתו לישראל.

"לדברי מר מאזור 'אינני דואג כלל וכלל לפרנסתי בישראל', אם השם ידע לדאוג לי ברוסיה, אין ספק כי ידאג לי גם בארץ הקודש' אמר הישיש".

בחדרו של האבא

חצי שנה לאחר הסתלקות רבי אברהם שטרנהארץ לגנזי מרומים, עמדו בשער החצר ברחוב מחלקי המים 15 בירושלים, בני זוג מבוגרים, עולים חדשים מרוסיה.

האיש לבוש בחליפה קצרה, קסקט רוסי לראשו, ובידו פתק עליו רשומה כתובת. האישה צנועה ולראשה מטפחת כמנהג נשים צדקניות, היו אלה ר' נתן, בנו של רבי אברהם ורעייתו מאריאסע שעמדו בחצר הבית. ככל שחלפו הרגעים התגודדו האנשים סביבם והקיפום בסקרנות.

בואם לארץ היה הפתעה מוחלטת וההתרגשות הייתה עצומה.

ר' משה בורשטיין ורעייתו קיבלו את פניהם בסבר פנים יפות ובהתרגשות רבה. "חדרו של אבא מוכן לשימושכם", אמרו להם.

הם הכניסו את האורחים פנימה לחדר שבו התגורר רבי אברהם עד לא מכבר. בכך קיים ר' משה את אשר כתב קודם אל ר' נות'לה שטרנהארץ בהיותו ברוסיה: "ר' נתן, אימתי שתבואו לארץ, חדרו של אביכם רבי אברהם עומד מוכן עבורכם".

ר' משה גם מסר לידיו סכום כסף שהועיד אביו רבי אברהם עבורו.

הבן, ר' נחמן בורשטיין, שהיה אז אברך בן עשרים, התקרב לבית הוריו ושמע אנשים מרוגשים מספרים: 'ר' נתן הגיע'. הוא נכנס לבית הוריו, הושיט ידו לר' נתן: 'שלום עליכם...' ומיד לאחר מכן ברח מהחדר ופרץ בבכי סוער...

אמו, שנבהלה לראותו בוכה, שאלה מה קרה? והוא ענה לה: 'ר' נתן איחר בחצי שנה בלבד ולא הספיק לראות את אביו רבי אברהם!'

ר' נחמן, שחי לצדו של רבי אברהם ושימש אותו בשנותיו האחרונות, ידע עד כמה השתוקק להיפגש עם בנו בארץ הקודש. הוא התייפח, הכאב צרב בלבו הרגיש, ורק כחלוף כמחצית השעה יצא לפגוש שוב את ר' נתן. עיניו היו אדומות: "ר' נתן... ר' נתן... אוי ר' נתן, אביכם כל כך התגעגע אליכם, כל כך רצה לראותכם, אבל חייב היה ללכת קודם בואכם..." (כיסופים עמ' 91)

ששמעו על המטוס הנושא על סיפונו עולים מרוסיה, הגיעו מבעוד מעוד והמתינו להם. הם עטו על ר' נתן וביקשו שיספר על חיי היהודים בברית המועצות.

למחרת בישרו כתיבי העת בארץ על בואו של "עולה ישיש מרוסיה" בשם "יצחק מזור". הם לא נקבו בשמו האמיתי כדי לא לגרום נזק לקרובי משפחתו, ביניהם בתו וחתנו ר' מיכל דורפמן, שנותרו בברית-המועצות.

לכן גם טרח ר' נתן לספר לכתבים כי "מצב היהודים ברוסיה הוקל". שכן כל מילת גנאי אפילו מרומזת, על שלטונות רוסיה, היתה גורמת במישרין לרדיפת אלו שעדיין שם.

הגדיל לעשות שופרה של המפלגה הקומוניסטית בארץ, 'קול העם', שציטט את דברי ר' נתן, תוך שהוא משמיט מהם כל מילה העלולה לרמוז על רדיפת הדת בברית המועצות:

"התפרנסתי בכבוד מעבודתי ורבה היתה הדרישה לתשמישי קדושה בכל התקופות בברית המועצות. השלטונות ידעו על עבודתי ולא עשו לי כל קשיים – אמר בעברית שוטפת בהברה אשכנזית ישיש בן 75, יצחק מזור, סופר סת"ם ממוסקבה, שהגיע ביום ד' בין העולים במטוס 'אל על' מוינה.

"הישיש עסק במשך כל תקופת שהותו במוסקבה בתיקון ספרי תורה חדשים ותפילין. בדברו על חיי הדת בברה"מ, אמר י. מאזור, כי לפני כ-10 חודשים הורשה שוחט לפתוח בית שחיטה גלוי במקום שהוקצב לכך בחצר בית הכנסת הגדול במוסקבה. לפני כ-6 חודשים אישרה הממשלה הדפסת סידור תפילה בהוצאה ממשלתית, ועתה נשלמו ההכנות והעריכה, והסידור עומד להופיע בקרוב. בחג הפסח המו בתי הכנסת

ר' נחמן בורשטיין (באמצע) ואחיו בפתח ביתם בקטמון

כתבי העת מספרים
על בואו של ר' נתן
ארצה כשהוא מכונה
"צחק מזור"

עולה ישיש מרוסיה: הוטב היחס ליהודים

עוד בצהרי יום א' השנוע, עסק האיש בכתיבת
ספרותורה כמית'הכנסת זהרול במוסקבה: כשעות
אחריו הצהרים של אותו יום עזר לרב הראשי של
מוסקבה, הרב שלויפר, ככירור בקשת גמ: היום לפי
נות בוקר הגיע עם רעייתו לישראל.

העולה החדש הוא יצחק מ' ביט העליון בימים ההם. קא'
זר, בן 75, המציג את עצמו לינין. אך לא זכה לראות את
כראש חסידי ר' נחמן מברצלוב בנ. הוא נפטר באוגוסט אש"ת
— ובסיו ספור ראשון על הת' ק' בגיל 95 בשכונת מאה שע'
יאת התנים התיים של היר' ר'ם בירושלים. ר' יצחק הגיש
דים בטר'...

עדות מאומן

בהתקרב ראש השנה תשי"ז, פרסם ר' איטשע מאיר קורמן ב'כרוז' השנתי שהוציא, את ששמע מר' נתן על מצב הציון הקדוש ועל כך שלא ניתן להשתטח שם:

"...אוי ואבוי ואללי לנו מה שזכינו לשמוע השתא מפי הזקן הר' נתן שטרנהרץ שליט"א - אשר בא מרוס' מוסקבה - וסיפר אשר האוהל והציון הק' של רבינו ז"ל זי"ע הוא מסביב עם בתים של עכו"ם ואי אפשר לדרוך על מפתן ולהיכנס פנימה להציון הק' להשתטח כימי קדם, אפילו במסירות נפש כדרך אנ"ש - כי הכל בשבי - ותשתכנה אבני קודש בראש כל חוצות להביט מרחוק בעיניים אפיקות מלא דמעות - כמו אנחנו פה עיר הקודש ירושלים למקומות הק' שבעיר העתיקה..."

מספר שנים התגוררו ר' נתן ורעייתו בבית ר' משה בורשטיין, בחדר בו גר האב הדגול רבי אברהם בתקופת חייו האחרונה, שם עבד את ה' בקימת חצות, בתורה, תפילה והתבודדות. בני הבית, שכבר למדו להסתפק בחדר החיצוני, בהול ובמטבח, שמחו על הזכות שנפלה בחלקם.

"באחד הימים פונה אלי ר' נתן שטרנהארץ" סיפר ר' נחמן בורשטיין, "ואומר לי 'ברצוני ללמדך מלאכת כתיבת סת"ם'. כשהוא מטעים: 'זהו מלאכת קודש העוברת במשפחתנו מדור לדור מזקננו רבי שכנא בן מוהרנ"ת, והיות וילדי כבר לא יעסקו בה, הבה ואלמדך אותה, כדי שהרצף לא ייפסק וימשך הלאה'.

"אגב הכי, סיפר לי כיצד החל זקננו רבי שכנא לעסוק בכתיבת סת"ם: כשהיה רבי שכנא עדיין ילד, בחן אותו רבינו הקדוש בלימוד הגמרא יחד עם חברו רבי אפרים ב"ר נפתלי, במסכת בבא-קמא אותה למדו. שאל אותם הרבי: 'מה עדיף להיות, מלווה או לווה?' השיב רבי שכנא: 'וודאי שמלווה עדיף!' ענה הרבי ואמר לו: 'נו, ומה יהיה באופן שהמלווה לווה מכספו לאחרים והם לא יפרעו את חובם?!'. לימים התברר כי רבינו חזה ברוח קדשו את העתיד, שכן רבי שכנא הלווה לאנשים כספים ולא קיבלם בחזרה. מסיבה זו החל לעסוק בכתיבת סת"ם לפרנסתו."

שנים אחדות מילא רבי נתן את מקום אביו הגדול ועבר לפני התיבה בקיבוץ בראש השנה במירון בתפילת המוספין (בין השנים תשי"ז - תשכ"ב), אחר כך, משהזקין, ביקש מרבי נחמן בורשטיין שיתפלל במקומו, כן השמיע את הלימוד ב'ליקוטי מוהר"ן' בבית הכנסת ברטלב בקטמון בסעודה שלישית של שבת.

חתנו ר' מיכל דורפמן שנותר ברוסיה, המשיך לפעול במסירות-נפש למען היהדות והיה משרידי חסידי ברטלב בברית-המועצות ששמרו על גחלת הקודש מעבר למסך הברזל.

ר' גדליה פליער, האמריקאי הראשון מאנ"ש שהצליח להיכנס לברית המועצות, מספר כי לפני

כתבי העת מספרים על
בואו של ר' נתן ארצה
כשהוא מכונה "צחק מזור"

סופר סת"ם ממוסקבה על חופשו הרת בברה"מ

לוד - התפרנסתי בכבוד מעבודתי או גם בני נוער. החזן הראשי בבית
ורבה היתה הדרישה לתשמישי קדו' הכנסת ה"סוראלי" הגדול ברקאן
שה בכל התקופות בברה"מ. השלי' עובר לפני התיבה בליווי מקהלה
טונות ידעו על עבודתי ולא עשו לי בשבתות ובמועדים.
כל קשיים - אמר בעברית שוטפת
בהברה אשכנזית ישיש בן 75, יצחק
מזור. סופר סת"ם ממוסקבה, שהגיע
ביום ד' בין העולים במטוס "אל על"
עליון המנוח, קאלינין, אישורו של
מאזור ליציאה הגיע לאחר פניות
לראש ממשלת ברה"מ ג. א. בולגא'
גורר באומאן לפני בואו למוסקבה נין. אולם הוא איחר את המועד
לפני 17 שנה, הציג את עצמו לפני לפגישה עם אביו אשר נפטר בגיל

נסיעתו הראשונה לרוסיה, בקיץ תשכ"ב, פנה אל ר' נתן שטרנהארץ כדי לקבל ממנו מידע כיצד ניתן להגיע לציון הקדוש.

"הוא היה כבר אדם זקן ואמר לי כך: 'יצאתי מרוסיה לפני כשבע שנים ברה"מ אייר שנת תשט"ז, ולך לבד, אין שום סיכוי להגיע לציון, בדבר אחד יכול אני לעזור לך, יש לי חתן שגר במוסקבה ושמו ר' מיכל דורפמן שיחי', שוחט, ירא שמים, מהאנשים שנוסעים לאומן על ראש השנה ואחראי על המנין שם מאז שר' זנויל נפטר. גם במשך השנה הוא נוסע כמה פעמים, והוא יודע בדיוק איפה הציון. ר' מיכל גר במקום שנקרא מאלחובקה, פרבר ליד מוסקבה, ארשום לך את הכתובת על נייר, וכשתגיע למוסקבה תשלח לו מכתב ותרשום באידיש שאתה נמצא במלון זה וזה, מספר חדר זה וזה, ושיש לך ד"ש ממני אליו. יש סיכוי שיבוא לבקר אותך, כשיבוא אליך תספר לו מה שאתה רוצה, ואולי ייסע אתך לציון. זה הסיכוי היחיד שלך להגיע לשם". (אומן - כך נפרצה הדרך, עמ' 48)

כך הצליח ר' גדליה, עם הגיעו למוסקבה, ליצור קשר עם ר' מיכל. מה שהביקע את הסדק הראשון בחומת הברזל שהפרידה בין חסידי ברטלב ברחבי העולם לציון הקדוש שמעבר למסך, סדק שהלך והתרחב עד לקריסתה בקול דממה דקה של המעצמה הסובייטית.

רבי נתן שטרנהארץ נפטר לעולמו בג' בתשרי, צום גדליה תשל"ג, והוא בן תשעים ושתיים, קרוב לשני חיי אביו הגדול זצ"ל.

מקורות עיקריים: ירחוני מבועי הנחל, שיח שרפי קודש, גיליוני טעם זקנים, ספר 'כיסופים', מכתבי אנ"ש שבספריית מכון שוקן

במכתבי
סיפר
לאביו על
כיסופיו
הגדולים
לעלות עם
זוגתו לארץ
הקודש.
רבי
אברהם
פנה אל
הסוכנות
ומילא
טופס
בקשה
עבור בנו
ליאיחוד
משפחות'

'עבודות', או 'סדרי הישיבה'?

שלמה

ידוע שהעיקר אצל רבינו היא עבודת התפילה כמו שאמר גאר מייך זאך איז תפילה וממילא צריך להרבות בתהילים, ליקוטי תפילות, והתבודדות ומצד שני אני נמנע מכל זה בגלל סדרי הישיבה שדורשים להשקיע בעיקר בלימוד התורה וזה עיקר הנושא בישיבה, איך אני צריך להתייחס לדרישות הישיבה?

תשובה

ראשית, אשריך שנושא עבודת התפילה תופס אצלך מקום חשוב שזה מהדברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם. וכך צריך להיות חלקו של כל ברסלבר חסיד, וכמו שאמרת שזה עיקר עניינו של רבינו הק' שאמר "ואני תפילה".

אך צריך לעשות סדר בעניין. הנה רבינו הק' בא לחזק את עבודת התפילה שבעולם היא מזולזלת מאוד וכמ"ש בתו' ס"ב "שתכך כשבאים להתפלל חפצים לפטור התפילה" כי אין מאמינים בכוח התפילה שע"ז אפשר להגיע להכל (כ"ה ח"ב) וזה דרך ושער שנכנסים אליו ית' ומשם ישתמודעין (מכירים) ליה (פ"ד ח"ב) ולכן צריך להשקיע כל כוחו בזה כמובא בתו' ט'. ...

אך זה ברור שרבינו לא בא למעט משום דבר אחר בגלל עבודת התפילה ח"ו, אלא אדרבה זה בא לחזק את כל שאר העבודות.

בשיחות הר"ן רפ"ז מובא מה שאמר רבינו הק'; 'מה יש להאדם לעשות בעולם כי אם להתפלל וללמוד ולהתפלל'. ובאבניה ברז"ל (ממוהרנ"ת י') מובא שמוהרנ"ת אמר ש'הפרושים העיקר אצלם תורה, אבל מתפילה הם רחוקים. והחסידיים העיקר אצלם תפילה, אבל מהתורה הק' הם רחוקים. ורבינו כללם יחד דהיינו לעסוק בתורה ותפילה יחד'. כלומר, רבינו לא בא למעט לנו מלימוד התורה, אלא אדרבה, רבינו רצה שנדע ששום דבר לא צריך לבוא על חשבון השני, וכל אחד מהם הוא דבר חשוב בעבודת ה' כשלעצמו, כי אם אחד יבוא על חשבון השני אין זה שלימות.

בהקדמה לעלים לתרופה מביא הרב מטשערין זיע"א שמוהרנ"ת היה חידוש גדול ונפלא מאוד, כי זכה ללמוד הרבה בפשיטות ש"ס ופוסקים וכל שאר ספרי קודש, עד שכל מי ששמע קצת מסדר לימודו היה משער בליבו כי בלתי אפשר דבר זה אם לא שגאמר שיומם ולילה אינו עוסק רק בסדר לימודו. וממשיך - ומלבד זה היה עוסק הרבה בעבודת ה' זו תפילה כי היה מתפלל בכח עצום ובהתלהבות גדול והיה אומר מזמורי תהילים הרבה בהתעוררות גדול ובבכיה עצומה וכו' אשר לא יאומן כי יסופר, וכל השומע תצילנה אוזניו ואף היה עוסק הרבה בהתבודדות

וכו' עד שכל מי ששמע סדר עבודת התפילה שלו היה משער בלבו כי א"א דבר זה אם לא שמבלה כל ימיו ולילותיו על תפילה ותחנונים.

וכן מובא בחיי"מ כמה סדרים קבע רביז"ל למוהרנ"ת, עד שלא יהיה לו זמן לשמוע טענות המתנגדים בתחילת התקרבותו.

וכן בשיחות הר"ן כ"ט מובא שאמר "נכספתי מאוד להמשיך את העולם אל העשייה שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור". עי"ש עוד וכל עיקר מגמתו וחפצו היה תמיד רק לעבודות ועשיות של קדושה בפשיטות דהיינו להרבות בלימוד התורה ולעשות מצוות הרבה בכל יום ולהרבות בתפילה ותחנונים תמיד.

הכלל העולה מכל הנ"ל, שרבינו הק' רצה שנעשה כל דבר שבקדושה בשלימות הראוי, דהיינו שכשמתפלל יתפלל כראוי, וכשולמד ילמד כראוי.

ישנם אנשים רבים שמרגישים בתפילה שזה בזבוז זמן, וממילא הם לא מסוגלים לבוא לתפילה בלי איזה ספר על הסידור, והם עושים מה'תפילות - תורות' (במובן השלילי). וכן ישנם כאלו, שבשעת הלימוד ליבם בוער לצאת לשדה או לפתוח תהילים או ליקוטי תפילות (ועושים מה'תורות-תפילות'...).

אין זו הדרך הראויה - אלא צריך לפעול בישוב הדעת שכל דבר שעושה יעשה כראוי, בשעת התפילה יהיה שקוע כל כולו בתפילה ללא הפרעות צדדיות ויכניס בה את כל כוחו כציווי רביה"ק, וכשמגיע ללימוד התורה ישקיע כל כוחו בלימוד התורה וזה יחזק את תפילתו כמ"ש בתו' א' שע"י התורה מתקבלים כל התפילות. ולא יבלבל עצמו מדבר לדבר, כמובא בשיחות הר"ן רט"ט לעניין הבלבולים שמבלבלים את האדם בעבודתו שלפעמים נדמה שכך הוא צריך לעשות ולהתנהג ואח"כ נדמה לו שלא כן היה צריך להתנהג רק בדרך אחר וכו' וכו', ענה ואמר מה צריכים להתבלבל איך שעושים עושין ובלבד שלא לעשות רע ח"ו, וכן מובא בתורה קט"ו ח"ב.

ונסיים במה שמוהרנ"ת מספר בעלים לתרופה קע"ד, שהיה איזה מתנגד שהזהיר את בנו שנותן לו לאכול רק על מנת שלא ילמד כי אם דף גמ' אחד בכל יום ולא יותר, כי מי שלומד כל היום הוא ברסלבע"ר. ובהמשך כתב ואין מי שיכניס לימוד התורה וקיום התורה בעולם כמו אדמו"ר ז"ל.

ולסיכום: רביה"ק רצה שנסקיע את כל הכוחות בתפילה ומאידך נשקיע גם את כל כוחנו בתורה ואחד יאיר את השני, ועיין בתו' ב' קמא על הפסוק 'השמים מספרים כבוד א-ל'.

בחזר יקר! ניתן לשלוח שאלות, התלבטויות, בענייני עבודת ה', בדרכי רבינו הק', וכיוצ"ב, באמצעות הקלטת השאלה בטל' המערכת: 02-539-63-63 שלוחה 5, או בשליחה לפקס: 077-318-0237.

אוצרות של תורה וקדושה

לא בכל יום אנו פוגשים חסיד
ברסלב מלובב שבנוסף לאור של
רבינו שקורן מפניו, הוא רואה
למטרה ליצור מאגר אדיר של אלפי
ספרי רבינו ותלמידיו כדי לשמר
את האוצרות ולהאירם לכל עבר ||
בביתו של **הר"ר יחיאל מיכל חזן** הייז
מירושלים עיה"ק התוודענו לסיפור
ההתקרבות המופלא ולמחסן הספרים
העצום || **יודפס ויחזור ויודפס**

בנימין גולד

מעשה, שורש משפחתנו משולב מדרך הפרושים ומדרך החסידים יחדיו, כלומר, הרקע אמנם ירושלמי ליטאי, אך השורשים חסידיים. אבי שיחי' לומד כסדר בספרי חסידות, ובמיוחד, הולך בדרכו ומקושר לבית פוריסוב, ואף מוסר שיעורים בספר הקדוש "פרי הארץ". בילדותי כמעט ולא ידעתי מאומה על חסידות, עד כדי כך שלא ידעתי אפילו מקיומה של המחלוקת בין דרך החסידות למתנגדים אליה, לא ידעתי שמדובר בשתי דרכים בעבודת הבורא, ובבית הורי לא היה זה נושא לשיחה, כך שבנערותי כשלמדתי בת"ת זכרו תורת משה, בו רוב התלמידים היו ליטאים, ואחד הילדים לגלג על החסידים שקוראים בתואר "עבודת ה'" גם לאכילה ושינה... חשבתי בתמימותי שכוונתו רק לליצנות, ובוודאי שאף החסידים יודעים שרק תורה ותפילה הם עבודת ה', ושאר ענייני ועסקי העוה"ז הם אך ורק הכרח כדי לחיות... לא העליתי על דעתי שבאמת קיימת שיטה כזו, וזו דוגמה הממחישה את הידיעות הדלות שהיו לי בשנות הילדות על החסידות ככלל.

בו וע"כ לא הבנתי מה הוא רוצה,

רק כשהבין הלה שחלילה אין בכוונתי לזלזל בדברי הספר ובחסידי ברסלב, הסכים לי לגעת בספר... וכך פתחתי את השיחות הר"ן ונפתח לי לראשונה השיחה בה רבינו מבאר שחכמה גדולה לעשות עצמו כבהמה וכו'... נהניתי מה"ווארט" היפה, ותקופה קצרה לאחר מכן, בקשתי ממנו שוב את הספר, בכדי לראות עוד "ווארט" מעניין... הייתה זו תקופה בה השקעתי רבות בלימוד ספרי המוסר השונים, כמסילת ישרים, יסוד ושורש העבודה, פלא יועץ, ועוד...

ומאחר שכאמור - לא הכרתי את עולם החסידות, ייחסתי לשיחות הר"ן חשיבות כמו לספר עם 'ווארטים' נאים... אך אט אט, התחלתי להכיר יותר את הספר הקדוש הזה, שהיה שונה בתכלית מכל מה שהכרתי עד כה, ולכן התחלתי להתחבר לבחורים בישיבה שנמנו על חסידי ברסלב, וכן התחלתי להגות יותר בספרי רביה"ק ותלמידיו.

אבקשה את שאהבה נפשי

בד בבד, בתקופה זו של ימי הבחרות, התחלתי לחפש לעצמי "משפיע", או "בית מדרש", שיהווה עבורי מקום מתאים, ולכן התחלתי לחפש ולהסתובב במקומות שונים, . זה התחיל בקהילת "תפארת ירושלים", המשיך ב"פרושים", התוועדויות של חב"ד, ושיעורים בביהמ"ד "וויטעפסק", וכמו"כ הלכתי עם אבי לסעודה שלישית בביהמ"ד "פוריסוב", נחלת יעקב ועוד... חיפשתי איזה שהוא "ברען", מקום עם תבערת הלב פנימית ואמיתית, שיעורר את הנשמה האלוקית...

בשלב הזה, למרות שכבר הוצתה בי שלהבת אישו של רביז"ל, עדיין לא העזתי לקרוא לעצמי במוצהר; "ברסלב'ר חסיד", למרות שהיו שואלים אותי על כך.

ספרי ברסלב מה'גניזה'

באותם שנים, בעת היותי בישיבה, אחד מחברי ללימודים אהב למצוא כתבים ישנים ב"גניזה", וכל אימת שהיה מוצא כתבים השייכים לחסידות ברסלב הוא היה מביא אותם לישיבה. הייתי קורא את הדברים, ומתקרב באמצעותם יותר ויותר לאורו של רבינו.

יש לי ספרים מכל התקופות. חלק מהספרים העתיקים בספריה

מפגש חי עם זקן חי

הזכרון הראשון שיש לי מהברסלב'ר חסידים, הוא משנות ילדותי. בהיותי ילד קטן, היה אבי מארגן את המניין הקבוע בביהמ"ד של המושב זקנים "ויזרע יצחק", והיה מתפלל בו בקביעות מדי שבת, וכמובן שהיינו עוזרים מעט לזקנים שהתגוררו במקום. במשך הזמן שמתי לב, שמתוך כל הזקנים המשתתפים בתוכניות ובמסיבות שמארגנים במקום כדי לרומם את מצב רוחם וכו' ישנו זקן אחד, שפשוט לא מגיע ולא משתתף בשום תכנית! אלא הוא פשוט יושב ולומד כל היום כולו!

מדובר בהרה"ח ר' אלעזר מנחם מנדל קוסטנטינר ז"ל, והוא היה נמנה על זקני אנ"ש דחסידי ברסלב. התבוננתי בו, כיצד הוא יושב עם ערימת ספרים ואומר ואומר ובתחילת היום הייתה הערימה מליאה בצד ימין, ואט אט הלכו והתחלפו הספרים ועברו לצד השני של השולחן.

כאמור, הייתי אז ילד קטן ולא הבנתי; למה הזקן הזה צריך להיות שונה מכולם? מדוע הוא לא הולך לאכול ולנוח, להשתתף בהרצאות ובתוכניות כמו כל שאר הזקנים? למה הוא טורח ומתאמץ כל כך בגיל מבוגר כזה, בעוד שכל שאר הזקנים חיפשו את ההיפך הגמור, איך לנוח יותר ולעמול פחות...?

אז כאמור לא הבנתי זאת, כי לא היה לי כל קשר עם חסידות בכלל, וענייני של רביה"ק בפרט אך כיום אני מבין ויודע היטב, כי פשוט היה זה ברסלב'ר חסיד אמיתי שלמד מרבינו הק' על התכלית הנצחית, וממילא כל יום שעובר הוא אבידה שאינה חוזרת, ואין אבידה כאבידת הזמן, וכך זכה אף בזקנותו להתמדה כזו...

לצחוק על ברסלב!?

למעשה, ההיכרות הראשונה שלי עם ספרי ברסלב, הייתה בעת לימודי בישיבה קטנה, בה למדו בחורים רבים מחסידי ברסלב. באחד הימים, בשעת "בין הסדרים" נכנסתי להיכל הישיבה, ולתומי חיפשתי ספר לעיין בו. וראיתי על שולחן אחד ספר שיחות הר"ן. נטלתי לידי את הספר, והלכתי לפותחו כדי לקרוא בו. אך הבחור שהספר היה שייך לו הגיע מיד, ואמר שהוא לא מרשה לי להסתכל בספר בשום אופן! לפליאתי על גודל הקפדתו, אמר לי בזה הלשון: "אתה בוודאי מעוניין לחפש בספר כיצד אפשר לעשות ליצנות מחסידי ברסלב והנהגותיהם וע"כ איני מרשה לך לגעת בזה..." באותו הזמן, ממש לא ידעתי שאנשים לועגים על חסידי ברסלב ועצותיה. לא ידעתי על חסידות ברסלב, אלא פשוט חיפשתי "עוד ספר מוסר" להגות

סיפורי מעשיות, מעוררים מהשינה

עד לאותם ימים, הכרתי את ספרי רביז"ל, רק באופן חלקי; למדתי שיחות הר"ן, ליקו"מ וליקוטי עצות, אך בספר סיפ"מ לא נגעתי כי אז לא הבנתי מה זה, ואז בליל שישי הראשון שבאתי לחבורות למדו את הסיפור ממלך עניו.

לאחר החבורה, ישבתי עם ראש החבורה לשיחה אודות הסיפור הנפלא הזה בפרט, ואודות הספה"ק סיפורי מעשיות בכלל, ורק אז התחלתי לשמוע את רום קדושתם ומעלתם של סיפורי רביז"ל. בעקבות אותה שיחה החלטתי להשקיע בלימוד הסיפ"מ, וכך נידדתי שינה מעיניי בלילה הזה, ופשוט ישבתי ולמדתי כל אותו הלילה סיפורי מעשיות, ומאז זכיתי להתעורר מאוד, וכדברי רביז"ל שסיפורי מעשיות מעוררים מן השינה

מאז החלה תקופה בת כמה חודשים של "ברען" והתלהבות אמיתית בעבודת ה', וניצלתי אותה ללימוד הספה"ק; ליקוטי מוהר"ן, חיי מוהר"ן, שיחות הר"ן וכו' מכריכה לכריכה, מרישא ועד גמירא. הלימודים הקדושים הללו משכו אותי עד כדי כך, ושקעתי בהם ברמה כזו, עד שהייתי מונח "ראשו ורובו", רק בספרי רביז"ל לרוב מתיקותם... אך כאמור, למרות המהפך המבורך שעברתי בתקופה הזו, עדיין נמנעתי מלקרוא לעצמי בשם "ברסלב'ר חסיד"...

ברסלב'ר חסיד' אנוכי

פעם אחת מצאתי את הקונטרס של הרה"ח ר' שמואל הורוויץ ז"ל על ענין ההתקשרות לצדיק ועל הניסיונות שחווה כל אחד שרוצה לגשת אל הקודש ולהתחמם לאורו של רביז"ל, וה"ניסיון העשירי" הוא "להיקרא על שמו ז"ל, דהיינו להיקרא ברסלב'ר חסיד"... ששם רביז"ל ייקרא עליך, ובכל מקום בו ישאלו, תענה ותאמר בלי מורא "ברסלב'ר חסיד אני"! לקחתי את הדברים לתשומת לבי, ומאז כבר לא פחדתי ממה שיאמרו הבריות, וכשחברים בישיבה שאלו אותי; מדוע הנך הולך ל"חבורה" של ברסלב? כלום הפכת לחסיד ברסלב? הייתי עונה: כן! ובדרך אגב אני מכיר טובה להורי שלא העירו לי ע"כ במאומה, ולא הפריעו לי כלל בדרכי, וזכיתי והתקרבתי לאורו של רבינו, בלי מניעות ב"ה.

מי יתן לי אבר כיונה

החברותא שלי בישיבה היה ר' יהודה צבי ברוין, גם הוא לא הגיע בשעתו מבית של חסידי ברסלב. סיפרתי לו שאני לומד ספרי ברסלב, ואף הוא סיפר לי שהוא זוכה ללמוד בספרי רביז"ל, וכך היינו מתחזקים יחדיו בדבריו ועצותיו של רבינו. אך עדיין לקחנו את דרכו המיוחדת של רבינו כ "עוד דרך נפלאה" בעבודת ה', אך במקביל, שאבנו עידוד וחיות לעבודת ה', גם מדרכים אחרות ושונות.

היה זה לקראת ר"ה תשס"ו, ולאור מה שלמדנו בספרי רביז"ל, התחלנו להתגעגע ולכסוף מאוד לנסוע לאומן לראש השנה. כששאלתי את הורי הם לא הסכימו לזה, מה שרק הגביר את החשק

היה לומד ולומד כל היום. הרה"ח ר' מנדל קוסטנטין ז"ל

התבוננתי בו, כיצד הוא יושב עם ערימת ספרים ואומר ואומר ובתחילת היום הייתה הערימה מליאה בצד ימין, ואט אט הלכו והתחלפו הספרים ועברו לצד השני של השולחן

פעם אחת בבין הזמנים, ביקש ממני קרוב משפחה שלמד ב"כולל זוהר" בקבר רחל ונאלץ להיעדר מהכולל, שאבוא במקומו לקבר רחל, ואכן באתי יום יום למשך תקופה ושם, ע"י אמירת שעתיים "זוהר" מדי יום, התקיימו בי דבריו של רביז"ל שספר הזוה"ק מעורר מאוד לעבודת הבורא, והתחלתי להרגיש אז כיסופים גדולים לעבודת ה', ובנוסף בכסף ששילם לי קרוב המשפחה על מילוי מקומו בכולל רכשתי לי לראשונה 'ספרי ברסלב'. ארזתי אותם בשקיות שחורות ואטומות, והטמנתי אותם בארון שבחדרי.

ההתרחקות היא תחילת ההתקרבות

בשלב מסוים רציתי להתחיל ולהשתתף בחבורות הבחורים. וכך, ב"ליל שישי" אחד, מצאתי את עצמי עומד בפתח ה"חבורה", כשאחד מראשי החבורות מקבל את כולם במאור פנים וסבר פנים יפות. אך כשהוא ראה אותי, הוא אמר לי; מה מצאת דווקא במקום הזה? חסרים מקומות נפלאים אחרים שגורמים התעלות לבחורי ישיבות? ומי יודע בכלל אם ההורים שלך מסכימים שתשתתף בחבורה כזו של "ברסלב'ערס"?

ברגע הראשון, זה מאוד היה אכפת לי! כך מקבלים אורחים? למה הוא מרחיק אותי כ"כ, היום, אני כבר מבין שזה פשוט היה תהליך בלתי נמנע, היות ואז היו נפוצות ביקורות שליליות ותלונות של הורים על בחורים שהפכו לחסידי ברסלב.

לכן, בשלב ראשון הוא ביקש לבחון את מידת רצינות כוונותי ומטרותיי. וכשאמרת לי שאני באמת רוצה לשמוע דיבורים בעבודת ה' הוא הסכים להכניס אותי.

וההשקעה בתפילה וברצונות טובים, לזכות ולהגיע לציוה"ק על ימי ר"ה, אך לבסוף לא זכיתי להגיע לאומן בר"ה תשס"ו.

בחורף של שנת תשס"ו מצאתי את הספר "ציון המצוינת", קראתי אותו מתחילה ועד סוף. הדברים היוצאים מן הלב שבספר, חדרו לעצמותי כאש בנעורת, ואז החלטתי; אני אזכה להגיע ולהיות באומן ר"ה, ויהי מה! בפרט לאור דבריו בהקדמה, שכדאי לו לאדם אפ' להתגלגל שוב לעולם הזה, כדי להיות פעם אחת לפחות בציון רביז"ל, וזה יהיה טובה גם לתיקון נשמת אבותיו וגלגוליו הקודמים וכו', הרגשתי שיש לי ביטול הבחירה על כל המשתמע, ואני אגיע לאומן אי"ה. בנוסף התעוררתי מאוד מדבריו שכתב ע"פ דברי מוהרנ"ת שמכיוון שמדובר בדבר חיוני ונשגב כ"כ, בהכרח שיצטרפו מסירות נפש עבור זה... ואכן מאז נכנסו בי רצונות גדולים, עד כדי כך שהייתי מוכן למסירות נפש ממש!

כסף מנל

לפני ל"ג בעומר, שמעתי והבנתי מבחורים, שניתן להתרים במירון יהודים יקרים עבור הנסיעה הק', ולצאת עם סכומים יפים בעז"ה. מנהגו של אבי, היה לנסוע לקראת סיום יום ל"ג בעומר להדלקה המרכזית של תו"א במוצאי היום. לא רציתי לנסוע מאוחר כ"כ כיוון שרציתי לאסוף כסף לנסיעה, וכמובן שלא רציתי כלל שאבי ידע מכל העניין, לכן נסעתי בחשאי ובהחבא באוטובוס הראשון של "הופמן" שיצא בערב ל"ג בעומר, וכן, הגעתי למירון בשעה 4 אחה"צ בערב ל"ג בעומר ומשם התקשרתי והודעתי שאני במירון ואחזור אי"ה למחרת הלכתי להתפלל וללמוד, כשהמונים החלו להגיע כשעה לפני השקיעה.

נעמדתי ב"דרך מהדרין". ואמרתי בפירוש שאני אוסף עבור נסיעתי לאומן ר"ה, לא התביישתי כלל כי כאמור הרי הייתי מוכן אף למס"נ... וכך במשך כל יום ל"ג בעומר, למעט זמני התפילות, עמדתי שם ואספתי... בסיכומי של יום מצאתי את עצמי עם 300 דולר טבין ותקילין, אותם מיהרתי אח"כ למסור לסוכנות הנסיעות, שם נדרשו 300 דולר כדמי רישום לטיסה

קעת כבר הבנתי שלא תהיה לי ברירה כי אם לשתף את הורי, ע"מ שייסיעו לי בהנפקת דרכון... כי הייתי אז צעיר מגיל 18, ובלעדיהם לא הייתה לי כל אפשרות להתקדם הלאה בתהליך הוצאת הדרכון... אך זכרתי משנה שעברה שהם לא הסכימו לי ליסוע לאומן, ולכן החלטתי על צעד נועז ומעניין; כתבתי להם מכתב! בן 7 דפים, בו ציטטתי לשונות מחיי מוהר"ן, ציון המצוינת וכו', והתחננתי מהם שיבואו לקראתי וייסיעו לי עם הדרכון... הנחתי אותו על הכרית של אבי בחדרו, והלכתי...

עברו יום, יומיים ואף יותר מכך ואין קול ואין עונה... לא קיבלתי שום תגובה. התחלתי להילחץ מעט... כי ט"ו באב, שהוא התאריך האחרון להגשת בקשה לדרכון התקרב, למסירת יתרת התשלום, והדרכון... הלכתי לשדה, לשפוף ליבי כמים לפני ה'. ובכיתי ואמרתי לו: רבוש"ע אני רוצה להיות באומן בר"ה, אנא תעזור לי שההורים שלי יסכימו לעזור לי בתהליכים הנדרשים.

וכדברי רביז"ל שסיפורי מעשיות מעוררים מן השינה גם אני נידדתי שינה מעיניי בלילה הזה, ופשוט ישבתי ולמדתי כל אותו הלילה סיפורי מעשיות, מהם ב"ה זכיתי להתעורר מאוד

כבר למחרת, כשחזרתי לביתי מהשיבה, אמי נגשה אלי ואמרה שהם קראו את המכתב, והם מוכנים לבוא לקראתי. אמרתי שאני לא מבקש אפ' פרוטה אחת, אני רק צריך סיוע בהוצאת הדרכון. וכך, באה אתי אמי למשרד הפנים לצורך הוצאת הדרכון, כשבמקביל ר' ראובן שיף בטוב ליבו התחייב להורי, שהוא ייקח את האחריות על שלומי הגשמי והרוחני בנסיעה לאומן.

את יתרת הכסף לטיסה, אספתי ב"סיבובים" שעשיתי בכל בתי הכנסת של אנ"ש, ולפני הנסיעה אמי נתנה לי \$100 נוספים, כדי לסייע לי בדרכי. כך נסעתי יחד, עם ר' ראובן שיף, נסענו באוטובוס אוקראיני בשעות הלילה המאוחרות. כולם מסביבי כבר מזמן נרדמו, ואילו אני? חשתי זרמי התרגשות בכל הגוף, ולא הייתי מסוגל לעצום עין...

הגענו לאומן. ולא הצלחתי להאמין שהבלתי ייאמן אכן קורה, והנה אני מגיע לרבינו לימי ר"ה הקדושים! כך, מלא בהתרגשות אין קץ, נכנסתי לציוה"ק כמובן אחר טבילה במקווה, אמרתי "תיקון הכללי", והרגשתי שכעת סגרתי את עסקת חיי, כפשוטו ממש!

אח"כ כשיצאתי מהציוה"ק, סיפרתי בהתרגשות לכל חבר שפגשתי, שכבר אמרתי פעמיים תיקון הכללי בציון! אך הם הסתכלו עלי באדישות, ולא הבינו מדוע אני כ"כ מתרגש?! הרי הם זכו לכך פעמים רבות, מגיל ינקות ועד הנה אך אצלי זה היה חי ובווער, דרך אגב זו נקודה שיש לשים לב אליה, עד היום כשמגיע "מקורב" חדש, הוא כ"כ נרגש מכל מה שהוא זוכה ורואה בציוה"ק, ולכן אנו המבוגרים והוותיקים מתפקידנו להתרגש איתו! לשמוח איתו! לדידו הוא חווה עכשיו משהו עצום! (וכן גם אנו צריכים להגיע לציון בכל פעם מחדש כאילו לא היינו אף פעם אצל הצדיק)

באותה השנה, מספר חודשים אח"כ, נפטרה אמי בפתאומיות, ל"ע. ברגע ששמעתי את הבשורה המרה נכנסתי לחדרי, והדבר הראשון שאמרתי, היה; רבוש"ע, אני מודה לך שזכיתי להיות בציון רבינו, כך אני יודע שהכל בסדר עם אמא ע"ה! כי הרי רביז"ל אמר, שמי שיזכה להיות בציוה"ק זוכה ומתקן בכך גם את נשמת אבותיו! ובפרט שהיא סייעה לי גם בממון וגם בטרחה.

בימי השבעה, שמעתי מאחיותיי, שבער"ה, בעת התיקון הכללי העולמי, היא ישבה ואמרה יחד איתן יחד את התיקון הכללי, מאחר שידעה שגם אני אומר בציוה"ק בשעה זו את התיקון הכללי.

"קימת חצות" לא קונים בכסף

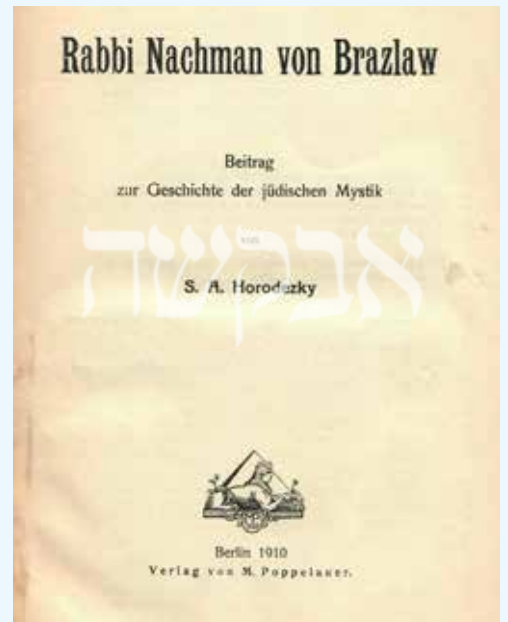
באחד השיעורים אודות מעלת קימת חצות, שמעתי דיבור בשם ר' לוי יצחק בנדר ז"ל, שטוב לכוון שעון מעורר לחצות, ואפילו אם רק תתעורר לרגע בכדי לכבות אותו, משום שבזה עצמו כבר זוכים להתעוררות השינה בנקודת חצות, שהיא דבר נשגב ומיוחד לכשעצמו.

רציתי מאוד לכוון שעון, אך חששתי מגזל שינה לכל בני הבית. והנה, כעבור זמן קצר, שמעתי מחבר שקנה שעון שהיה להיט יקר בזמנו שעון מעורר "רטט", שאפשר להניח מתחת לכרית, והכרית רוטטת בשעה הרצויה מבלי להשמיע אף קול! בקשתי כסף מאמי לקניית השעון היקר,

Das Grab des Rabbi Nachman von Brazlaw auf dem alten Friedhof in Uman.

תמונה אוטנטית מהציון שנדפס בספר הנ"ל

ספרו של ש.א. הורווצקי בגרמנית - ברלין תר"ע

היה לי דירה קטנה והספרים מלאו לי את כל הדירה, וע"כ למרות הרצון הגדול פסקתי מלקנות עוד ספרים.

'ספריית ברסלב' - למה נגרע?!

ע"י מקום מגורי הור"י שברחוב ישעיהו בירושלים, שוכנת "ספריית חב"ד", לחסידות חב"ד מלאי של כמה אלפי ספרים, מכל האדמורי"ם לדורותיהם, וגם ממחברים בני זמננו... כיום הספרייה כבר יותר קטנה, אולם בזמנו, היה זה אולם רחב ידיים המלא בספרים, ואנשים למדו בו, במקומות מיוחדים באולם שהוקצו לכך. כי הרי לא כל אדם מן השורה מסוגל לקנות ספרים רבים כ"כ, בפרט שחלקם נדירים או פחות ברי השגה, ולשם כך בדיקו הוקמה הספרייה בכדי שכל המבקש להעמיק בתורת חב"ד, יוכל למצוא לעצמו פינה כזו.

תמיד סברתי, "למה נגרע"? גם לברסלב צריכה להיות ספרייה כזו! ספרייה המכילה את כל מגוון ספרי ברסלב שהתחברו במשך השנים, מעבר לספרים הבסיסיים!

במשך השנים שמת"ל לב שיש בברסלב הרבה מאוד ספרים שאינם מצויים, חלקם ספרים ישנים וחלקם אפילו ספרים שיוצאים לאור כיום אך לא מגיעים להפצה הראויה. לעיתים המחבר מפיץ אותם רק בעיר מגוריו, לעיתים המחבר מביא את ספריו לאומן ושם הוא מוכר את מרכולתו לאנשים מכל רחבי העולם - אך כאן בבתי כנסת של אנ"ש, אפילו בתי כנסיות גדולים ומפורסמים כמו בית מדרשנו הגדול במא"ש הספרים לא נמצאים!

פשוט משום שלא יודעים על עובדת קיומם. לאור זאת קינן בי רצון תמידי, שיוקם מין מפעל שכזה, שיאחד את כל ספרי וכתבי ברסלב, תחת קורת גג אחת.

לפני כשבע שנים עברתי לדירתי הנוכחית בבתי אונגרין 505 שבירושלים. במאמר המוסגר המעבר לדירה הזו הינו סיפור בפני עצמו - הקשור בציון של שרה בת רבינו. הלא שרה בגימטריא 505 - ואני התחייבתי שאפעל למען שלמות הציון שלה שבעיר קרמנצ'וג, כדי שבזכות זה, אזכה לדירה בירושלים.

ב"ה ראיתי ישועות גדולות, עד שזכיתי להיכנס לדירתי, ואני פועל כבר כמה שנים למען ההילולא שלה שחל בכ"ז כסליו,

והסברתי לה שאני חפץ לקום מוקדם לשיבה, וכמובן שאמי הסכימה לכך.

קניתי את השעון, כיוונתי אותו לנקודת חצות, והתעוררתי בשעה טובה... בבוקר המחרת! השעון פשוט לא העיר אותי! וכך היה לילה אחר לילה, ביררתי אצל הבחור עמו שוחחתי בנושא, והנה התברר לי שהשעון שקניתי בדמים מרובים, הוא לא השעון המדובר, כי אם סוג שונה, העובד באמצעות רטט חלש... כשרציתי להחליף את השעון בחנות, טענו ובצדק כי כבר השתמשתי בו, והם לא יכולים לקבלו חזרה. הצטערתי על המאמץ היקר תרתי משמע לקום בחצות - שלבסוף נכשל ברוב מפח נפש, תקופה אחר כך שמעתי שיעור על המניעות שיש בעבודת ה', ואז הבנתי, שבשביל לזכות למעלה הנפלאה של "חצות", אין די בשעונים. אלא צריך לכסוף ולהתבודד על זה, צריך לבקש מה' יתברך שיזכהו לזה, ואז אולי יוכל השעון להועיל.

ספריית ברסלב

#נעבור עכשיו לדבר מהספרייה - הרי הסיבה המרכזית לקיום השיחה הנפלאה והמעוררת עם ר' יחיאל מיכל בעומדנו בערב שבועות, קבלת התורה, היא ללא ספק חזון ה"ספרייה" הקורם עור וגידים. זה שנים רבות, ובס"ד יחולל מהפך גדול בתחום הנגשת הכתבים הרבים שבספרות ברסלב, לכל דורש ומבקש ה'... השאלה הראשונה שאנו שואלים מהו עצם הרעיון, ומה הביא אותכם לחשוב על מהלך מעניין כל כך? ושנית ממת' התחלת לאסוף ספרי ברסלב?

ר' יחיאל מיכל: עוד בתור בחור, כשהייתי מקבל כסף פה ושם, ככוללים לבחורים בימי ביה"ז, וכדו' הייתי רוכש לעצמי בכסף ספרי ברסלב. ספרים רבים קניתי גם ב"יד שניה" מאנשים שכבר לא עשו שימוש בספרים. בנוסף הייתי קונה ותיק ורגיל בחנות "משך הנחל", והייתי בקיא במחירי הספרים בעל פה, עד כדי כך שלאחר נישואיי, כשהמוכר בחנות היה נעדר מעבודתו, היו קוראים לי ומבקשים ממני להחליף אותו, משום שידעתי בע"פ את מחירו של כל ספר בחנות.

לחנתונה הגעתי עם מלאי של כ-300 ספרי ברסלב שונים. אך

השקנתי רבות בספרייה. חלק מהספרייה בביתו של ר' מיכל

אפשר גם להדפיס .

כשמדובר בספרייה - ניתן יהיה להקים בתוכה גם מעין "ארכיון" שיכיל כל חומר מודפס שיצא לאור בברסלב, החל מירחונים, גליונות, ועלונים שבועיים בתורת ברסלב. וכמו"כ כל מוסף תורני כללי כזה או אחר המזכיר עניינים הקשורים לרביז"ל, אנשיו, וספריו הק'.

רעיון אפשרי נוסף שחשבתי עליו הוא הוספת פריטים היסטוריים הקשורים לדרכה של ברסלב, ושופכים אור על תקופות שונות בעברה. כגון תמונות ואביזרי אומנות וכדומה.

הרצונות אכן אדירים, ומה לגבי העלויות?

ר' יחיאל מיכל: כמובן שמדובר בסכומים עצומים. אתן לך דוגמא, לי אישית, די לי בעותק אחד מכל ספר. אך כשניגשים לפרויקט כמו ספרייה, אזי מן ההכרח שיהיו לפחות 4 עותקים מכל ספר, מהסיבה הפשוטה, שגם אם שניים יושבים ולומדים חברותא במתחם המיועד לכך בספרייה, צריך שיוותרו עוד 2 עותקים לפחות על המדף..

כשראיתי שמדובר בהוצאות גדולות התחלתי לתעד את מחירו של כל ספר שאני קונה - כדי שאדע לקראת מה אני הולך, ועד עכשיו כבר הוצאתי על הספרים סך של קרוב ל 100,000 ש"ח. זה לפני ההוצאות של הקמת ספרייה בפועל

אך למעשה, עלו לי 2 רעיונות מרכזיים כיצד להשיג את הסכומים האלה; הראשון- הוא לצאת אל הציבור- כלומר לפרסם בכל דרך אפשרית על דבר הספרייה, ולהתרים כל אחד מאנ"ש כפי

ולמען שיקום האוהל על ציונה, אך לצערי, כעת עקב המלחמה באוקראינה, בניית האוהל מתעכבת. ובכן, נחזור לעניינינו כשהגעתי לדירה הזו סברתי שחסרים לי בסה"כ עוד כ- 200 ספרי ברסלב בכדי להשלים לחלוטין את המאגר. וכעת בדירה החדשה, כשיש בידי את המקום והאפשרות - כבר אוכל להשלים את הפרויקט. אך לא ידעתי עד כמה טעיתי

התחלתי לקנות ספרים נוספים שהיו חסרים לי - וראיתי שהם ממש כמעייין המתגבר, ממש "נחל נובע"... הכמות גדלה בממדים עצומים, וכך קניתי עוד ועוד מאות ספרים עד שהבחנתי וראיתי שיש בידי כרגע אוצר של ממש, אוסף נדיר ורציני של ספרים, עד כדי כך שאפילו לבתי הכנסת של ברסלב, אין את מלאי הספרים שיש לי... התחלתי להבין שחלום הספרייה קורם עור וגידים - אצלי בבית

כמובן שלא שייך לפתוח ספרייה ציבורית בביתי, בפרט שגם ביתי החדש והמרווח יחסית, כבר צר מהכיל את מלאי הספרים העצום, כ"י. רק בסלון הבית ישנם 7 עמודונים של ספרי ברסלב, המהווים רק כמחצית מכמות הספרים... בבוידעם יש לי עוד עשרות קרטונים! של ספרים, וכמו"כ שקיות וקרטונים נוספים בחדרי הילדים, ובכל פינה אפשרית אחרת ברחבי הבית...

< עם אוצר שכזה, כיצד אפשר בכלל לזכור אילו ספרים קיימים ברשותך?

בס"ד יצרתי לעצמי קטלוג של כל הספרים שברשותי. בו תיעדתי כל ספר שקניתי, ואני רואה שעדיין חסרים לי ספרים רבים, בפרט ספרים שיצאו לאור לפני עשרות שנים, ונעלמו מהשוק. ואכן חלק ממטרתי בכתבה זו, הוא בכדי שייגיע הדבר לאותם המחזיקים בספרים כאלה, ולבקש מהם עותק מהאוצר שברשותם!

< כמה ספרים מונה הארכיון כיום?

ר' יחיאל מיכל: יש לי למעלה מאלף סוגי ספרי ברסלב, ועוד אלפי גליונות וקונטרסים! אצייין שכשמדובר בסט ספרים אני סופר אותם כספר אחד עם כמה כרכים ולא כל כרך בנפרד! אנשים לא מעלים בדעתם איזו כמות עצומה של ספרי ברסלב קיימים, כמה הדעת של רבינו מתפשטת בעולם!

< מה החזון שלך לגבי עתידה של הספרייה?

ר' יחיאל מיכל: דבר ראשון ישנם כמה מורכבויות שכרוכות בעתיד הספרייה, כגון מיקום הספרייה ואופי הספרים והמחברים. ואכן לפני שאנו מתחילים בהקמתה, נצטרך לדון בענין, לשמוע דעת תורה, ולהתייעץ עם מומחים בתחום כדי שתצא מכך רק תועלת לכלל אנ"ש.

אבל למעשה, הרעיון זהה פחות או יותר למה שראיתי בספריית חב"ד. שזה אומר: אולם גדול, עם מקומות ישיבה וארונות שמלאים בכל הספרים, בנוסף יוצב שם גם מכונות צילום, לתועלת המעיינים שירצו לצלם לעצמם חומר מתוך מאגר הספרייה. בפרט שכפי שהזכרתי, מדובר בספרים שחלקם הגדול נדירים ממש! לשם דוגמא; הספר "נווה צדיקים" שחיפשתי בכל בתי הכנסת של אנ"ש ועד כה לא מצאתיו אפילו באחד מהם... ויש בו חומר רב, חשוב, ומעניין! כך שאם למשל אדם מכין מאמר, וכדו' הוא יוכל לצלם לעצמו מה שהוא צריך.

נוסף על כך ברצוני שתהיה במקום חנות, בה יוכל כל אחד לרכוש כל ספר מהספרייה שיהיה אפשרי להדפיס ולמכור, וכמובן- שתהיה אפשרות גם להזמנה בטלפון וכו', שתכלול משלוח עד פתח הבית.

לצד כל אלו חשבתי ליצור מאגר תורני אלקטרוני דוגמת "אוצר החכמה" שיהווה מאגר לכל דורש ומבקש, מכל ספרי ברסלב, כמובן רק באופן המותר ע"פ ההלכה, מבלי לגנוב ח"ו זכויות יוצרים, או להשיג גבול, אך מנגד- מי שייתן רשות לכך, יוכל לזכות את הרבים בהיקף שאין בדומה לו. וכמו"כ, ספרים ישנים, שאין עליהם כל זכויות יוצרים- נכניס למאגר, ממנו יהיה

ספרו של ש.א. הורודוצקי - שלדעתו הוא נכד רביז"ל

ספר החסידות - א. כהנא - וורשא תרפ"ב

לא האמנתי
שהבלתי
ייאמן אכן
קורה,
והצלחתי
להגיע
לרבינו
לימי ר"ה
הקדושים!
כך, מלא
בהתרגשות
אין קץ,
נכנסתי
לציוה"ק,
אמרתי
"תיקון
הכללי",
והרגשתי
שכעת
סגרתי את
עסקת חיי,
כפשוטו
ממש

יכולתו למען מצווה רבה כזו, וכך אט-אט יצטרב הסכום הדרוש. אמנם מאידך, יש לי עדיפות שיהיה זה תורם אחד בעל אמצעים, שיתרום את כל הסכום הנדרש בבת אחת, וממילא הוא גם יקבל את כל הזכויות של הספרייה.

כאן נדגיש, כי גם אם נניח שישנו אדם בעל אמצעים שיהיה מעוניין להקים דבר כזה מכספו והוא ירצה להשיג לבד את הספרים, במקרה כזה הוא יצטרך לטרוח רבות כדי להשיג את מגוון הספרים העצום הזה. כאן כבר ב"ה העבודה נעשתה. כאשר השקעתי בשבע שנים האחרונות אלפי שעות (!!!) למען חיפוש ומציאת כל ספר וספר, הלכתי להרבה חנויות בארץ, לחנויות יד שניה, לגניזות, לכל מיני מחסנים של אנשים, וכדו. ולכן כאמור, חלק מהספרים שברשותי הם נדירים ביותר. אני יודע שזאת זכות היסטורית לכבודו של רביה"ק, אך עדיין- אין לי את האמצעים לכך, ואת היכולת הכספית "להרים פרויקט" בסדר גודל כזה. לכן אני מנצל את ההזדמנות, ופונה לכלל הציבור הקדוש - אם יש מישהו שעלה בדעתו להקים פרויקט כזה ולהשיג את כל הספרים הרי שלך לפניך! העבודה הקשה כבר נעשתה! וב"ה יש ברשותנו מאגר עצום של כתבי רביז"ל ותלמידיו עד ימינו.

בדרך אגב עלי להוסיף שאני לא מחפש דווקא מהדורות ישנות אלא העיקר אצלי "תוכן הדברים", וע"כ אם יהיה לנגד עיני למכירה ספר ישן בסכום גבוה ולעומתו יש את אותו ספר בהוצאה חדשה אך זול יותר, אקנה את הזול, כי אין לי ענין ב"עתיקות" אך אולי בהמשך נגיע גם לזה

ספרים נכחדים

חשוב לציין ולהדגיש שבמהלך השנים נתקלתי לא אחת, בספרים של אנשים הנראים כפשוטים לכאורה, אך הם מכילים אוצר של ירא"ש וחומר איכותי, שמתאים בהחלט ללא כל ספק, גם ל"ציבור שלנו"... אך ספרים כאלה - אינם ידועים בקרב הציבור. אספר משהו מהתקופה האחרונה - השנה בער"ה האחרון, עמד יהודי באומן ומכר ספר בשם "תכלת וארגמן" - מעשיות מתלמוד בבלי המבוארים ע"פ ליקוטי מוהר"ן. ראיתי ספר של ברסלב - וכמובן שקניתי

לאחר מכן אני מעיין בספר, ורואה שהוא לוקח סיפורי אגדתא ידועים מהגמרא ומקשר אותם באופן נפלא לתורות מליקוטי מוהר"ן, עד שלמעשה יוצאים מכל סיפור בגמרא עם עבודת ה' נפלאה. חזרתי למקום בו הוא עדיין עמד ומכר את הספרים ושאלתי האם הוא מכר אותן לחנויות ברחבי הארץ, אך הוא אמר שלא, די לו במה שהוא מוכר בעצמו. כששאלתי כמה זמן ארכה כתיבת הספר, שנראה כספר מושקע הוא אמר שהוא עובד עליו כבר 15 שנה!

זהו ספר ברמה של ת"ח גדול, שבקיא ומתמצא בגמרא ובליקוטי מוהר"ן. אני מתפעם מהספר בכל פעם שאני קורא בו. מדהים להתבונן איך סיפור קטן בגמרא הופך להדרכה של ממש בעבודת ה', ע"פ דברי רביה"ק. אך בצורה זו, שהוא מוכר לבדו את ספריו, מבלי לשווק אותם כלל לחנויות, מסתבר מאוד שהוא לא הדפיס עותקים רבים, וככל הנראה הספר יעלם עם הזמן...

בנוסף מחשבון שערכת, עולה כי במוצע אין שבוע שלא יוצאים לפחות שני ספרים חדשים בברסלב! אך הרבה ספרים נעלמים, וכלל לא מגיעים לידינו!

דוגמא נוספת; אחד מאנ"ש, חיבר במהלך השנים קונטרסים רבים. בהזדמנות, בקשתי ממנו קונטרס מסוים והוא אמר לי שהוא נעלם! כיצד קרה הדבר? הוא הדפיס כמאה עותקים, חילק את כולם, והמקור עצמו אף הוא נמחק בטעות, וכל החומר שהוא השקיע בו ועבד עליו איננו! ב"ה שתקופה לאחר מכן מצאתי את הקונטרס בגניזה. אז רואים מסיפור זה שלפעמים החיבור לא קיים אפילו אצל המחבר, ורק לבסוף הוא מתגלה היכן שהוא... מכל הסיבות הללו, אני חושב שלהקיים ספריה המאגדת בתוכה את כל הכתבים, אף אלו הנדירים ביותר והעתיקים זה משהו חשוב והיסטורי.

יפוצו מעינותיך חוצה - חשיבות ההפצה

כחלק מחיפושיי אחר ספרים, פרסמתי כבר בעבר מודעה קטנה "ספרי ברסלב לא זורקים לגניזה! מי שברשותו חומר מודפס מתורת ברסלב, שאינו בא אצלו לידי שימוש, שיפנה אלי. כמובן שמרבית הפונים אלי, חפצו למסור לי ליקו"מ וליקו"ה ישנים... ספרים שכמובן יש לי, אך בכל זאת כדי לא להשיב את פניהם ריקם, אמרתי להם שכל עוד והספר לא בלה לחלוטין יש לו חשיבות רבה ועדיין ניתן להפיץ אותו הלאה וכו', למרות שכאמור - עיקר מטרתי בפרסום הייתה להגיע לאותם ספרים נדירים אותם אני מחפש עדיין...

וכך אני גם מציע לכל אחד, שיקח ספרי רביז"ל שאינם נצרכים, ויניח אותם במקומות שיחזקו אנשים בעז"ה, כמו בקברי צדיקים, שטיבלאך ובתי כנסת שאין בהם ספריה מסודרת וממוספרת - ולכתוב בפנים הספר "נודב לביהמ"ד לזיכוי הרבים". לעולם לא תוכל לדעת את מי זה עורר וחיזק בדיוק ברגע הנכון! כל הרהור תשובה שנגרם בעקבות התבוננות בספר ביום מן הימים - נזקף לזכותך! כמו"כ בכל מקום בו נהוג שאנשים ממתנינים וכגון בתי מרקחת, קופות חולים, בנקים, מרפאות למיניהן, וכדו'. הרי בד"כ כבר יש שם מדף ספרים ובו כמה מספרי ברסלב? אם יש ברשותך ספר, שכבר אינך משתמש בו - זה בדיוק המקום להניח אותו!

אני באופן אישי, כשהתקרבתי לברסלב, אחד הדברים שקרבו אותי מאוד - היה ריבוי הספרים המדברים ממשנתה של ברסלב, שהייתי מוצא בבתי מדרש כלליים, זה כ"כ חיזק אותי ונסך בי עידוד, נטע בי דעת נאמנה, עצות וחכמת חיים!

השי"ת יזכינו שנזכה להפיץ ולהאיר בעולם את דעתו ואורו של רביה"ק, עד שנזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו, אמן.

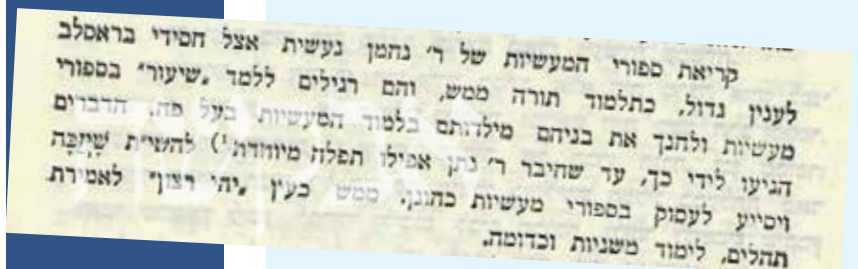

ספרו של הלל צייטלין - וורשה תר"ע

הרי בד"כ כבר יש שם מדף ספרים ובו כמה ספרי יסוד, א"כ מדוע שלא ינחו בו גם כמה מספרי ברסלב? אם יש ברשותך ספר, שכבר אינך משתמש בו - זה בדיוק המקום להניח אותו!

ספר סיפורי מעשיות חדשים - נדפס בשנת תר"ס בפודגורזה פלך קרקוב ע"ע אלעזר שנקיל מטארנוב

קטע מספר החסידות

**חסידי ברסלב!
אה יקר!**

היך ענת?

**יש שאלות בהלכה
שדק חסיד ברסלב
יכול לענות לך ...**

BBUM

את אחי

מרכז מידע חיבור והכוונה בעולם התשובה

חייג עכשיו למערכת "את אחי"
שלוחה 3, וקבל מענה מפי מורי
הוראה מאנ"ש בכל נושא...

02-5329617 שלוחה 3

רשמים מפעילויות הארגון כהכנה לליג בעומר
לילדי החמד היקרים עם המחנך הרב יהודה צבי
שפירא שליט"א בערים חדרה, רכסים. אמירת תיקון
הכללי / הגרלות / חלוקת פרסים יקרי ערך ועוד...

יקרים מפנינים

יש ויש. ישנם ספרים שהצטרפו למדף הספרים ומיועדים למי שעוסק בתחום מסוים, אך יש ספרים כאלו שסוללים שביל חדש בפרד"ס התורה, הספרים מהסוג הזה הרי כל מי שנפגש בהם אומר לעצמו: 'איך לא חשבו על זה עד עכשיו?' והם בבחינת "לא היה כבושם הזה!".

הספר 'פניני נצח' הוא אחד מהם.

מערכת אבקשה ישבה לשיחה עם בניו של הרה"ח ר' משה גולשבסקי ז"ל, מחולל המהפכה ומחבר הספר. כשאלוהם מצטרף הר"ר מרדכי שלום רוזנפלד שליט"א, מיקירי אנ"ש בעיר בית שמש, מי שעסק בהגהת הספר. לשמוע קצת 'מבפנים' על הבשורה האדירה הטמונה בין בתרי כרכי "פניני נצח".

התולעים והגאולה

'כשניגשים לכתוב על הספר הזה' - מקדימים לנו בני המחבר - 'צריך קודם כל להבין מהיכן הספר הזה נולד'.

אבינו היה 'חי את הרבי' כפשוטו ממש. כל מי שהכיר אותו היה יודע שמדובר בחסיד אשר השעה התבודדות היא לחם חוקו ובמשך שנים ארוכות נהג ליסוע מידי חודש בחודשו לאומן להשתטח על הציון הק', בהתחדשות מופלאה, משך נקל להבין את תבערת לבבו בעת אשר החליט לגשת לחיבור ספר זה, בצטטו את לשונו של ר' נפתלי תלמיד רבינו "כי בהתפשט הלימוד בספרו הקדוש (-ליקוטי מוהר"ן), עלינו להכין עצמנו לגאולה הקרובה במהרה בימינו!". [שיש"ק הנדמ"ח ח"ג תתקמ"ז] וכי מי פתי אשר יחמיץ פעולה אשר בכוחה להחיש ולקרב גאולתינו?

סיבה נוספת אשר גרמה לר' משה להתמסר כ"כ לעבודה הגדולה על הספר היא, הקבלה המסורה בידינו, אשר "מי שיחזקו בלבו תורות אלו, אף התולעים בקבר לא יהינו לגשת

עשרה שנות עבודה מאומצת שהסתיימו לאחרונה, נושאים בחובם בשורה אדירה מאין כמותה עבור לומדי הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן'. | מסע בלתי נתפס המתחיל בלונדון, עובר דרך שדה תעופה נידח בדרך לרבינו הק', ומסתיים במילותיו האחרונות עלי אדמות של הרה"ח ר' משה גולשבסקי ז"ל: "נעמט זיך אונטער 'פניני נצח'!" - "קחו על עצמכם לעסוק ב'פניני נצח'!".

בן ציון ירושלמי

הסכמה ר' משה קרמר - פניני נצח

ר' משה זל כותב ממיטת חוליו את הספר 'פניני נצח'

אליו". [שיש"ק הנדמ"ח ח"ב תקע"ב] ואין מתאים מאשר האיש אשר היה רגיל למול פניו את זיכרון יום המיתה, לאמץ שיחה זו אל ליבו. התנהגותו בעולם הזה דמתה ליוצא למסע של כמה ימים המצטייד באוכל, שתיה, וכל הנצרך לשהותו בנכר. כך בדיוק, ואולי יותר מזה, היה פשוט לו לאבינו שצריך להתכונן ל"תחנה" הבאה, כלומר לסופו ותכליתו של כל יצור עלי אדמות.

למעשה, אבינו ז"ל עסק הרבה בנושא הנחלת שינון פרקי המשניות בע"פ, ואף ייסד שיטה מיוחדת לזכירתם המבוארת בספרו "משנת נצח". יסוד השיטה מבוסס על סדר מסוים של חזרות כך שכשמגיעים למאה ואחד פעמים יהיה הכל שגור על הלשון כמונח בקופסא וללא התאמצות. כשהתחיל להשקיע כוחותיו בשינון ספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן ניסה להעתיק שיטה זו, ואף נתן לבניו לחזור על תורה שלמה ולהכינה בתור 'דרשה לבר מצוה' במתכונת זו. אחר שניסה כך במשך תקופה הבין ר' משה שלא ראי זה כראי זה והשיטה שנחלה הצלחה בשינון המשניות אינה פועלת את פעולתה בליקוטי מוהר"ן. באותה תקופה נזדמנה לידו ספר מסוים בו התבאר שרבי יהודה הנשיא סידר את המשניות באופן שיהיה מיועד וקל לזכירה בע"פ, וזוהי הסיבה שקל יותר לשננם. מיני אז התחיל להשקיע כל כוחותיו במציאת עצה ושיטה שתועיל לשנן אף תורות בליקוטי מוהר"ן על אף הקושי הטבעי לזכרם בעל פה בשל המושגים החדשים שיש שם וריבוי הפרטים שמרכיבים כל תורה.

אחר הקדמה זו נותנים הבנים את רשות הדיבור לר' מרדכי שלום. שיסביר את עומק הסיבה שגרמה לר' משה להיכנס בעובי הקורה ולהוציא לאור עולם את הספר במתכונת זו. ומדוע סבר שדווקא באופן כזה יוכלו לזכור בע"פ חלקים שלמים מליקו"מ, ואכן לחקוק בליבנו תורות אלו.

מסכתות שלמות בע"פ, ואפילו לא תורה אחת!?

"אברכים יודעים לחזור על סימנים שלמים בשולחן ערוך, בחורים נבחנים על מסכתות שלמות, ואפילו ילדים צעירים יודעים בע"פ עשרות פרקי משניות. ומאליה נזעקת השאלה: מדוע בליקוטי מוהר"ן המצב שונה? למה רצונו של רבינו שיהיה ספרו שגור בע"פ, מתקיים אצל יחידי סגולה בלבד???"

אפילו כאלו שכבר יודעים תורות בע"פ, הרי זה יותר באופן של "קיצור ליקוטי מוהר"ן". כלומר: יותר זוכרים את העצות שבתורה וכדומה, אבל לא את מהלך התורה וסדר הדברים.

כשהתבוננתי בנושא זה הבנתי שישנו חילוק מובהק בין סגנון המשניות ושאר ספרי הקודש, לבין הליקוטי מוהר"ן.

יש כאלו שירצו לחלק שה'ליקוטי מוהר"ן' הוא ספר עמוק מאד, ומכאן הסיבה לקושי הטבעי לזכור בע"פ, אך המציאות מוכיחה שיש הרבה סוגיות עמוקות בגמרא ומפרשיה, שאפשר למצוא בקלות כאלו שידעו לחזור עליהם בבקיות מפליאה.

החילוק האמיתי הוא, ששאר הספרים בנויים באופן שכל הדינים או הסוגיות כתובים במפורש, ורק צריך לחזור על זה פעמים מספר ולסכם בקצרה וכדו', בכדי שיכנס היטב לזיכרון.

שונה מהם הוא ה'ליקוטי מוהר"ן'. כיון שמלכתחילה, בשעת הלימוד, ישנם הרבה שלבים שלא מבינים עד הסוף, ולפעמים כלל לא קולטים שמונה כאן 'עוד שלב'. עד שלפעמים אנחנו יכולים למצוא את עצמנו באמצע הלימוד כשאנו לא מבינים איך רבינו הגיע לשלב הזה, ועד שלא נחזור אחורה ונתבונן בכל פרט, ידמה בעינינו שקפצנו מהקומה הראשונה לרביעית. הסיבה לכך היא השפה המתומצתת שבה בחר רבינו הקדוש ע"פ השגתו לכתוב את ספרו, כך שבמילים ספורות יכולים להסתתר כמה ראיות ומהלכים. כך גם לשונו

הגבוהה והקדושה של הספר, מה שגורם לפעמים שמחמת פחיתותנו לא נרד לעומקן של דברים.

כל הסיבות הללו גורמות שהתורות לא יהיו מסודרים במוחנו כמקשה אחת, ומכאן הקושי לזכור אותם בע"פ.

דומה הדבר לאחד שיתנו לו לחזור על שני רשימות, בראשון יהיה מפורט רשימה של עשרה חפצים שאינם קשורים אחד לשני, ובשני יהיה סיפור קצר. בוודאי שקשה יותר לזכור את רשימת הפריטים, אפילו שהיא קצרה בהרבה, מחמת שאין שום קשר בין מילה אחת לשניה. מה שאין כן סיפור שיש לו חוט מקשר בין כל תיבותיו ומשפטיו.

ר' משה, כשחשב על הספר הזה, יצא מתוך הבנה שצריך למצוא את הדרך שתגרום לכל לומד שלא לפספס שום פרט במהלך התורה, וממילא יבין הלומד ויוכח בעיניו איך שכל תורה ותורה בנויה באומנות מופלאה, גג על גבי גג ועליה על גבי עליה, וכך יהיה קל יותר לשנן תורות שלמות וארוכות בעל פה.

לאחר כמה נסיונות, הוא הבין שהאופן היותר מועיל להשיג מטרה כזו הוא באופן של שאלות ותשובות. בעוסקו רבות בחינוך, ומתוקף תפקידו שהיה עליו להכין מבחנים על החומרים הנלמדים, הבחין ר' משה, ששאלה היא כעין מוקש הגורמת לנשאל להבחין שיש כאן עוד ידיעה שאולי לא שם לב אליה, שהרי כששומעים רשימת ידיעות לא בהכרח שנבחין בכל ידיעה וידיעה, אבל כשנשאלים על ידיעות אלו או אז חייבים להשיב על כל שאלה, וכך לא מדלגים על שום פרט.

אחר שהתחיל לבנות את השיטה בכיוון כזה, ואף נתן לכמה אנשים לשנן תורות במתכונת זו, התחיל פתאום לקבל תגובות ששיטה זו מועילה אף לשיפור ההבנה כפשוטו בליקוטי מוהר"ן, אבל בל נקדים את המאוחר...

20 שנה לא הספיקו...

בנו ר' נחמן: זכורני שבאחד השנים בניסיעתו ליקבוץ הקדוש בר"ה, לעבר הציון הקדוש באומן, הביאו איתם תלמידי ישיבתו שבלונדון חוברות שהודפסו במיוחד לנסיעה, ובהם חומר הלימודים לימים אלו. ביניהם, היה סדר לימוד

המחבר שוקד על כתיבת הספר בציון רביז"ל

עצמו מה המטרה במילים אלו. למעשה ר' משה בעצמו כותב את זה בהקדמתו לספר, אבל אני ראיתי את זה אצלי בחוש עד כדי כך שאני מגדיר את הספר 'פניני נצח' כמורה דרכי בלימוד ליקוטי מוהר"ן!

יש לציין, שהתשובות הם ציטוט מדויק מלשונו של רבינו ללא שום תוספות, וע"י השאלה מבינים את התשובות ומהלך התורה, אך ללא כל שינוי מלשון רבינו.

כמו כן ישנם כמה הוספות ושכלולים שרצה ר' משה להכניס בתוך הספר, ועדיין לא אסתייעא מילתא. ביניהם לעשות כעין "תורה אור" על הש"ס, שם יובאו הפסוקים המוזכרים בתורה בשלמותם. מדור "נקודות להתבודדות", שהוא רשימת נקודות הנוגעות למעשה היוצאים מתוך התורה, להתבודד עליהם ולקיים רצונו של רבינו לעשות מהתורות תפילות. ומדור "פרפראות" שהם ציטוטים קצרים מתוך הליקוטי הלכות, הנוגעים להבנת הפשט.

כמובן שהספר עבר את שבט ביקורתם של זקני וחשובי אנ"ש כשכל הרואה אומר ברקאי. הדבר נשקף אף מתוך ההסכמות הגלהבות שנתנו לספר.

מניעות מניעות...

פנינו לשמוע קצת על השתלשלות ההדפסה. כשתחילה אחר שהשתכנענו בחשיבות הספר ונחיצותו, פנינו לבני המחבר בשאלה:

אם אכן הספר כ"כ נצרך ומועיל, מדוע לא רואים את הספר בכל בית מדרש ובחיקו של כל אברך ובחור?

הכרת פניהם ענתה בם שאכן נגענו בנקודה רגישה ביותר, כשכל אחד מבני המשפחה נזכר מיד במניעות ועיכובים שונים שצצו כבר במהלך ההתעסקות בספר והכנתו לדפוס, "אפשר למלא ספר עב כרס מכל המניעות שהתגברו במהלך השנים, ולעומת זה מסירות נפשו של אבינו על הוצאת הספר."

כפי שלמדנו רבינו הקדוש שעל כל דבר שבקדושה יש מניעות, וככל שהדבר גדול יותר כך גדלים המניעות. כך גם בעניין זה רואים בחוש איך שהסט"א עושה כל שלא-ל ידה, בכדי למנוע את הפצת ספר זה וגילוי לעולם. אנו מקווים שאכן בזכות כתבה זו תגבר המודעות לספר זה ובשורתו, ואכן נזכה לראות במהרה שיש לו מקום של כבוד אצל כל ברסלב'ר חסיד. ובעיקר כוונת המכוון, שאכן הספר ישיג את פעולתו, ובמהרה נוכל לראות אברכים ובחורים חוזרים על קטעים שלמים בליקו"מ בהבנה מלאה ובע"פ. בזכות השיטה המיוחדת של ספר זה.

בליקוטי מוהר"ן בתורה ו', בנוסף לתורה הדפיס אבינו ר' משה גם את השאלות על התורה. החוברת הזדמנה לידי של אחד מחשובי אנ"ש ששהה אז ג"כ באומן, והוא ניגש אל אבי בהצביעו על אחד מהשו"ת, וטענתו בפיו: 'אני מוסר כבר 20 שנה שיעורים בליקוטי מוהר"ן וזה לא כתוב בתורה! מיד הם ניגשו לבדוק בפנים וראו שחור על גבי לבן את המילים כתובים במפורש בתורה. ר' משה ראה אז בחוש איך שאפילו אם עברו עשרות פעמים על אותו קטע, אבל אם זה בלי שימת הלב הראויה, ניתן לפספס אפילו דברים מפורשים.

ר' מרדכי שלום מוסיף: אף לאחר כל ספרי העזר המבארים ומפרשים את ספרו של רבינו עדיין נצרך מאוד ספר מסוג כזה.

ברוך ה' שנתברכנו בהרבה פירושים נפלאים המסייעים בהבנת והפשטת המושגים, אבל לפעמים דווקא מחמת האריכות בהסברת כל פרט, כשמגיעים בסופה של תורה לסיכום מהלך התורה, מאבדים ידיים ורגליים בסבך המושגים והידיעות הרבות המובאות בתורה.

בלימוד מסוג כזה, בו כל התורה בנויה כנדבך על גבי נדבך, דבר דבור על אופניו, אז אפשר לזכור את מהלך התורה לפרטי פרטים.

אני אישית כבר רואה את הפירות. בישיבת ברסלב בבית שמש בה אני משמש כמגיד שיעור, אחר שנחשפתי לשיטת הלימוד של 'פניני נצח', המלצתי לכמה בחורים לשון כמה תורות באופן כזה, והתפעלתי לראות איך שבחורים צעירים יודעים לחזור בע"פ על תורות שלמות שלב אחרי שלב.

התועלת אף בהבנה פשוטה

אחר הדברים האלה הבין ר' משה שגם להבנת הדברים כפשוטן מועיל חיבור זה ביותר, שהרי עיקר הקושי בהבנת ספר ליקוטי מוהר"ן, הוא בהבנת מהלך הדברים ולשונו של רבינו. מי שניסה פעם להבין תורה עד הסוף, כגון בלימוד תורה הזמנית וכדומה, בוודאי הבחין בעצמו שכמה שיותר מתבוננים בכל פרט ופרט, ככה מבינים יותר את הגילויים בתורה.

הסיבה לכך היא, שרבינו מקפל במילים בודדות הבנות וגילויים חדשים, ומחמת קוצר הלשון לא תמיד מבחינים בכל מה שמסתתר במילים אלו. ומאידך, לפעמים מסביר רבינו כמה מהלכים בנושא אחד, או שבמרחק של כמה שורות חוזר רבינו לראיה שהביא מקודם ומבארה יותר, ונראה שכאילו רבינו חוזר על אותם דברים, כשאלביא דאמת מסתתרות שם הבנות חדשות לגמרי.

ואכן, כמה שמתבוננים יותר בתורה, מבחינים יותר איך שכל מילה מחושבת היטב, ובתוך התורה מתבארים הם מיניה וביה כל הנצרך להבנה.

לכן, בשביל לזכות להתבונן בכל נקודה, מומלץ מאד ללמוד בדרך הלימוד של 'פניני נצח'. כפי שכבר הוסבר, שהיא הדרך הנכונה והמועילה ביותר להבחין ולהתבונן בכל פרט באמצעות שאלות ותשובות, ומכיון שההבחנה בכל פרט ופרט היא היסוד להבנה.

אמרתי את זה כבר לכמה אנשים, אבל עד שהם לא הסתכלו בפנים הספר ועברו על שו"ת של תורה מתחילתה ועד סופה, הם לא הבינו עד הסוף למה אני מתכוון. צריך פשוט לראות את זה בפנים ולהבין הכל.

'מורה דרך' בלימוד ליקוטי מוהר"ן!

התועלת המדוברת בצורת הלימוד הזו היא לא רק בעת הלימוד בתוך הספר, אלא הלימוד מרגיל את הקורא ללימוד ליקוטי מוהר"ן באופן כזה, כשבכל שורה הוא שואל את

מסירות נפש

אבינו ע"ה לא שת ליבו לכל הקשיים שהלכו וצמחו בכל עת. ואזרבה ככל שיכל היה מגביר את השקעתו בזירוז העניין לקראת גמר הספר. בכל מקום אליו היה הולך הוא היה לוקח עימו שקית ובתוכו ליקו"מ, מחברת, ועט. היינו יכולים למצוא אותו במצבים בהם קשה להתרכז אפילו בדברים פשוטים, כגון בשדות תעופה או באמצע נסיעות או טיסות, כשהוא שקוע במחברתו וכותב בשקידה עוד שורה ועוד דף...

עניין זה עמד במחשבתו בכל עת והוא השקיע בזה את כל כוחותיו. ממש סמוך לפטירתו, בשעות סמוך ונראה לציון רבינו באומן, אמרנו לו שמתקיים כעת מנין לרפואתו בציון הקדוש. אחר ששמע זאת, התאמץ והסיר את מסכת החמצן מפניו, ואמר בשארית כוחותיו: "תאמר לכל אחד שיקח על עצמו לעסוק ב'פניני נצח'" - "זאג יעדן איינעם זאל זיך אונטערנעמען פניני נצח!" (תרגום) אמור לכל אחד (מבני המשפחה) שיקבל על עצמו להוציא לפועל את "פניני נצח" בכוונתו על הספר הקדוש הלזה, אותו סיים לכתוב עד תום אך עדיין לא הדפיסו. אלו היו מילותיו האחרונות עלי אדמות ואחר כמחצית השעה השיב נשמתו ליצרה...

גם באיכות העניין השקיע כמה שיכל. הוא הקפיד שכל המתעסקים בענין זה לא יתחילו בעבודתם לפני טבילת מקווה ואמירת ה'תיקון הכללי'. הקפדה זו לא פסחה אף על הקלדנים המגיהים וכדומה. אפילו כשהוצרך להדפיס את טיוטת הספר בכדי להעבירו להגהה, הוסיף במיוחד בתשלמו למדפיס על התנאי שהתנה עימו שלא יגש להדפסה לפני טבילה ותיקון הכללי.

שלש אבידות, שלשה מקומות ותפילה אחת...

בתחילת כתיבת הספר היה עניין מופלא ביותר שהשאיר אותנו נדהמים, כשמתוך כך בלטה והוכרה מעלתו וחשיבותו של הספר.

מכמה וכמה טעמים לא למד אבינו אף פעם את אופן השימוש במחשב, אף שהיה לו מזה לפעמים טרדות שונות כשהוצרך להזדקק לטובת אחרים.

כשהתחיל בכתיבת הספר, השתמש אך ורק במחברת ועט בלא שום גיבוי וכדומה. והיה היום אחר שהספיק לערוך את השו"ת על כמה תורות, השאיר את השקית ובתוכה המחברת מחוץ למקווה הטהרה בשעת טבילתו, וכשחזר יוצא גילה שהשקית נגוזה ונעלמה ועקבותיה של המחברת לא נודעו...

היה זה בשבילו הרגשה קשה ביותר, אחר שהשקיע בזה כ"כ הרבה. אבל בכל זאת התחזק והתחיל מחדש את העבודה על המשך התורות. והנה תקופה אח"כ נאבדה המחברת השניה ולא נודע איה מקומה.

בשלישית היה זה בעת אחד מנסיעותיו התכופות לציון רבינו באומן, כשבאותה נסיעה נסע שלא כהרגלו מאיזה שדה-תעופה נידח, ובהיכנסו לבית הכבוד השאיר את השקית בחוץ. בחזרתו גילה שאף מחברת זו הלכה לה לדרכה, מבלי להשאיר סימנים כלשהם למקום הימצאה. כשאף באגף האבדות אמרו לו שאם היה זה מזוודה שלמה היה על מה לדבר, אבל שקית בודדת הרי היא כמחט בערימת שחת...

אבינו ז"ל הרגיש אז שזה למעלה מכוחותיו. מילא פעם אחת, אבל שלש פעמים?! בהגיעו לציון שפך ליבו כמים באמרו לרבינו: יתכן באמת שאיני ראוי להתעסק בדבר גדול כזה וא"כ אני מרים ידיים, אבל אם אני הוא זה שצריך לדאוג להוציא ספר זה לאור עולם אזי איני מסוגל למעברים כאלה.

והנה באותו שבוע ארע הבלתי יאומן. במקווה הופיע פתאום

מודעה, שכל האבדות של התקופה האחרונה נמצאים בחדר מסוים, ואחר בדיקה קצרה גילה שם אבי את מחברתו האבודה. אחר כך, פגש איזה ידיד את אבי, ואמר לו שמצא מחברת הנושאת את שמו, ואכן היתה זאת המחברת השניה. ובאותו שבוע קיבל אבינו טלפון מאגף הניקיון מאותו שדה תעופה נידח, באמרום שהם מצאו מחברת עם מספר הטלפון שלו!

כך בשבוע אחד קיבל אבינו שלש אבידות מכל קצוות תבל מעל לדרך הטבע ומעבר לכל הגיון!!!

הוא ראה בכך רמז משמיים שמעשיו רצויים, ואכן נכנס לזה בכל אונו ומרצו עד שזכה להוציא מן הכוח אל הפועל ולגמור העניין.

"אני כמו 'נפטר' למשך שבועיים!"

אבינו החל להתעסק בכתיבת הספר בשנת תשע"א, כבר אז אמר שלגודל מעלת ספר כזה אינו יודע אם יזכה להוציאו לפועל, ואכן במהלך כתיבתו ועריכתו צצו עיכובים שונים ומשונים כל פעם מסיבה אחרת.

ב'בין הזמנים' של חודש אב בשנת תשע"ט. אחר שהבין אבינו שהמניעות משתרגים על צווארו, ואם לא יעשה מעשה אין יודע עד מתי ימשך הענין, בפרט שאז כבר אחז ממש לקראת השלמת הספר. לכן החליט שאת השבועיים של 'בין הזמנים' שאז פטור הוא מעול הישיבה שבניהולו, מקדיש הוא אך ורק להשלמת ספר זה. הוא כינס אותנו-ילדיו, ואמר לנו במילים אלו: 'אני כמו 'נפטר' בשבועיים הקרובים, אל תדברו איתי שום דבר שאינו נוגע לעבודת ה', עד שאני מסיים את כתיבת הספר!'. יום יום במשך שבועיים הוא היה יוצא בבוקר לביהמ"ד עם שקית ובתוכו מעט אוכל, עט ומחברת, וחוזר רק לקראת ערב. ואכן אחר שהשקיע בזה את רוב זמנו וכוחו, זכה לגמור את הבסיס והיסוד של כל הספר!

אחר כך נצרכו רק כמה הגהות ותיקונים. עד שבחודש חשוון, חודשים ספורים לפני פטירתו, זכה לסיים לגמרי את כל הספר.

חשוב לציון שבחסידי ה' זכה ר' משה לסיים את כתיבת השו"ת על כל הספר כולו, ואחר סידורים טכניים נחוצים אנו מתכננים להדפיס בקרוב את שאר הכרכים על כל התורות בליקוטי מוהר"ן על שני חלקיו, בנוסף לכרך א' שכבר נדפס.

כי אכן, על אף גודל העניין, ועל אף שהרגישו בחוש שהשטן נשכב לאורך ולרוחב שלא לאפשר הוצאת ספר קדוש זה לאור, אבל בגודל מסירות נפשו של אבינו ורוב תפילותיו, זכה לברך על המוגמר ועלתה בידו כתיבת כל הספר בס"ד.

כמו פיצוהים...

בנו ר' נפתלי בוחר לסיים את הראיון בסיפור מיוחד ביותר: באחת השבתות שהיתי בעיר ביתר ניגש אלי שם יהודי יקר, וכשהוא שמע שאני בנו של מחבר הספר 'פניני נצח' הוא כמעט צעק עלי: 'איפה הייתם עד עכשיו?!... הוא סיפר, שהוא עובד כקופאי בדלפק בצרכניית מזון, והוא משתדל ללמוד כמה שיותר ליקוטי מוהר"ן.

"פעם - הוא אומר - הייתי לומד 'ככה-ככה', אבל מאז שיש לי את 'פניני נצח'. זה כמו לפצח פיצוחים... עוד תורה ועוד תורה, זה הולך... זה נוסע... תגיד לי, איפה הייתם עד היום?!"

הודות לתרומת התורם היקר, בתי כנסיות וישיבות החפצים לקבל את הספר בחינם, וכן מי שרוצה לסייע במלאכה קדושה זו, ולכל ענייני הספר ניתן לפנות ל: 0548515794

שיחור

בכל נפלאותיו

כאשר אנו נזכרים בדברי רבינו הקדוש על כך שיום טוב הוא הגלות הרצון וביטול הטבע, אנו מוצאים כדוגמא מוחשית על יחיים שמעל לטבע את הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלאמכר שליט"א ששוחק לנבואות הטבע. ואחרי ארבעה אירועים מוחיים, ומסע ארוך של טיפולים כימותרפיים, כשכבר ראה למול עיניו את מלאך המוות וכמעט שיכל לו, זכה לחזור לחיים המלאים בעבודת ה' | שיחור בכל נפלאותיו

בן ציון ירושלמי

ביה"ח מומירול בארה"ב

רוח איש יכלכל מחלהו

< בתחילת השיחה אנו מנסים להבין, איך ייתכן שאדם שעבר כ"כ הרבה, וראה למול עיניו את מלאך המוות יותר מפעם אחת, שואב את הכוחות לעמוד בגבורה, ולהמשיך בחיים מלאים בתורה ועבודה כאילו כלום לא קרה? >

ר' בנימין: לפני עשרים ושתיים שנים היה לי גידול בצורה מסוימת, ועל פי רוב לא שורדים דבר כזה רח"ל. אחר כך היו לי ארבע פעמים 'אירוע מוחי', וכבר באירוע הראשון הרופאים טענו שאני הולך למות, הם נתנו לי רק כמה ימים לחיות, ואז חשבתי לעצמי על מה שאמר הסטיפלער לאחד שהרופאים קבעו לו זמן קצר לחיות, והוא חיזק אותו ואמר לו: ניתנה רשות לרופאים לרפאות (ברכות ס.), אבל לא לומר דעות.

אני לא יודע בזכות מה אני חי אבל כנראה שבשמים גזרו שאחיה, כמו ששלמה המלך אמר (משלי י"ח, י"ד) רוח איש יכלכל מחלהו.

בדרך לטיפולים באמריקה ליווה אותי אחד מחבריי לצוות בישיבה בה לימדתי באותה העת קראו לו ר' אליהו ווייס והוא אמר לי תזכור את הפסוק 'רוח איש יכלכל מחלהו'. זה תפס אותי מאד שהרוח חיים של האדם בעצמה יכולה לרפאות אותו. למדתי את כל הפירושים על הפסוק וראיתי שרבינו יונה אומר על זה, שאפילו אם נחסר לאדם איבר, רוחו יכולה גם לכך.

העקשן יצליח

< ישנם הרבה רעיונות של התחזקות בפרט בספרי רבינו, אך מהיכן לוקחים את הכוחות ליישם את זה למעשה, ובאמת לחיות עם זה? >

ל אחר ששומעים את הסיפור של הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלאמבר שליט"א מיקירי אנ"ש בירושלים עיה"ק, אי אפשר לעמוד בשוויון נפש. הכוח לעמוד מול מלאך המוות פעם אחר פעם ולהמשיך בחיים כרגיל הוא כוח מופלא, ואפשר לשאוב ממנו כוחות לזמנים קשים. ר' בנימין התמודד ל"ע עם גידול בראש וארבעה אירועים מוחיים ה"י, שהאחרון שבהם קרה ממש לאחרונה בערב פסח. מיד כששמענו את סיפורו המיוחד של ר' בנימין ידענו שאנו מוכרחים לשוחח איתו ולשמוע את הסיפור המלא מכלי ראשון.

ר' בנימין קיבל אותנו בהארט פניו הידועה, לשיחה רווית אמונה והתחזקות הנובעים ממעינו של הננמ"ח. אחרי השיחה הרגשנו שאם אחר מאורעות כאלו שייך עדיין לנסות לעבוד את ה', להתפלל בכוח ולהתנהג כרגיל. א"כ מה נענה אבתייהו, אין לנו יותר תירוצים!

ר' בנימין מבקש להקדים: הסיבה בגינה ביקשתי לערוך את השיחה עם 'אבקשה', היא בגלל הניסים והנפלאות שעשה עימי ה' יתברך מיום היותי על האדמה עד היום הזה, לקיים את המצוה 'שיחו בכל נפלאותיו', לפרסם את הניסים ולהודות עליהם. הרה"ג ר' שמואל אליעזר שטרן שליט"א מבני ברק שאל אותי כבר לפני עשר שנים: מתי תוציא את ספר תולדות החיים שלך, כדי לקיים 'שיחו בכל נפלאותיו', שאדם חייב לפרסם ניסיו? בזמנו אמרתי לו: עדיין לא הגיע הזמן. אבל לפני חודש כאשר הוצאתי את השיחות שדיברתי לבחורים בספר, אז הוא שוב אמר לי 'דבר ראשון תוציא את קורות חיך'. ב"ה כעת יש לי ההזדמנות להוציא את זה לפועל.

ברוך ה' יצאתי מזה. בביה"ח

לא האמנתי לו רק לאותו אחד שהסתבך. לאחר תקופה כשקרה לי מה שקרה, התחלתי להתבונן במה אני לא בסדר, והבנתי שאני צריך לבקש מחילה ממנו, התקשרתי אליו וביקשתי ממנו מחילה, הוא מחל לי, וזמן קצר אחרי זה מתקשר אלי הרב פירר, ואומר לי: "קבעתי לך תור לטיפולים באמריקה!" ראיתי בחוש שמייד כשתיקנתי מה שהיה צריך לתקן התחילו העניינים להתקדם לטובה.

נסעתי לחוץ לארץ, זה היה בערך בחודש אדר. כשהגעתי לאמריקה פגשתי ידיד שלי ששנתיים קודם לכן רצו הרשויות לכלאו בבית הסוהר, ואז נסעתי יחד אתו לעורך דין וביקשנו ממנו שישכנע את השופט שמכיוון שזו פעם ראשונה שיסתפק בעבודות שירות. ישבתי שם עד שלוש בבוקר בשביל זה, זה היה בליל בדיקת חמץ, אבל סברתי שפדיון שבועיים קודם, וב"ה זה הצליח ולא הושיבו אותנו בכלא. עכשיו, כשראה אותי באמריקה מיד הזמין אותי להיות אצל הוריו.

בצר הרחבת לי

נסעתי לבית חולים 'מוני ריל' לד"ר שאה לבדוק כיצד לבצע את הניתוח. כבר התחילו לעשות לי סימנים היכן צריך, ואם היו עושים לי ניתוח זה היה משאיר צלקות שזה סבל כל יתואר לכל החיים, אבל בחסד ה' הרופא אמר שמספיק הקרנות. היה שם אחד בשם ד"ר זסלבסקי שהיה תלמיד חכם גדול וקיבל היתר הוראה מר' משה פיינשטיין ז"ל, והוא היה זה שהיה אמור לעשות לי את ההקרנות. אך באותה העת הוא היה אמור לנסוע לנופש בשוויץ לשבועיים, ובהשגחה פרטית בדיקת כשאני יושב עם המלווים שלי ושומעים את הידיעה הזו עבר שם ר' לייזר גולדוואסער שהוא אחד העסקנים הגדולים שם, והמלווה שלי ניגש אליו ושאלו אם אפשר לדבר אתו כמה דקות? הוא ענה

קראו לי כמה פעמים לחזק חולים ודיברתי איתם את הדיבורים שחזקו אותי אבל זה לא כל פעם עזר להם, ב"ה משמים נתנו לי את העקשנות להתחזק, כמו שרבינו אומר (תורה מח ח"ב) שצריך להיות עקשן גדול בעבודת ה', וכמו שאמר הגר"א 'העקשן יצליח', במשך תקופה ממושכת זיכו אותי מן שמיא להשקיע כוחות בתפילה, ובוודאי שזו הזכות שעמדה לי. לא היה לי קל ולקח לי הרבה זמן להיכנס לעבודת התפילה, כשהייתי בחור הייתי מתפלל שחרית בכעשרים דקות, פעם התעוררתי ורציתי להתחיל התפלל מילה במילה ואט אט הגדלתי את זמן התפילה יותר ויותר, בתחילה עשרים וחמש דקות, אחר כך ארבעים דקות, הייתי רושם לעצמי כל יום כמה זמן התפללתי שחרית, עד שהצלחתי להגיע לחמש שעות, זו הייתה עבודת נמלים...

בתחילה היו לי ימים שלא היה לי שום חיות בתפילה, אולם אחר כך נפתחה לי כזו קרבת אלוקים נפלאה בתפילה, עד היום אני מרגיש אותה. כמובן שלא כל יום, הרי אני מאד חלש, בוודאי שזו רק מתנת אלוקים, כי הרי 'מותר האדם מן הבהמה אין', וכאמור, זה הגיע עם הרבה עקשנות. גם בעניין הלימוד בימי בחרותי לא הייתי יכול ללמוד יותר מרבע שעה, אז עדיין לא היה 'ריטלין'... והתעקשתי להגדיל את זמן הלימוד, והגדלתי, עד שהגעתי למצב שיכולתי לשבת באותו מקום שבע שעות וללמוד... השתדלתי אפילו שלא לשתות כדי שלא אצטרך להתפנות ולהפסיק את הרציפות.

כח התפילה

אני בטוח שהישועה בוודאי הגיעה בכוח התפילה. היה לי חבר שהיה שייך לחסידות מסוימת ואחר כך התקרב לברסלב, הוא סיפר לי שקודם שהתקרב לברסלב הייתה לו בת שחלתה במשך חצי שנה ולאחר מכן נפטרה רח"ל, הוא אמר לי במילים אלו: "אם הייתי אז חסיד ברסלב, היא הייתה חיה עד היום הזה!!", אני מאמין שבכוח התפילה היא הייתה נשארת לחיות, אבל אז לא ידעתי את כוח התפילה...". הכוח של התפילה שמקבלים בברסלב הוא כח עצום. אני לא אדמו"ר, אני לא בעל מופת, עשיתי בתמימות ופשיטות מה שרבינו אומר להתפלל קודם גזר דין ואחר גזר דין (תורה ה') וכל אחד יכול.

"הרב קנפלמכר מבני ברק"

אם תוכלו לתאר לנו את השתלשלות העניינים, בכדי שנוכל לקחת מכך חינוך למעשה?

הכל התחיל בחודש חשוון תש"ס, כאב לי האוזן והלכתי לרופא, הוא נתן אנטיביוטיקה אך הכאב לא פסק. לאחר מכן נתן לי הרופא תרופה חזקה יותר וזה גם לא עזר. אז הלכתי לעסקן הרב אלימלך פירר, והוא שלח אותי ל'שערי צדק', שם גילו שזה גידול. ממש הלכתי ל'תל השומר' שם גילו שזה גידול ממאיר, והם המליצו לעשות ניתוח. נסעתי להתייעץ עם האדמו"ר מאמשינוב שליט"א, והוא אמר שהוא ידבר עם הרופא, אני לא יודע איך הוא השיג אותו, אבל הוא שאל את הרופא, כמה ניתוחים כאלו עושים כאן? והרופא אמר ארבעים בשנה, ומכיוון שבאמריקה עושים ארבע מאות ניתוחים כאלו בשנה יעץ לי האדמו"ר שאסע לחוץ לארץ.

בתחילה לא רצו לגלות לי מה קורה באמת, אז הלכתי לד"ר זומפער ואמרתי לו, אני מהמוות לא מפחד, תאמר לי מה כתוב אצלכם שיש לי. והוא אמר לי שהמצב בכלל לא פשוט.

אספר לכם סיפור שהוכיח לי בחוש שיש דין ויש דיין. הגיע אלי אדם אחד שהסתבך בנושא מסוים וסיפר לי על פלוני שהוא סיבך אותי, אני האמנתי לו ופניתי לאותו אחד, ואילו הוא בכה לי בטלפון ואמר לי שזה לא הוא וזה לא נכון. אך אני בתמימותי

שאין לו זמן, אבל אז הוא אמר לו: "ר' בנימין זאב קנפלמכר נמצא כאן". העסקן הופתע: "קנפלמכר? הרי אני מכיר אותו מבני ברק!" ומיד הוא ניגש אליו כששמע שהרופא נסע לנופש, מיד התקשר אליו ואמר לו "יש כאן חולה שהוא חבר שלי תבוא לטפל בנו!" וב"ה הוא הגיע במיוחד לאותו בית חולים בו הייתי, ואף סידר לי חדר מיוחד שם יטפל בי.

לפני שהתחיל הטיפול אמרה המזכירה שלא מתחילים את הטיפול אם לא מסדרים את כל התשלום מראש, כי אחרי זה יכולים לברוח בלי לשלם, התקשרנו לכמה חברים וכל אחד נתן סכום עד שבאותו יום נאסף כל התשלום, אחר כך שמעתי על אחד מאלו שתרמו לי, ר' רפאל קנפלר ע"ה, אח של מחותני ר' אלכסנדר שתרם עשר אלף דולר בשביל הניתוח. תקופה לאחר מכן הוא פשט את הרגל והתעצב מזה מאד, אמרתי לו שאני רוצה להחזיר לו את הכסף, הוא אמר, מה שנותנים לא לוקחים חזרה. באותו זמן ראיתי גם את החן והחסד שיש אצל כלל ישראל. מישהו הביא לי עשר אלף דולר ואמר, זה לא לבית חולים, זה למה שאתה רוצה. ואכן קניתי בזה כל מיני מכונות של כלי אומנות שאני צריך לאומנות שלי.

ההכנות להקרנות החלו. הסדר היה ששמים לי מסכה על הפנים ומחברים את הראש שלי עם ברגים כדי שלא אזוז מילימטר, והרגשתי שאני פשוט לא מסוגל. הציעו לי לקחת 'מורפיום' (חומר הרגעה) כדי שלא ארגיש, אך אמרתי שאני לא צריך, ביקשתי רק שיביאו לי את הניגונים של ליל שבת של ויז'ניץ וזה יעזור לי להסיח דעתי, וכך עשו, השיגו לי את הניגונים האלו וכך קיבלתי את ההקרנות, ההקרנות עצמם זה רק עשרים דקות כל יום, אבל ההכנה לוקחת יותר זמן ה"י.

אחי שאל אותי אם אני רוצה שהוא יספר לאמי שאז הייתה בחיים כדי שתתפלל עלי, כי תפילות של אמא זה משהו מיוחד, לא רציתי לצער אותה ואמרתי שלא יספר לה, כי יש לי הרבה תפילות של חברים, והיא באמת לא ידעה. אפילו אחרי האירוע המוחי שמאז כבר נהיה קשה לי ללכת, גם אז לא סיפרתי לה, וכשהייתי בא לבקר אותה, הייתי משאיר את המקל בחדר מדרגות וכשנכנסתי הייתי מתיישב מיד כדי שהיא לא תקלוט, וב"ה היא לא ידעה מכלום עד שהיא נפטרה.

בשבת הראשונה שהייתי שם במהלך הטיפולים

בחדרו בביתו בעת חוליו

הקשים, הייתי ביום שישי בחנות וראיתי אנשים קונים פיצוחים וממתקים לכבוד שבת, וחשבתי לעצמי במר לבי: מה הם חושבים, חיים פה לעולם? ואז נשברתי ממש, והנה בשנתי אני חולם שאני רואה את אבי ע"ה. אף פעם לא ראיתי אותו חוץ מאותו הפעם, והוא אומר לי, "מה אתה דואג? אתה עוד תחיה שנים רבות!" התחזקתי מכך מאד וירדתי לחנות וקניתי הרבה דברים ובשפע, המלווה שלי מסתכל עלי, ואני מרגיש שהוא חושב לעצמו שמי יודע כמה זמן עוד אחיה ואני קונה לי דברים להרבה זמן, מיד הפניתי את ראשי אליו ואמרתי לו: "אני יודע מה אתה חושב, אבל אני עוד אחיה אחריו! איך וועל דיר איבערלעבן!"

אחרי כמה ימים התקשרתי לבני ר' פנחס ואמרתי לו: "אני מרגיש שאתה מפחד שתשאר חלילה בלי אבא, דע לך שאחזור הביתה בריא ושלם לשנים רבות בעז"ה!" וכששאל אותי, מאיפה אני יודע, אמרתי לו שחשתי בתפילה שאשאר בחיים. התפללתי גם שיישאר לי הזקן והפאות וה' עשה לי נס שזה נשאר, הרי אנו אומרים כל יום בתפילה: "כי אתה שומע תפילת כל פה".

אט אט
הגדלתי
את זמן
התפילה
יותר ויותר,
בתחילה
עשרים
וחמש
דקות, אחר
כך ארבעים
דקות,
הייתי
רושם
לעצמי
כל יום
כמה זמן
התפללתי
שחרית, עד
שהצלחתי
להגיע
לחמש
שעות,
זו הייתה
עבודת
נמלים

בשמחה תמיד!

פעם אחת באו כמה רופאים לבקר אותי, והם חשבו לעצמם שעכשיו הם הולכים לראות איך נראה אדם כמה ימים לפני שהוא נפטר, ואז הם ראו אותי בכזה שמחה, אז הם אמרו לא כך נראה אחד שהולך למוות, אנחנו רוצים להביא אותו למחלקה שלנו, כדי שהחולים הגויים ילמדו איך אפשר לשמוח בכל מצב. אמר להם ד"ר זסלבסקי, "חבל לכם. לשמוח ככה, יכול רק יהודי!" נהיה מזה קידוש ה' גדול. התקיים בי במלואו הפסוק 'כי בשמחה תצאו' שעל ידי השמחה יוצאים מכל הצרות והמחלות. השמחה שהיה לי זה ממש מתנת אלוקים. גם הפסוק רוח איש יכלכל מחלחו ליווה אותי לכל אורך הדרך.

הייתי אז בבורו פארק. התגוררתי אז אצל משפחת פישר הייתי קם כל יום לפנות בוקר הולך למקווה ומתפלל ותיקין ובשעה תשע היו לוקחים אותי לבית החולים. היו שם יהודים יקרים בעלי חסד שהיו דואגים להסעה בכל יום! הם היו מסדרים ששום חולה לא יצטרך לנסוע במונית, והיו מחכים לי עד שאגמור את הטיפול ואז לקחו אותי בחזרה. אף פעם לא הייתי צריך לנסוע ברכבת או במונית! הם גם היו מביאים לי אוכל מבושל מידי יום.

מכיוון שבבית חולים ישנם מכשולות רבים ברוחניות רציתי מיד אחר כך ללכת למקווה, קיבלתי מפתחות של מקווה וכל פעם אחרי הטיפולים הייתי הולך למקווה.

חוץ מההקרנות עברתי גם טיפול כימי, ולכן לפעמים שהייתי זמן ארוך בבית החולים, פעם אמרו לי שלא כדאי לי לשהות הרבה בבית חולים, כדי לא להידבק ממחלות אחרות הדבוקים לקירות שם, מיד אמרתי למלווה שלי שאנו נוסעים הביתה. ושם אמרתי לו שכדי שלא אתנוון ח"ו אנו צריכים לצאת קבוע לנסיעה באופניים, בתחילה היה לי קשה, יכולתי לנסוע רק שלוש מטר, אחר כך עשר מטר, עד שכבר יכולתי לנסוע רגיל.

אחר כך סידרו לי דירה פרטית, ושם גם היה לי חדר

ר' בנימין זאב על הקלנועית באומן

הניח לי בתרדמתי תפילין. הרה"ח ר' יהודה לייב פראנק ז"ל

ואז הם ראו
אותי בכזה
שמחה, אז
הם אמרו
לא כך
נראה אחד
שהולך
למות,
אנחנו
רוצים
להביא
אותו
למחלקה
שלנו, כדי
שהחולים
הגויים
ילמדו איך
אפשר
לשמוח
בכל מצב.
אמר
להם די"ר
זסלבסקי,
"חבל לכם.
לשמוח
ככה, יכול
רק יהודי!"
נהיה מזה
קידוש
ה' גדול

לאומנות של גילוף כלי העץ שבה אני מתעסק. לקראת פסח בני ביתי הגיעו להיות אתי, ובליל הסדר הזמינו אותי כל מיני חברים אבל היה לי הכרת הטוב למשפחת פישר ושם הייתי בליל הסדר, שם ראיתי תמימות יהודית, כשהגיעו ל"מה נשתנה" בעל הבית ר' משה טוביה ע"ה השתיק את כולם ואמר שכאן מבקשים מה' מה שרוצים כמו שנאמר 'וכאן הבן שואל' (פסחים קט"ז.), הוא סגר עיניו לדקות ארוכות כשהוא מבקש את בקשותיו מהשי"ת.

חג השבועות היה אז ביום ראשון ושני, ולכן אמרו לי שאני צריך לבוא ביום שני שהוא יום טוב שני עם רכב של גוי. חשבתי לעצמי: "מה, אסע ביום טוב?" שאלתי רב והוא אמר לי: בוודאי שמותר. ואכן הגעתי עם השטריימל ביום טוב שני, כמובן שהנהג המתין לי מחוץ לעיר.

ההקרנות היו מפורים עד אמצע תמוז, ואחר כך נשארתי קצת לביקורת עד אחרי תשעה באב, ומכיוון שהכרטיס חזור שרכשתי היה חודש אחרי טיסת ההלוך שהיה באדר כי חשבתי שזה ייקח קצת זמן, ביקשתי מהבית חולים שיכתבו לחברת התעופה שעברתי הקרנות ושיתחשבו בי ויתנו לי לחזור אף אחרי הזמן, הראנו זאת לפקידה ובקשנו שתדבר על זה עם המנהלת, ה' עזר שהתעורר בה הרגש היהודי והיא הסכימה לתת לי ולמשפחתי לחזור. היה לי גם עשר מזוודות מכל הכלים והמתנות שקניתי שם... וגם זה עבר בשלום ב"ה, כשחזרתי עשו לי החברים סעודת הודיה במודיעין. כשאח שלי ראה אותי איך שנשאר רק רבע מהזקן הוא כמעט התעלף. אמרתי לו: ברוך ה' שאני בכלל חי.

כך ברוך ה' יצאתי מהמחלה לגמרי. והדבר היחיד שהשתנה אצלי הוא עניין האוכל. שכיום אני יכול לאכול רק רבע ממה שהייתי אוכל, ובמקום בעשר דקות זה לוקח חצי שעה. בזמן ההקרנות לא יכולתי לאכול כלל רק שתייתי משקה שמורכב בו כל הוויטמינים שהגוף צריך, וגם את זה בקושי הייתי שותה.

הרופאים רצו שאחזור כל שנה לבדיקות, שנה אחרי זה נסעתי, ומשראיתי שזה בסדר, לא הגעתי שוב, רבינו הלוא אמר לא ללכת בכלל לרופאים, מספיק מה שהייתי.

השגחה פרטית

הרופא שאל מה אתה עדיין חי. עם העסקן ר' ישראל גולדווסר

עד שזכיתי להתפלל חמש שעות רצופות. בצעירותו

למעלה מדרך הטבע

ר' בנימין מספר על הנס המופלא מעל לדרך הטבע שהתרחש עימו ממש לאחרונה:

השנה, בערב פסח תשפ"ב, היה לי אירוע מוחי, ובני רצה לקחת אותי לבית חולים, לא הסכמתי בשום אופן, אני כבר לא סומך על הרופאים, אמרתי: בבית חולים בודאי יהרגו אותי, ואם אני צריך למות אני רוצה למות בבית. באמת הרגשתי שאני הולך למות, אמרתי לבני ר' יוסף, שאני לא מסכים בשום פנים ואופן שיספידו אותי, ואם יהיה מישהו שיהיה 'אויבער חכם' ויתרן את עצמו להספיד אותי נגד רצוני בכל מיני תירוצים, אני אתנקם בך, מה אני צריך שיטענו וידקדקו איתי בשמים על מה שאומרים עלי בהספד? וכשבני שאלו אותי, אם כן מה נעשה בשבעה, אם יבואו וירצו לשמוע מאיתנו עליך? אמרתי להם, על זה אני בכלל לא מדבר. פשוט הייתי בטוח שהלוויה תהיה בערב פסח ואז בכלל לא ישבו שבעה.

ברוך ה' אט אט נרגעתי, ורק ההליכה נעשתה קצת קשה יותר, אמרו לי במשפחה, שכדאי לעשות 'ליל הסדר מהיר' בבית, אך אני ביקשתי להיות בבית בתי כבכל שנה, ואכן לקחו אותי לשם, את תפילת מעריב התפללתי במיטה, אבל אחר כך הצלחתי לערוך את הסדר יפה, ואף לומר פירושים על כל קטע, הצלחתי לסחוב עד שלוש בבוקר, אחר כך נחתי שם ובבוקר כבר הלכתי להתפלל במניין שני בשול, הרופא שבא לבדוק אותי בערב פסח התפלל ג"כ בשול, וכשראה אותי הוא אמר לי בפליאה: "מה אתה חי?"...

בעזרת ה' מאז המצב השתפר עוד יותר עד שהרגשתי כבר ממש כרגיל, הרגשתי שאני מוכרח לספר את הניסים שקרו עמי, להודות ולהלל לשמו הגדול שהיה עימי בכל ימי חיי מעודי ועד היום, האמונה שיש מנהיג לעולם כל כך מוחשית אצלי, כי אני רואה עין בעין את חסדי ה' בחוש, ממש כמו שאני מרגיש ורואה את השולחן שלפני.

אחרי חמש שנים בתשס"ה כשהייתי באמריקה נסעתי ברכב לקבר של הרבי מריבניץ ושם הרגשתי סחרחורת, מיד התקשרתי לר' אברהם וואלדיגער וביקשתי ממני שיבוא אלי עם שני נהגים לאסוף אותי עם הרכב שהיה אתי, ומיד התקשרתי לסוכן לקנות כרטיס לחזור לארץ. כשהגעתי לשדה התעופה אמרה לי הפקידה שאני לא רשום בטיסה. ה' עזר ובדיוק היה שם חסיד טאאש ששם משפחתו פעקעטע, הוא אמר לי ללכת לצד ודיבר עם הפקידה שתרשום אותי בטיסה, היא כנראה הייתה מחסידי אומות העולם והסכימה. למפרע התברר שזה היה ממש נס בשבילי, כי זה היה ביום חמישי, ובמוצאי שבת אחר הבדלה פתאום הרגשתי סחרחורת והרגשתי לא טוב התקשרתי לבני ר' פנחס, הגיע רופא ואמר שיש לי אירוע מוחי, ולקחו אותי לבית חולים, וזה היה נס שהאירוע היה בארץ ולא בחוץ לארץ, כי פה בארץ יש לי הרבה חברים, מאות אנשים הגיעו לבקר אותי וזה ממש עזר ליחס של הרופאים שהתפלאו מריבוי המבקרים...

הייתי בבית החולים כל השבוע, ובליל שבת בסוף השבוע הראשון בני ר' פנחס היה אצלי ועשה קידוש, וכשטעמתי מהקידוש איבדתי את ההכרה. ביום ראשון היה חג השבועות, ואני התעוררתי רק ביום שני בלילה. היה לידי ר' דוד גרינוולד הוא התקשר לבני ר' פנחס ואמר לו 'אביך התעורר'. כשהתעוררתי הייתי מוקף בהרבה מכוונות, מכוונת הנשמה ועוד, כתבתי על פתק שאני רוצה ניגונים של שבת שאני אוהב, ניגנו לי, הביאו לי כל יום כלי נגינה, והיו מנגנים הרבה.

כשהגיע המחנות שלי הרה"ח ר' חיים יהודה לייב פראנק ז"ל לבקר אותי, אמרתי לו שכואב לי שעבר עלי יום אחד ללא הנחת תפילין, כי מהבר מצוה לא עבר עלי יום ללא הנחת תפילין, אבל הוא הרגיע אותי כשסיפר שהוא הניח לי כשהייתי ללא הכרה, ככה אני יודע שב"ה אפילו אז לא הפסדתי הנחת תפילין.

גם אחרי שהתעוררתי היה לי קשה לתפקד והיו צריכים להעביר אותי להדסה הר הצופים למחלקה שיקומית. היה לי קשה ללכת, לכתוב כלל לא יכולתי, התפללתי לה' שאני מוכרח לכתוב, כל חיי אני כותב, בלי כתיבה אין לי חיים, ואכן כח הכתיבה חזר לי לגמרי, וב"ה אני כותב היום ממש כמו שכתבתי לפני זה.

כאשר בקושי יכולתי ללכת, מדי פעם הייתי באמצע הלילה מתקשר ואומר לבני ר' פנחס, "בא אלי עם רכב!" הייתי מחליף את בגדי בית החולים לבגדים רגילים, איך יכולתי אני לא יודע, ואז בני היה לוקח אותי עם עגלה לרכב, והיינו נוסעים הביתה. הגעתי הביתה והייתי אומר לרעייתי, "באתי לבקר אתכם!", ואז היינו חוזרים חזרה לבית החולים. ב"ה שאף אחד לא שם לב.

אט אט לימדו אותי ללכת, וכשכבר הצלחתי ללכת עם הליכון, הרופא אמר שבהמשך אצטרך ללמוד ללכת עם מקל. מיד כששמעתי את זה ביקשתי שיביאו לי מקל, והתחלתי ללכת עם מקל, כשהרופא ראה זאת הוא התפלא, "מה אתה מזדרז?!", אבל אני הייתי עקשן ולא היה לי זמן. לפני כן הייתי יכול לרוץ כמו אריה, אבל ברוך ה' אני חי.

ה' עזר לי וראיתי בחוש כמה פעמים שהתפילה שלי פועלת, למשל, פעם הייתי צריך ממישהו טובה והוא לא רצה לעשות לי, נכנסתי לחדר והתפללתי וצעקתי לה' כמו שרבינו הקדוש לימד אותנו, ואז הוא התקשר אלי וסיפר שקרה איתו איזה סיפור, והוא הרגיש שזה רמז משמיים שהוא צריך לעזור לי והוא כעת הולך לעשות מה שביקשתי.

אך אף פעם לא התפללתי שאהיה בריא יותר ממה שאני, אז מה אם אני לא יכול לרוץ ולבלוע רגיל, לא נורא, נהייתי מספיק בחיים, אם יאמרו לי בשמים שאני צריך לקבל גיהנום, אומר, שכבר היה לי בעולם הזה, ולמה מגיע לי פעמיים...

אחר כך היו לי עוד שני אירועים מוחיים אחד בתשס"ח ואחד בתש"ע, אך הם לא השפיעו עלי ב"ה.

סדר לימוד ביי חצות הלילה
אין היכל הציון הקדוש

ליבשאפט צו תורה

וואס מיינט התמדה? ווי אזוי באקומט מען אהבת התורה? דער וועג פון שיחה ע"ו אויף למעשה? וואס העלפט לימוד הנגלה אויף דער התקרבות צום הייליגן רביין? | א קלארקייט אין לימוד התורה על פי דעת רביה"ק אין א ספעציעלע פאנעל פון 'אבקשה' מיט **הרה"ג ר' שלום מייקאף שליט"א**, **הרה"ח ר' נתן פישער שליט"א**, און **הרה"ח ר' מאיר משמתי שליט"א** | **דרכי נועם**

איבער געזעצט אויף די אידישע שפראך דורך: שמעון י. הלוי

הרה"ג ר' מאיר משמתי שליט"א

הרה"ג ר' שלום מייקאף שליט"א

הרה"ג ר' נתן פישער שליט"א

שורות, דער מענטש איז נישט גענוג קלאר וואס דאס טוהט אים צוגעבן?! (איבערהויפט ווען מען לערנט זאכן וועלכע זענען נישט ממש נוגע אויף למעשה).

רבי נתן: מען זעהט אין די לעצטע יארן פאר ראש השנה, ובפרט צוויי יאר צוריק ערב ראש השנה שנת תשפ"א, ווי טויזענטער אנשי שלומינו, ברסלב'ער חסידים, האבן זיך ארויסגעלאזט מיט כל מיני טירחות און מוטשענישן, געבראכן פילע מניעות, און אפגעזיצן אין פארשידענע לענדער, מ'איז געשלאפן אין בעלארוס אונטערן אפענעם הימל וכו' וכו' - ממש אזוי ווי מ'זאגט ביי די תפילה פון תיקון הכללי "וטלטלי עצמי בטילטול הקשה לזכות להשתטח" וכו' וכו', און די זעלבע מיט ל"ג בעומר אין מירון, און דאס אלעס פאר איין סיבה: ווייל אז א מענטש ווייסט אז דאס איז וואס מען דארף טוהן - טוהט ער דאס.

רבי נתן ז"ל דרוקט זיך אויס אויף א פלאץ, אז מ'זעהט מענטשן מאכן חתונה זייערע קינדער מיט אלע קאסטבארע הוצאות, אפילו אויסגערופענע ארימעלייט, און די זעלבע זעהט מען מענטשן פארן צוליב פרנסה אויף כל מיני ווייטע מקומות. דאס אלעס איז נישט 'קאלירפול' און נישט 'אינטערעסאנט', סך-הכל ווייסט ער אז דאס מוז אזוי זיין. די זעלבע איז ביי די תורה הקדושה, אז דער מענטש ווייסט און פארשטייט אז דאס איז זיין לעבן ברוחניות, און אויך בגשמיות, אזוי ווי חז"ל זאגן "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ", לערנט ער אפילו אן 'פיהלן' די אינטערעסאנטקייט דערפון.

בלייבט נאר די שאלה: ווי איז מען טאקע זוכה צו שפירן אז דאס איז מיינ חיות. און די תשובה איז: א. תורה ותפלה. לערנען וועגן די חשיבות פון תורה, צב"ש אין ספר המדות און ליקוטי עצות ביי דער ערך פון 'תורה'. ווי אויך בעטן אסאך דעם אייבערשטן, אזוי ווי די גמרא (מס' תמורה) דרש'נט דעם פסוק "ויקרא יעבץ לאלקי ישראל" - ער האט מתפלל געווען ביז דער אייבערשטער האט אים געהאלפן לערנען.

ב. לגבי אזעלכע סארט לימודים וואס דער מענטש שפירט נישט קיין שייכות דערמיט, אזוי

וואס מיינט דאס 'התמדה'? מיינט דאס דווקא איינער וואס קען באווייזן צו זיצן און לערנען שעות ארוכות ברציפות? וואס איז דער חילוק פון א 'מתמיד' צו סתם 'לערנען'?

רבי שלום מייקאָף: אין שולחן ערוך שטייט נישט אז מען דארף זיין א 'מתמיד'. די אלע לשונות פון די ספרים הקדושים איבער דער גרויסקייט פון 'התמדה' מיינט ביי יעדעם איינעם לויט זיין טבע. דער עיקר איז: היטן די צייט און נישט פארברענגען מיט דברים בטלים ח"ו, אזוי ווי חז"ל זאגן "ודברת בם - ולא בדברים בטלים" (יומא יט:). דערבער, אפילו איינער וואס איז נישט מסוגל צו לערנען לאנגע שעות רצופות, ער מוז אמאל אפשטעלן און אפרוהען דעם מוח זיך צו 'מפחך דעת' זיין (זעה חיי מוהר"ן סימן תקל"ג), אויב ער היט די צייט - ווערט ער אויך אנגערופן 'מתמיד'.

דער חילוק פון 'לערנען' און א 'מתמיד בתורה' איז: דער 'לערנער' טוהט סך-הכל אויספירן זיינע שיעורים קבועים, אדער זיין באשטימטע צייט צו לערנען, פון די סדרי השיבה - אדער אייגענע שיעורים. דאקעגן דער 'מתמיד' טראגט אן עול פון 'שמירת הזמן', נישט קיין חילוק וויפיל ער איז שוין אנגעקומען מיט זיינע שיעורים - גייט ער נישט ליידיג, ער נוצט אויס יעדע איבריגע רגע אויף תורה.

רבי מאיר משמרת: 'התמדה' מיינט שטענדיג 'חיבור' (קאנעקש"ן) צו דער געוויסער זאך, פון דער לשון 'תמיד'. דער 'חיבור' ווערט דורך די אהבה און איבערגענומענקייט פון דער זאך, וואס דאן טרעפט מען זיך אטאמאטיש זיין פארנומען מיט דעם. אזוי ווי מען זעהט מענטשן וואס בלייבן אויף אין די שפעטע נאכט שעות מיט פארשידענע זאכן - למשל ליינען עפעס א בוך, און אויב ער מוז אינמיטן אויפהערן כדי צו עסן אדער שלאפן, אדער אפילו מיט א קלייניקייט, צב"ש בארוהיגן א קינד, שטערט עס אים זייער שטארק, ער קען זיך קוים אפרייסן, און ווארט שוין צוריקצולויפן צו זיין עסק.

די זעלבע איז מיט'ן לערנען. 'התמדה' מיינט אז ער איז באמת מחובר מיט דער זאך, ער פריידט זיך ווען ער האט א געלעגנהייט צו לערנען, און ביי א צייט ווען ער קען נישט לערנען ווארט ער שוין קוים צו קענען צוריקגיין צו דער גמרא. דאקעגן איינער וואס 'לערנט' סתם, אפילו אויב ער לייגט אריין פילע שעות אינעם לערנען, איז דאס ביי אים נאר א מיטל אנצוקומען צו זיין ציל, צו 'ענדיגן' אדער 'אנקומען' צו וואס ער דארף אנקומען, און ווען ער איז שוין ענדליך אנגעקומען, שפירט ער זיך באפרייט פון זיין עול. אבער דער 'מתמיד', אפילו אויב ער לערנט נישט בפועל אזויפיל שעות, אדער ער קען אפילו נישט באווייזן צו לערנען אזוי לאנג אויפאמאל, ער מוז ערגעצוואו ארויסגיין זיך אויסלופטערן, טוהט ער דאס נישט ווייל ער וויל זיך 'באפרייען' פון דעם שווערן עול פון לערנען, נאר אדרבה - ער וויל מיט דעם זעלבסט זיך אויפפרישן די כוחות צו קענען ווייטער ממשיך זיין צו לערנען מיט פרייד.

איינע פון די שוועריקייטן זיך אריינצולייגן אין גמרא אדער שולחן ערוך, איז די געפיל אז די וועלט איז זייער קאלירפול מיט אינטערעסאנטע זאכן, איז ווי קען איך זיך אריינלייגן אין די קליינע צעשטופטע

הונדערטער בחורים פון גאנץ אר"י אין ישיבת בין הזמנים גרייטן זיך צום י"ט מיט די תורה הזמנית

'לימוד התורה' וואס שטאמט נישט פון חשקות התורה און נעימות התורה, דאס איז פונקט ווי די חולקים אויפ'ן הייליגן רבי'ן וואס האבן זיך 'אויסגעמאלט' איינעם און קריגן אויף אים. מען מאלט זיך אויס אן אייגענעם סארט 'לימוד התורה', און אזא סארט "לימוד התורה" מאכט טאקע קאלט די השתקקות צו השי"ת רח"ל.

ווי שטימט דעם רבי'נס דרך הלימוד פון שיחות הר"ן אות ע"ו מיט די דרכי הלימוד פון די ישיבות, וועלכע לערנען גאר שטייט, און מען חזר'ט אסאך? ווער עס לערנט אין א ישיבה אדער כולל האט נאך א וועג צו קענען פאלגן דעם רבי'ן?

רבי נתן: די געדאנק פון שיחה ע"ו איז אז מען דארף זיך אפמאכן א פלאן צו 'אנקומען', ווייל אן א פלאן וועט ער טאנצן פון הלכות שבת צו הלכות מליחה און אזוי ווייטער. אין עלים לתרופה מכתב ר', און אזוי אויך אין שיחות הר"ן שטייט, אז מען דארף זיך אפמאכן אין קאפ מיט א פעסטקייט אז מ'גייט לערנען יעדן טאג א געוויסן סכום בלעטער שולחן ערוך, ביז מען וועט זוכה זיין צו ענדיגן, צום ביישפיל: דורך פינעף בלאט א טאג ענדיגט מען גאנץ שולחן ערוך אין איין יאר.

דער פשט איז, הגם די זאך פון זיך מאכן 'סכומים' פון 'אנקומען' א געוויסן שיעור, איז בעצם די פארקערטע פון התמדה בתורה, ווייל וואס טוהט מען ווען מ'האט געענדיגט דעם טעגליכן שיעור, אדער אין א טאג וואס מען קען נישט אנקומען דעם סכום. אלא מאי, דער רבי רעדט לפי די מציאות, אז מיר זענען שוואכע מענטשן, און אן קיין 'פלאן' וועט מען בלייבן מיט גארנישט. אט דאס קען מען טוהן אויך ווען מען לערנט אין ישיבה, צב"ש מען מאכט אפ ביי זיך אז איך גיי איבערלערנען די מסכתא צעהן מאל במשך דעם זמן, מיט דעם איז מען מקיים דעם שיחה ע"ו.

ווי אויך קען מען מאכן אייגענע סדרים אין סיי וואספארא לימוד, וואס דאס וועט מען לערנען אין די אייגענע צייט. יעדער קען זיך מאכן אזעלכע סדרים און פלענער און מיט דעם מקיים זיין דעם רבי'נס עצה. **רבי שלום:** ריכטיג, יעדער מענטש האט געוויס אייגענע שיעורים, און ביי די שיעורים קען ער זיך פירן ווי דעם רבי'נס וועג.

בכלל דארף מען וויסן, אפילו איינער וואס איז נישט צוגעבונדן צו א מסגרת פון א כולל אדער ישיבה, איז אויך דא לימודים וואס ס'איז נישט מעגליך צו לערנען שנעל, צב"ש לערנען שולחן ערוך אויף צו פסק'ענען, וואס דאן מוז מען לערנען די סוגיא גרונטליך, אז נישט קען מען נאך אנמאכן חורבנות ח"ו. דער רבי אליין רעדט דערפון אין ליקוטי מוהר"ן אין תורה ח', אות ר', און אין תורה ק"א, ווי שטארק מען דארף זיך מייגע זיין בעומקה של הלכה. אזוי ווי יעדער פארשטייט אליין אז א מלמד פון קליינע קינדער איז נישט שייך צו לערנען 'שנעל', ער מוז דאך אויסלערנען די קינדער דעם אופן הלימוד, שטייט און רהיג, ביז אלעס ווערט זייער קלאר. נאר דאס וואס ס'שטייט אין שיחה ע"ו, רעדט זיך פון איינער וואס לערנט פשוט אלס מצות לימוד התורה, געט אים דער רבי אן עצה וויאזוי צו מאכן געשמאק דאס לערנען, ער זאל קענען אנהאלטן דערמיט.

מען קען צו דעם צושטעלן דאס וואס דער רבי האט אליין געזאגט אויף זיין הייליג ספר ליקוטי מוהר"ן, אז ער וויל מען זאל "גיין מיט די תורות", און ס'איז דא אזעלכע וואס פירן זיך טאקע אזוי, און גייען מיט

ווי 'ורה דעה' אד"ג, איז די עצה, ער זאל נוצן זיין 'כח המדמה', למשל ווען ער לערנט הלכות טרפות, זאל ער זיך אויסמאלן לעבעדיג די כרס טחול מרה כבד וכו'. ווייל דאס וואס די וועלט זעהט אויס אזוי קאלירפול און לעבעדיג, איז פשוט ווייל די מומחים ווייסן וויאזוי אויפצואוועקן דעם כח ה'פאנטאזיע' פון דעם מענטש, דורכדעם קען ער פארברענגען שעות לאנג אויף שטותים והבלים, זאכן וואס עס איז אים בכלל נישט נוגע. דעריבער דארפן מיר זיך באנוצן מיט דעם כח אויף די קדושה. אויך איז די עצה אויף דעם, 'שמחה', אזוי ווי ס'איז מבואר אין תורה כ"ה און כ"ד, ווי מער מ'איז פרייליך וועט מען בעסער פארשטיין די חיות פון תורה.

רבי מאיר: לפי וואס מיר האבן פריער ארויסגעברענגט, ווערט זייער קלאר די יעצטיגע שאלה. ווייל אויב 'התמדת התורה' איז א רעזולטאט פון אן אמת'ע ליבשאפט צו תורה, מוז טאקע די תורה ווערן אן אמת'ער אינטערעס, הגם עס איז זייער חשוב זיך צו 'פלאגן' און זיך 'צווינגען' צו לערנען תורה, דאס איז אבער נאר גוט פון צייט צו צייט, ווען דער יצר הרע וויל אים מאכן פויל, און אים צורעדן צו אנדערע שטותים, אבער צו לעבן שטענדיג מיט'ן טוהן זאכן 'געצווינגענערהייט' דאס ארבעט נישט, אזוי ווי עס ווערט געברענגט פון רבי'ן אז 'מסירות נפש' איז נישט קיין זאך צו לעבן דערמיט אן אויפהער, אזא וועג וועט אים נישט ברענגען צו קיין התמדה, און וועט נישט האבן קיין קיום.

דאס איז אגב איינע פון די גרויסע טעותים וואס בחורים און אינגעלייט לעבן דערמיט, זיי מיינען אז צו עררייכן התמדה איז דורכן זיך צווינגען צו לערנען א געוויסע צאל שעות רצופות, אדער תענית ד'בור, אבער צום סוף ארבעט זיך עס נישט אויס.

דער אמת'ער וועג צו התמדה, איז מעורר זיין די הארץ איבער דאס חשיבות פון דער תורה, אז "קודשא בריך ואורייתא חד". און אז מ'האט ליב דעם אייבערשטן, האט מען ליב די תורה. און מען דארף טאקע מקיים זיין די עצות זוכה צו זיין צו אהבת ה'. דער רבי זאגט אין תורה י"ז אז אהבת ה' ויראת ה' איז נאר דורך די צדיקי הדור, און אזוי איז דא נאך עצות.

זעלבסטפארשטענדליך אז דאס גייט אלץ מיט די 'גרויסע עצה' פון תפלה והתבודדות, זוכה צו זיין צו אהבת התורה בשלימות, און לפי די גרויסקייט פון אהבת התורה וועט אים בטל ווערן אלע פאלשע אהבות פון עניני עולם הזה, אזוי ווי דער אור החיים הק' שרייבט שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

ווי איז מען זוכה אז די תורה זאל צוברענגען דעם מענטש צו א התלהבות און השתקקות צו השי"ת, און נישט חלילה פארקערט?

רבי מאיר: עס איז באקאנט דער אויסדרוק וואס דער רבי האט אמאל גענוצט אויף זיך: "אויף מיר קריגט זיך קיינער נישט, נאר זיי האבן זיך אויסגעמאלן איינעם, וואס אויף יענעם דארף מען זיך טאקע קריגן" ... (זעה שיחות הר"ן קפ"ב).

די יעצטיגע שאלה ברענגט ארויס קלאר דאס וואס מיר האבן פריער ערקלערט, אז די אמת'ע התמדה ווערט געבויעט פון אן התלהבות און השתקקות צו השי"ת, דעריבער גייען די ביידע טאקע אינאיינעם. א

“עולמך תראה בחיך”.

אין די פריערדיגע דורות איז נישט געווען אזויפיל ישיבה לייט, רובם ככולם האבן געארבעט פאר פרנסה, נאר וואס דען - די ערליכע פון זיי האבן געהיטן די צייט, און אריינגעכאפט גאר אסאך אינערהאלב די ארבעט. נאר היינט איז 'אכשר דרא', און א גרויסער עולם געט זיך אוועק די חיי עולם הזה אבי נישט אפצולאזן דאס לערנען, דעריבער ווען איינער גייט ארויס ארבעטן שפירט ער זיך ווי ער איז נישט מקושר צו די תורה, אבער דאס איז אן אַבסאָלוטער ליגן.

רבי נתן: מקושר צו די תורה, מיינט: ליב האבן די תורה. "ונפשו קשורה בנפשו" זאגט דער תרגום "נפשיה חביבא ליה כנפשיה". אז א מענטש קומט אהיים פון דער ארבעט און ער האט נישט קיין כח - צו וואס ער האט ליב האט ער שוין כח.

דער רבי שרייבט "דע שיש נעימות בתורה, ואשרי מי שזוכה להרגיש הנעימות שיש בתורה". רבי נתן זאגט (ליקו"ה תפילת ערבית) אז יעדעס מאל וואס מ'חזר'ט איבער דאס לערנען זעהט מען מען מער די פנימיות פון די תורה, און אזוי ביי יעדע חזרה מער און מער, די ערשטע מאל לערנען - איז 'אן עין', די חזרה איז גאר דער 'עדן' אליין.

אז איד קומט אהיים פון דער ארבעט אויסגעמוטשעט, זאל ער זוכן א געדאנק וואס דאס וועט אים מאכן בא'טעמ'ט דאס לערנען, ער קען זיך אויסקלייבן א לימוד אין וועלכע ער שפירט מער א געשמאק, און דער עיקר - בעטן הש"ת אז די תורה זאל זיך נישט באהאלטן איר פנים פון אים.

דער אייבערשטער זאל העלפן מיר זאלן זוכה זיין דאס יאר מקבל זיין די תורה אינגאנצן פונדאסניי, לערנען תורה לשמה, און מקורב ווערן צום הייליגן רבי'ן באמת ובתמימות.

הרה"ג ר' שלום מייקאף: אין שולחן ערוך שטייט נישט אז מען דארף זיין א 'מתמיד'. די אלע לשונות פון די ספרים הקדושים איבער דער גרויסקייט פון 'התמדה' מיינט ביי יעדעס איינעם לויט זיין טבע. דער עיקר איז: היטן די צייט און נישט פארברענגען מיט דברים בטלים ח"ו

הרה"ח ר' נתן פישער: מען זעהט אין די לעצטע יארן פאר ראש השנה, ובפרט צוויי יאר צוריק ערב ראש השנה שנת תשפ"א, ווי טויזענטער אנשי שלומינו, ברסלב'ער חסידים, זענען אפגעזיצן אין פארשידענע לענדער, מ'איז געשלאפן אין בעלארוס אונטערן אפענעם הימל וכו' וכו' - און דאס אלעס פאר איין סיבה: ווייל אז א מענטש ווייסט אז דאס איז וואס מען דארף טוהן - טוהט ער דאס

הרה"ח ר' מאיר משמרת: א 'לימוד התורה' וואס שטאמט נישט פון חשקות התורה און נעימות התורה, דאס איז פונקט ווי די חולקים אויפ'ן הייליגן רבי'ן וואס האבן זיך 'אויסגעמאלט' איינעם און קריגן אויף אים. מען מאלט זיך אויס אן אייגענעם סארט 'לימוד התורה', און אזא סארט "לימוד התורה" מאכט טאקע קאלט די השתוקקות צו הש"ת רח"ל

ביי א שיעור אין כולל ליקו"מ בעיניו פאר בחורי א"ש

תורות עטליכע חדשים, זענען זיי עובר דערמיט אויף שיחה ע"ו? נאר יעדער פארשטייט אז צו דעם סארט לימוד דארף מען זיך יא אפגעבן און לערנען שטייט און בעומק, און די שיחה ע"ו איז מען מקיים ביים שיעור ליקוטי מוהר"ן בקיאות.

אזעלכע אינגעלייט וואס צוליב פרנסה מוזן זיי ארויסגיין עוסק זיין על המחיה ועל הכלכלה, איז ביי זיי אויך שייך צו בלייבן מקושר מיט דער תורה?

רבי שלום: דער מושג "בלייבן מקושר מיט דער תורה", איז דא אין דעם צוויי חלקים. איינס, זיין מקושר מיט די וואס ביי זיי איז דער עיקר די עולם תורה, די קדושת התורה, די אמת'ע תכלית פון די וועלט, אזא 'קשר' איז זייער פשוט וויאזוי מען האלט זיך, מען דארף זיך פשוט אויסקלייבן די ריכטיגע חברים מיט וועמען צו שמועסן און מיט וועמען זיך צו דרייען. נישט מיט די וואס זענען מקושר מיט עולם הזה, די מדינה של עשירות, וואס אלעס דרייט זיך ארום געלט, און דערנאך אנדערע שטותים וכו'.

די צווייטע מושג פון 'זיין מקושר מיט דער תורה, איז די לימוד התורה זעלבסט, דאס איז געוואנדן אין וואס מען עוסק אין די פרייע צייט, מען דארף זיך מאכן שיעורים אריינצוכאפן פון אלע חלקי התורה, אפילו די קאפ איז אויסגעמוטשעט פון די ארבעט, מען זעהט נישט גלייך די תוצאות אז מען עררייכט א בקיאות אין די לענג און ברייט פון די תורה הקדושה, אבער אז מען זעהט ווי מען איז זוכה כסדר מסיים צו זיין נאך א מסכתא, נאך א חלק פון משנה ברורה, משניות, תנ"ך, דאס געט אריין א געוואלדיגע טעם אין לערנען, ממש

הנְסִיעָה לַשְּׁבוּעוֹת בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ

בְּרִסְלָב שָׁשׁ, כְּדֵי שְׁבִיחַד יוֹכְלוּ לְהִתְאַרְגֵּן לַנְּסִיעָה לְזֹאסְלָב. מִיֵּד כְּשֶׁהַחֲלִיט ר' נִתַּן שֶׁהוּא יוֹצֵא לְדֶרֶךְ, לְמִרוֹת שְׁכָבֵר הִזָּה דֵי מְאַחֵר, עֶזֶר לוֹ הַשִּׁי"ת, וְהוֹדְמָנָה לְפָנָיו עֲגֻלָּה הַיּוֹצֵאת לְדֶרֶךְ, וְגַם כֶּסֶף לְשֵׁלֶם עַל הַנְּסִיעָה. ר' נִתַּן לָמַד מִכֶּךָ שְׁבִרְגַע שְׁמֵתִחֲזִיקִים וּמִתְגַּבְּרִים עַל הַמְּנִיעוֹת שְׁבָמַח – מִיֵּד הַשִּׁי"ת עוֹזֵר וְזֶה מְצָלִיחַ.

כֶּךָ יוֹצֵא ר' נִתַּן לְדֶרֶךְ, אֲךָ זֶה לֹא הִזָּה הַסּוֹף שֶׁל הַקְּשִׁיִּים וְהַמְּנִיעוֹת שְׁנִעְרָמוּ בְּדֶרְכּוֹ... הוּא עֹזֵב אֶת מְאַהֲלוֹב בְּיוֹם חֲמִישִׁי כְּשֶׁעֲתִים לְאַחֵר חֲצוֹת הַיּוֹם, אֲךָ רָצָה לְהִיּוֹת בְּבְרִסְלָב כְּבָר בְּשַׁבָּת, כִּי הוּא יָדַע שְׁמִיד אַחֲרֵי שַׁבָּת יִסְעוּ כָּל הַחֲבָרִים הַחֲסִידִים לְזֹאסְלָב. הַעֲגֻלָּה שְׁעֵמָה נִסַּע ר' נִתַּן כְּבָר יוֹצֵא לְנַעֲמָרוֹב, שֶׁהִיְתָה קְרוֹבָה לְבְּרִסְלָב, אֲךָ צְרִיכִים לְנִסַּע מִמְּנָה עִם עֲגֻלָּה עוֹד דֶּרֶךְ לֹא קֶצְרָה כְּדֵי לְהַגִּיעַ לְבְּרִסְלָב עוֹד לְפָנָי שַׁבָּת...

וְעוֹד מְנִיעָה עֵמָה בְּדֶרְכּוֹ. בְּעִיר נַעֲמָרוֹב הִזָּה גַּר אָבִיו שֶׁל ר' נִתַּן, שֶׁגַּם הוּא לֹא 'אָהֵב' אֶת דֶּרְכּוֹ הַחֲסִידִית שֶׁל בְּנוֹ. ר' נִתַּן חָשַׁב לְעֲצֹמוֹ: גַּם אִם אֵינִי נִעְמָרוֹב מְסַפִּיק מְקַדֵּם בְּיוֹם שִׁשִּׁי בְּבִקְרָה, אָבִי מִמֶּשׁ יִצְטַעַר שְׁאֵינִי בָּא וּמִיֵּד הוֹלֵךְ, וְנִפְגַּשׁ עִם רַבֵּינוּ... עֲדִיף שְׁאִפְגַּשׁ בְּדֶרֶךְ עֲגֻלָּה שְׁנוֹסַעֵת יִשִּׁירוֹת לְבְּרִסְלָב, וְכֶךָ לֹא אֲצַטְרֵךְ לַעֲבֹר דֶּרֶךְ נַעֲמָרוֹב וּלְצַעַר אֶת אָבִי.

כֶּךָ חָשַׁב רַבֵּי נִתַּן בְּשַׁעֲת הַנְּסִיעָה. וּמִיֵּד הִתְגַּבְּרוּ עָלָיו עוֹד מְנִיעוֹת.

הַעֲגֻלָּה עֵמָה נִסַּע הִיְתָה עֲגֻלָּה גְּדוֹלָה. עֲגֻלָּה גְּדוֹלָה וְכִבְדָּה – צְרִיכָה הַרְבֵּה סוֹסִים. וְלִבְעַל הַעֲגֻלָּה שֶׁלוֹ הָיוּ רַק שְׁנַי סוֹסִים, לְמִרוֹת שְׁלִפֵי גְּדֹל הַעֲגֻלָּה הָיוּ צְרִיכִים לְפַחוֹת שְׁלוֹשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה סוֹסִים. שְׂאֵל ר' נִתַּן אֶת בְּעַל הַעֲגֻלָּה מְדוּעַ יֵשׁ לוֹ רַק שְׁנַי סוֹסִים? וְסִפֵּר לוֹ בְּעַל הַעֲגֻלָּה שְׁבִדְרֵךְ לְכָאן, חָלָה סוֹס אֶחָד שֶׁהִזָּה לוֹ, וְהַשְּׂאִיר אוֹתוֹ בְּכֶפֶר סְמוּךְ.

כֶּךָ רָכְבוּ לָהֶם הַסוֹסִים לְאֵט לְאֵט, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאוֹתוֹ כֶּפֶר שָׁבוּ הִזָּה הַסּוֹס הַחוֹלָה, שְׁכָבֵר מֵת בִּינְתִים. הַתְּעַכֵּב הַעֲגֻלָּה גַּם בְּעִנְיָן מְכִירֵת הַבָּשָׂר שֶׁל הַסּוֹס הַמֵּת לְגוֹיִיִּים, וְהַתְּעַסֵּק קֶצֶת בְּעִנְיָן, מָה שְׁעַכֵּב אוֹתוֹ עוֹד. בִּינְתִים יָרַד הַלֵּילָה וְהֵם נִכְנְסוּ לִישָׁן בְּאִיזָה פְּנִדָּק.

בְּבִקְרָה, לְאַחֵר תְּפִלַּת שְׁחִרֵית הִזָּה ר' נִתַּן מְצַעַר וּמְבַלְבֵּל. מָה יְהִיָּה? הוּא כֶּךָ רַחוּק עֲדִין מְנַעֲמָרוֹב, קָל וְחִמֵּר מְבְּרִסְלָב! מָה יְהִיָּה?

רַבֵּינוּ הַקְּדוֹשׁ, רַבֵּי נַחְמָן מְבְּרִסְלָב, לֹא הִזָּה גַּר כָּל חַיָּיו בְּמִקּוֹם אֶחָד. בְּוִדְאֵי יוֹדְעִים הַנֶּכֶם כִּי רַק בְּסוֹף יָמָיו עָבַר לְאוּמָן, וְגַם בְּעִיר בְּרִסְלָב לֹא שָׁהָה כָּל הַזְּמַן. הָיוּ תְּקוּפוֹת שֶׁהִזָּה נוֹדַד מִמִּקּוֹם לְמִקּוֹם, וּבְכָל תְּקוּפָה הִזָּה בְּמִקּוֹם אַחֵר.

סְפוּרָנוּ הַתְּרַחֵשׁ בְּתְּקוּפַת חַיָּי רַבֵּינוּ, בַּעֲת שֶׁשָּׁכַן בְּעִיר זֹאסְלָב, הַסְּמוּכָה לְבְּרִסְלָב.

רַבֵּי נִתַּן, תְּלַמִּידוֹ הַנְּאֻמָּן שֶׁל רַבֵּינוּ, הַחֲסִיד הַמְּבֻטָּל, הַדְּבֵק בְּכָל לְבוֹ וְנִפְשׁוֹ, קָבַל אַחֲרָי פֶּסַח מִכְּתַב מְרַבְּנוּ. בְּמִכְתָּב כּוֹתֵב רַבֵּינוּ שֶׁהוּא חֲלָשׁ מְאֹד, וְשִׁלָּא יָרִים אֶחָד מֵהֶם אֶת רִגְלוֹ 'כְּלוּמֵר – שְׂלֹא יְבוֹאוּ אֵלָיו וְאִפְלוּ לֹא יְנַסּוּ אִפְלוּ, לְבוֹא אֵלָיו לְשְׁבוּעוֹת.

אָבֵל, הַתְּלַמִּיד הַנְּאֻמָּן לֹא 'נִבְהַל' מְדַבּוּרִים כָּאלוֹ. הוּא זוֹכֵר מָה שְׁרַבֵּינוּ אָמַר פֶּעַם אַחֲרַת שֶׁהַצְּדִיק בְּעֲצֹמוֹ לֹא אוֹמֵר לְחֲסִידִים שְׁלוֹ לְמַסֵּר אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּשִׁבִיל לְבוֹא אֵלָיו כְּדֵי שִׁישְׂאָר לָהֶם הַבְּחִירָה, וְהוּא מְבִיֵן שְׁרַבֵּינוּ רַק רוֹצֵה לְהַגְבִּיר אֶת הַחֲשֵׁק... רוֹצֵה לְגַרֵם לָהֶם לְרָצוֹת לְבוֹא. וּמִי שְׂלֹא מְבִיֵן – לֹא יְבוֹא.

וְאִכּוֹן, רַבֵּי נִתַּן כּוֹתֵב לְאַנְשֵׁי שְׁלוּמָנוּ, חֲבָרָיו הַחֲסִידִים הַדְּבוּקִים, לְזַרוּ אוֹתָם שְׁלִמְרוֹת מָה שְׁרַבֵּינוּ כְּתַב, לְהִתְאַרְגֵּן וְלְנִסַּע לְעִיר זֹאסְלָב לְשְׁבוּעוֹת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, הִזָּה רַבֵּי נִתַּן בְּעִיר 'מְאַהֲלוֹב' הַרְחוּקָה מִשֶּׁם מְאֹד, וְהָיוּ לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת לְצֵאת לְדֶרֶךְ. אֲךָ בְּכָל זֹאת הַחֲלִיט שֶׁהוּא יִתְאַמֵּץ וַיִּסַּע.

הַשְּׁוֹעֵר שֶׁל רַבֵּי נִתַּן, אָבִיו שֶׁל אֲשֶׁתּוֹ, הִזָּה אִישׁ חָשׁוֹב וְיָקָר. הוּא הִזָּה רַב הַעִיר, וּבְדִיוִק בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּקִשׁוֹ מִמֶּנּוּ לְבוֹא לְהִיּוֹת רַב בְּעִיר אַחֲרַת. הַתְּכַנִּית שֶׁלוֹ הִיְתָה שֶׁהוּא יִקְבַּל אֶת מְשַׁרְת הַרְבֵּנוֹת הַחֲדָשָׁה, וְאֶת הַנְּהַגַת הַעִיר 'מְאַהֲלוֹב' יִתֵּן לְרַבֵּי נִתַּן חֲתָנּוּ הַצָּעִיר שֶׁהִזָּה צָעִיר אָבֵל חָכֵם וְקְדוֹשׁ. אֲךָ רַבֵּי נִתַּן לֹא הִזָּה מְעַנְיָן, הוּא רָצָה לְנִסַּע לְרַבֵּינוּ! מִיֵּם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבוֹת אֶת אִשׁ הָאֵהָבָה... וּמָה יַעֲשֶׂה?

הַגִּיעַ ר' נִתַּן הַבִּיְתָה לְהִתְכַּוֵּן לַנְּסִיעָה לְזֹאסְלָב... וְרָאוּ זֹאת בְּנֵי בֵיתוֹ, וְהִתְחִילוּ לְכַבוֹת... נִכְנַס לְבִקְשׁ רִשׁוֹת מִחֲתָנּוּ (חֲמִיו), וְחֲמִיו נִסַּע לְמַנַּע אוֹתוֹ מִזֶּה... אֲךָ ר' נִתַּן הִתְגַּבֵּר עַל כָּל זֶה, וְהִבִּין שֶׁהוּא שׁוֹלֵחַ לוֹ אֶת הַנְּסִיווֹת בְּשִׁבִיל לְהַגְבִּיר אֶת הַחֲשֵׁק, בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא יוֹתֵר יִרְצֶה וַיְבִיֵן כִּמָּה זֶה חָשׁוֹב לְנִסַּע לְרַבֵּי... וְהַמְשִׁיךְ ר' נִתַּן לְהִתְאַרְגֵּן לַנְּסִיעָה.

ר' נִתַּן רָצָה לְנִסַּע לְעִיר בְּרִסְלָב, כְּדֵי לְהַפְגִּישׁ עִם שְׂאֵר חֲסִידֵי

השם יתברך שומע תפלת כל פה, בדיוק כפי שנתפלל ר' נתן – כף ארע לו! שה' עזר לו ולא היה צריך לצער את אביו, ולא הגיע מאחר קרוב לשבת, חלילה, אלא הגיע בנחת, בזמן עם עגלה טובה...

ר' נתן כותב לנו שהסבה שהוא מפרט בדיוק את כל הסדר של הדברים, ומה קרה לו, איך ומתי, היא בשביל שנלמד מזה, שכשהיצר הרע רוצה למנע אותנו לעשות דברים טובים, הוא שולח לנו קשיים ומניעות שגוראים לנו ממש רציניים. איך נוכל להצליח לעשות את המצוה? איך נוכל להתגבר? זה נראה ממש אמתי, ואין לנו סכוי!

אבל לא!

ר' נתן אומר לנו, שכל המניעות הם במח! ומי שמצליח להתחזק ולהמשיך לנסות להתגבר עליהם, בסוף ה' יתברך עוזר לו והוא זוכה באמת להתקרב לה'. ומי שנשבר מן המניעות, מאבד מה שמאבד, וחבל...

ה' יתברך יעזר שנוזק להתחזק כלנו, לעשות רצון ה', וגם אם נראה לנו שממש אי אפשר, ואין סכוי, ואיך נצליח? לא ולא! נלמד מדרכו של התלמיד הנאמן, נתחזק ונמשיך, ונוזק באמת לקבלת התורה בשמחה!

חשב ר' נתן לעצמו שהכי טוב היה אם היה מוצא כעת עגלה שתסע ישירות לברסלב, ללא עצירה כלל בנעמרוב. עמד והתפלל לה' במלים ברורות: רבונו של עולם! הזמן לי בכאן עגלה עם ארבעה סוסים שתסע לברסלב ותקבל אותי בחנם!

בזמן שבעל העגלה התארגן להאכיל את הסוסים נטל רבי נתן את ידיו לפת שחרית. והנה, עוד לפני שברך המוציא הגיע הבעל עגלה ובשר לו בהתרגשות: ר' נתן, תפלתך התקבלה! פגשתי סוחר ממכרי הנוסע לברסלב עם עגלה של ארבעה סוסים, והוא מוכן לקחתך בחנם!

ברך ר' נתן 'המוציא' בשמחה, ומיד אחר הסעודה יצא אל הסוחר שקבל אותו גם הוא בשמחה, ויצאו יחד לעיר ברסלב.

כך הגיע ר' נתן לברסלב בערב שבת בעוד היום גדול, והתארגן ברנה לשבת קודש בצותא עם החבריא קדישא.

כשדבר עמם על נסיעתם ביום ראשון לזאסלב, התברר שכבר אין מקום בשבילו בעגלה ששכרו... אך גם כאן עזר לו השם ושלחו שליח מיוחד לכפר אחד, ששכר עגלה במיוחד בשביל ר' נתן ובשביל עוד חסיד אחד, במחיר זול שהיה לו לשלם.

כך ראה רבי נתן את השגחת ה' עליו. כך שבגלל שלא נבהל מהקשיים ומהמצב שכביכול בודאי לא יספיק – עזר לו השם יתברך ויצא בשלום ביום ראשון, והגיע ביום רביעי לזאסלב, מספיק מקדם להתכונן בנחת לשבועות שחל ביום חמישי בלילה.

ההתעוררות הקטנה מלמטה

מה זה 'קבלת התורה'?

ילדים יקרים! אשאל אתכם שאלה....

למה אנחנו צריכים כל שנה מחדש 'לקבל' עוד פעם את התורה, הרי כבר לפני כמה אלפי שנים עמדו כל כלל ישראל על הר סיני, וקבלו מה' את התורה בקולות וברקים, ולמה כל שנה מחדש אנו קוראים ליום טוב של שבועות 'קבלת התורה'?

את התשובה לשאלה אנו מוצאים בספרים הקדושים של הרבי ורבי נתן.

נכון, באמת התורה כבר נתנה מזמן, אבל הבעיה היא שבכל דור יורד לעולם יצר הרע מיחד שמיוחד דוקא לדור הזה, ובשביל לדעת איך להתגבר עליו אנחנו צריכים ללמד את הספרים של הצדיקים הקדושים וכן נדע כיצד להתגבר על היצר הרע הזה.

הרבי אומר שהיצר הרע של הדור הזה צריך לתת לו שם חדש, צריך לקרא לו: 'כח המדמה'. הוא לא יצר הרע רגיל שמגיע לפתות את היהודי לעשות עברות ומעשים לא טובים חלילה, אלא הוא פשוט מכניס בעולם כזה מין בלבול, והוא מדמה לעינינו פלומר 'מדמין לנו' שנחשב על עברות שהם מצוות וגם להפך חלילה....

אם ככה, זה ממש אוי ואבוי. אז מה עושים??

לכן הרבי מגלה לנו כאלו עצות נפלאות שמתאימות במיוחד ליצר הרע הזה ולדור הזה, וכך נוכל להתקרב לה'. יש לרבינו את העצה הנוראה של התבודדות ששיכת לכל ילד יהודי, הוא יכול לבקש מה' במלים הפשוטות שלו: 'רבונו של עולם, אני יודע שבראת אותי כדי לעשות לך נחת רוח, תעזר לי שאזכה להתגבר על היצר הרע שלי, ולקיים את כל המצוות שלך באמת'.

יש גם את העצה המפרכת והידועה של 'אזמרה', שעל ידה אנחנו יכולים לראות את הנקודות הטובות שלנו, ולקבל כח לקיים את התורה, אפילו שיש לנו יצר הרע בתוך הלב, שמנסה לעשות אותנו עצובים ורחוקים מה'.

רבינו מגלה עוד עצה נפלאה למי שרוצה לקיים את התורה, שהיא שיכת ממש לחג השבועות, ושמה: 'תהלים'. כי חמשת הספרים שיש בתהלים הם כנגד החמש חמשים של התורה, ודוד המלך שנפטר בשבועות חבר אותם על ידי שהוא התפלל לה' על כל מצוה שבתורה שהוא יוכל לקיים אותה, ואם נגיד תהלים לה' נוכל לזכות לקיים את כל התורה.

וחוץ מזה יש עוד המון המון עצות נפלאות: 'רקודים', 'אהבת חברים', 'קברי צדיקים', התחדשות, ועוד ועוד... וכל העצות האלו באות כדי לתת לנו דרך להתגבר על היצר הרע של הדור הזה.

תדעו לכם ילדים יקרים!!

גם אם כבר שכחתם פעם שאתם רוצים להיות ילדים טובים באמת, עדין לא מאחר להיות טובים יותר ויותר. בכל שנה יש 'קבלת התורה' חדשה, והיא הזדמנות בשבילנו לנסות ולהתחיל מחדש גם אם כבר עבר הרבה זמן שאנחנו מנסים להיות ילדים טובים ולא הולך לנו כל כך.

בכל שנה ביום טוב שבועות ה' מכניס לנו בלב כח חדש לעשות את המצוות עם חשק, להתפלל לפני ה', ולקיים את הרצון שלו באמת. וגם דברים שהיו קשים לנו מאד מאד, מהשנה בעזרת ה' הם יהפכו לקלי קלות, וכך עוד ועוד עד שנזכה למלא את כל בלנו בקדשה של התורה לגמרי באמת!

”קבלת התורה”

ילדים יקרים! בחג השבועות בו נקבל את התורה מחדש, נתחדש גם בתורתנו של רבינו הקדוש.
לפניכם משפטים קצרים מתורתנו של רבינו (מתורה א' עד י"ב)
המשפטים מופיעים בתחלת התורה.
השלים את המילים החסרות ותקבל מילה השייכת לשבועות

התורה נתקבלת כל התפלות	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה א': דע כי
הוא התפלה	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה ב': כי עקר כלי זינו של
קשה לו לעבודת הבורא	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה ג': מי ששומע נגינה ממנגן
הם לטובתו	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה ד': כשאדם יודע שכל
לא נברא אלא בשבילי	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה ה': כל
בכבוד המקום	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה ו': למעט בכבוד עצמו
לומדים ואינם מבינים	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה ז': יכול יהיו
גנוחי ונה	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה ח': הנה
מהתפלה	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה ט': פי עקר החיות
והמחצת כף אל כף	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה י': על ידי
תתאה	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה י"א: פי יש יחודא עלאה
בגאונה ובוו	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	תורה י"ב: ודוברים על הצדיק

המילה שייצאה:

בזכות עזרתי, וקבלת הגורה בהגאון!

הילד שיזכה בהגרלה הוא:
נתן מרדכי ריס ממודיעין עילית

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ר"ח תמוז לפקס
המערכת: 077-318-0237 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון
המערכת: 02-539-63-63 בשלוחה 7 בלבד. יש לציין באופן ברור שם
וכתבת מגורים וטלפון
בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 100 ש"ח ברשת חניות
ספרי "אור החיים!"

למרות שאין אני מחובבי הקריאה הגדולים... אבל
כל פעם מחדש כאשר אני רואה את הגליון מגיע
לביתי, ואח"כ בבית הכנסת כשהוא מחולק ונלקח
בשמחה רבה ע"י המתפללים, ואני רואה שכולם
מתאמצים לצאת מהבית הכנסת עם הגליון
הנפלא 'אבקשה' ביד, אני מודה להקב"ה ואומר
לעצמי: 'עכשיו אני רואה שהברסלב שהייתה פעם
ממשיכה גם היום'

אשריכם, אשריכם, חיזקו ואימצו כל הנודבים
והעוסקים בקודש

א.א.י בית שמש

השיחה. האווירה. הכיסופים.

אף שנתנית התורה הייתה לפני אלפי שנים, בכל שנה אנו מקבלים את התורה
מחדש ממש, ובכוח אורו של הרבי והאור של 'קיום התורה', אנחנו יכולים
להיכנס מחדש לתוך אורה המופלא
בגליונות 'אבקשה' אנו מעבירים את אורו של הנחל נובע ותלמידיו, וכך זוכים
לגלות את הרבי ותורתו הנצחית, קנקן ישן מלא חדש!!

מגבירים את ההפצה

אנו ממשיכים לקבל פניות רבות מנקודות יישוב מרוחקות על הרצון העז לקבל מידי חודש את הסולת הנקיה מבית אבקשה
אם גם אתה משתוקק שאבקשה יגיע למקום מגוריך - יש לנו הזדמנות מיוחדת עבורך!!!
בתשלום עלות בלבד + דמי משלוח
תקבל ישירות לביתך חבילת גלינות עם שליח עד הבית לחלוקה באזור מגוריך.

לפרטים צור קשר 025396363 שלוחה 4

אבקשה מאז ועד היום. הכל תלוי בך!

02-5396363
שלוחה 1